

Sípos Erzsébet

SUMER - A SUMER ISTENEK VILÁGA

„ÉLET KENYERE” – „ÉLET ITALA”

BEVEZETÉS

A BBC egyik rádiós vitája során hangzott el az alábbi döbbenetes kijelentés az Oxford Egyetem egyik teológusa részéről: „*semmilyen történelmi bizonyíték nincs arra, hogy Ábrahám, Mózes, Dávid, Salamon és a hozzájuk hasonló személyek valaha is léteztek volna.*” (L. Gardner: *A Szent Frigyláda elveszett titkai.*) Biztosan léteztek, mert nem maradt volna fenn az emléküik; csak talán nem voltak akkora emberfeletti hőroszok, amivé a legendák, vagy a propaganda célú írások növelték alakjukat. Szinte minden másképpen történt, mint ahogy a leírásokban olvassuk. A folyóra kitett kosár a gyerekekkel toposznak számít. Egyébként Mózes származásának története ahány, annyiféle. Dávid Júda törzsből származott, de pályafutását birka-pásztorként kezdte. Királyként pedig csak égbekiáltó gyilkosságok árán tudta megtartani trónját. Túl sok vér tapadt kezeihez, ezért Istene prófétáján keresztül üzenté, ne építsen számára templomot.

Az, hogy felkeltődött az érdeklődés a sumer istenek (Anunnakik) iránt, az még örvendetes. Ennek kapcsán viszont sok elképzeltően téves információ lát napvilágot az Interneten. Egy példa a sok közül: a valóban kiemelkedő személyiséget, IV. Amenhotep/Ehnatont, a XVIII. dinasztia fáraóját azonosnak veszik Mózesrel és Enki istennel. Mi szól ez ellen? Ehmaton, hitvese Nefertiti, valamint **hat lányuk**, de még Tutanhamon is hosszú, az emberi alkattól elütő fejformákkal rendelkeztek; tehát lehetett ott isteni beütés a családban. Viszont Ehmaton nevében az „Aton” szó az egyiptomi napistent jelentette, és semmi köze nem volt Enkihez. Ehmaton valószínű félisten volt, mint ahogy annak számít a titokzatos Melkizedek, Noé, Jézus, a Herkulesek közül többen is, Prometheus, az ős Árpád és még mások. Az istenek gondoskodtak róla, hogy saját felsőbbrendű tudásukkal, mágikus szellemi képesséjükkel „oltsák be” a trón-várományosokat lehetőleg még megszületésük előtt, ezzel téve alkalmassá őket rendkívüli feladatok teljesítésére; – *testi kapcsolat sem kellett hozzá.*

Mózes ugyan nem rendelkezett isteni felmenőkkel, ízig-vérig földi ember volt, de beavatott, és kapcsolóként szolgált az emberek és Jahwe között. Miután Gósenben agyonütött egy egyiptomi munkafelügyelőt, menekülnie kellett. Mídiánba igyekezett, ahol az egykori egyiptomi nagykövet pap-fejedelem Jethro élt. Itt feleségül vette Jethro lányát Szezfórá, **két fiuk** született. Istene utasítására tért vissza Egyiptomba.

Az univerzális tudású földönkívüli kultúr-theosz, Enki pedig senkivel nem volt összehasonlítható.

A sumer főisteneket, Ant, Enlil, Enki nem volt szabad közvetlenül, saját arcvonásaikkal ábrázolni, de készültek „portrék” sumer istenekről (domborművek, szobrok), melyek támpontul szolgálhatnak kinézetükre. Egyébként, ha a tükörbe nézünk, az istenek arcvonásait látjuk visszatekinteni, mivel ha igaz, ránk „kötözték” saját képmásukat, tehát hasonlíthatnak hozzánk, azzal a nem kis különbséggel, amit a legalább félmillió évvel korábban kezdődő civilizációjuk, technikai fejlettségük, felhalmozott tudásuk és főleg magas kultúrájuk belevéselt egyéniségükbe, külső vonásaikat is formálva, emelve tudatszintjüket, ami sugárzasként, fénykörként (aura) áradt róluk.

A sumer istenek csakis a „szarv-koronát” viselték. (A koronák között voltak „fazonbeli” eltérések; – kiemelések mindig tölem.)

Az idő ekkora távlatokban kifog rajtunk. A sumer őskor időszámítása a **Nibiru** bolygó keringési idejéhez, a 3600 évhez igazodott. Ez a: **ŠAR** (Labat szótár 396.; a továbbiakban L.); jelentése: „tökéletes kör”, „teljes ciklus”, **ŠAR.AL.DU**: „tökéletes oltalom”. Naprendszeren belül a bolygó állandó pályáján, a Mars és Jupiter közötti belső kisbolygó övezet útján halad. Perigéumban napközbe kerül, de nem közelíti meg a Földet, viszont nagy gravitációs ereje által végzetes hatással lehet rá, ha kimozdítja tengelyét, elindíthat egy általános olvadást árvezekkel.

A pleisztocén kb. kétmillió évvel ezelőtt kezdődött, négy glaciális korszaka volt: Günz, Mindel, Riss, Würm, közöttük az interglaciális szakaszokkal. A Würm 80 000 évig tartott. Az istenek érkezése Enki vezetésével a Mindel korára esett (i. e. 445 000 körüli időre – Zecharia Sitchin). Enki vezette az első expedíciót, mindig ötvenen jöttek. Utnapistim idején a misztikus 3600-as periódusok számításai szerint már legalább 470–480 000 évesnek kellett volna lennie; ami számunkra képtelenségnek tűnik.

Van azért egy körülmény, mely igazolhatja magas korukat. Ha ők félmillió évvel ezelőtt ide tudtak jönni, civilizációjuknak már akkor igen réginek kellett lennie. Évezredekken keresztül pedig fogyaszthattak életet megőrző és hosszabbító szereket, melyektől kitolódhatott életkoruk határa, mely nemzedékeken keresztül át is öröklődött. Az egyiptomi fáraók bár fogyasztották a fehér porral készített „élet kenyér”, itták az „élet vizét”, de elődeik nem éltek meg a sokszázéves évek élethosszabbító időszakait; fiatalok voltak a sumer istenekhez képest.

Gilgames, akiben a leírások szerint kétharmad részben isteni eredet volt: anyja Ninszuna istennő, atyja a megistenült Lugalbanda, Uruk királya, még 126 éven keresztül uralkodott; fia, Ur-Nungal 30 évig; Ur-Nungal fia, Utulkalama már csak 15 éven át. Ahogy fogott, halványult az isteni rész bennük, úgy rövidültek uralkodási éveik.

Keleti (hindu, buddhista) filozófiai tanítások szerint „*a világ örökkévaló, nincs őскеzdeté és meghatározott vége, hanem a keletkezés és elmúlás egymást követő, váltakozó folyamatában szüntelenül megújul. Olyan belső törvényszerűség uralkodik felette, amely a benne végbemenő valamennyi történést önmaga szabályozza.*” (H. Glasenapp: *Az öt világvallás.*) Nevezhetjük személytelen **Világtörvény**-nek. A törvényeket „az idők hajnalán” – ki tudja mikor – egy felfoghatatlan, öröktől fogva való őstudat alakíthatta ki. A világtörvényen kívül pedig kell, hogy létezzen egy lélekkel bíró Világszellem (Platon), **Örök-Létező** entitás, Akit **Istennek** is nevezhetünk.

Az „Ősrobbanás” maga volt a Teremtés, az „ébredés” pillanata, előtte tér és idő nem létezett, illetve egy nagyon kicsi pontban sűrűsödött össze minden. Ez a pont rendkívül nagy erőket zárt magába, de senki nem tudja, valójában mi robbant fel benne, miért és hogyan, mi termelte benne az iszonyatos hőt és nyomást, mely a robbanáshoz vezetett. A **robbanás pillanatában egy másodperc alatt született meg a létező világ**. A végtelen sűrűségű forró pont sugárzó energiája hirtelen felfűvődött, felrobbant és fénysebességgel kezdett máris terjedni a táguló Univerzumban. Felmerült a kérdés: miből, honnan lett az iszonyatos mennyiségű anyag. A tudósok – Einstein elméletéből kiindulva – úgy határozzák meg, hogy az energia is átalakulhat anyaggá. Megjelentek a legelemibb részecskék és alapvető elemek: protonok, elektronok; hidrogén, hélium (stb.). A gravitáció, elektromágnesség együtt született meg az Univerzummal. Utóbbi köti egymáshoz a molekulákat. Az 1–3. generációs csillagok nem voltak hosszú életűek; a felfűvődő, haldokló csillagok robbanásai (szupernova robbanások) óriási por-, törmelék-, gázfelhőket eredményeztek; a felhők sűrűsödtek, és alapját képezték új csillagok és bolygók születésének.

Az a 13,8 milliárd év, mely eltelt az ősrobbanás óta, elképesztő méretű Kozmoszt hozott létre; az objektumok születése és halála folyamatos benne; galaxisainak száma milliárdokra tehető. Minden galaxis közepén ott van a fekete lyuk (egy, vagy több); nagyságukat mostmár *naptömegekben* mérik. A Tejútrendszerünk közepén lévő „Sagittarius A” szupermasszív fekete lyuk *4 millió naptömegű* (!); de még 13 kisebbet is felfedeztek környezetében, és a Tejút nem is a legnagyobb az Univerzum galaxisai között. Az „M87” galaxis közepén (Virgo galaxishalmaz) lévő fekete lyuk 6,5 milliárd naptömegű.

(Nagyon használhatóak, tudományosan megalapozottak a „How the Universe works” című sorozat előadásai.)

A szerves élet kialakulása szervetlen molekulákból szintén titokzatos, nehezen követhető folyamat. Többféle hipotézis született: a Teremtő által; – történhetett ősnemződés –, az önmagát szervező anyag által; – csírái kialakulhattak kémiai úton; – esetleg a nagy kozmikus, mutációkat előidéző kataklizmák révén is (laboratóriumi kísérletek részben igazolták). A szerves organizmusok esetében a körülmények döntötték/döntik el a primitív életformák további sorsát.

Mítosz és tudomány keveredik. Mítoszok szerint a Mindenható odarendelte az emberek mellé az általa teremtett „isteneket”, legyenek segítségükre kultúrájuk megteremtésében. Ha egy civilizáció technikailag fejletté válik, küldöttei figyelmeztetés nélkül is elindulnak felfedező újtukra, és általában valóban segítenek, tudást adnak át.

Jelen írásunkban a minket segítő: DINGIR, „isten” kifejezéssel jelölt nagy tudású „sumer” emberszerű lényekről beszélünk, akik a leírások szerint a *Nibiru* bolygóról érkeztek. Ők voltak az „istenek” (többesszámban), akik konkrét, élő személyekként az emberek között éltek. Nem tévesztendőek össze az emberek lelkivilágában élő, de létező elvont szellemi Entitással, Akit mi Gondviselőnek, Istennek nevezünk. Lelke, szelleme minden élő átjár, mindenben benne van, ezért **megszólítható**. Ezt vallották a hunok sámánjai is, akik csalódvá isteneikben, a Tóremekben vallották: „*Mindenkiben isteni szellem lakozik*”.

A DIN.GIR szóból alakult ki „tündér” szavunk. A Kárpát-medence tündér-várai sumer istenek lakhelyei voltak egykor, ugyanígy a Boldogasszony falvak, a leírhatatlan szépségű Boldog-aranykertek, a tündöklő ligetek is hozzájuk kapcsolódtak. Csallóköz ősi neve: „Boldog-aranykert” is tündérek-lakta hely volt. A tündérvárak elsősorban hegyeken épültek, ezért nevezték Ardil földjét, azaz Erdélyt Tündérországnak (Ipolyi Arnold: *Magyar Mythologia*). „*Ezüst meredek hegy ormán áll a holdanya ezüst háza*”; vagy: „*arany bokrok közt fénylik a tündérpalota*” (Gaal, Ipolyi). Tündérvárak voltak: aranyi, dévai, kecskekői, firtosi, tartodi, deési, rózsavári, vöröstoronyi, számosi, kolozsvári, torjai. Három Pogányvár, a Bálványosvárak (mostani nevük már keresztény-kori); egy Bálványosvár még Géza fejedelem korában is létezett, tornyában a „bálványokkal” (istenszobrokkal). Tündérvárak voltak még: Félegyházától Radna felé erdő adott otthont egy tündérvárnak; Biharban Telegd mellett, Mezőbánd mellett is volt egy; a továbbiak: Boldogfalva, Aranka, Boldogasszony vára.

A tündérek/istenek magas termetűek, olykor óriások voltak; félisteni eredetre utal Nebroth/Nimród, a nagy mezopotámiai építető hős sz „gigászi” testmagassága. Két fő leszármazási vonal létezett a Közel-Keleten: az egyik a Kiš-i királyok sora 23 uralkodóval, az elején még istenek ültek trónon; majd áttevődött a királyság Urukba, később Urba; utóbbi királyok leszármazottja volt Nimród. Lámech/Akalam-Dug már Ur királya, az utódok: Abargi, Túbal-Kain/Meszalam-Dug szintén. A további leszármazási vonalon: Cham, Khús, Nimród máshol, különböző tartományokban lettek fejedelmek. Nimród fia Boéthosz, Hotep-szehemui néven alapította meg a II. egyiptomi dinasztiát.

A másik leszármazási vonal Ádám harmadik fia, Szat-náal/Sét/Szet vonala, itt következik Noé, fia, Sém és utódai között Héber. Mindkét leágazás magáénak tudhatt egy Énók és egy Lámech nevű őst (L. Gardner: *A Grál-királyok eredete*).

Nimród uralmának központja Nimrud/Kalhu lett Észak-Mezopotámiában. Mózes I. 10/6. verssz.-tól ír a *Biblia* Nimródról: „*ez kezdte hatalmássá lenni a földön*”; „*Ez hatalmas vadász vala az Úr előtt...*” Így sorolja fel városait: Babel, Erekh/Uruk, Akkád, Kálnéh, Ninive, Rekhoboth, Kaláh, Reszen. Nimrud városa Ninivétől nem messze, délkeletre feküdt a Tigris keleti partján. Az *Arvisura* szerint: Nimród Él-Eljón isten híve volt, és az uruki nyelvet használta.

A tündér gyermekek „*homlokukon csillaggal, mellükön a hold és nap*” képével születtek. Ipolyi írja, hogy egyik-másik helyen éjszaka megterítették az embereknek (például a Csallóközben), dolgaikat intézték, együtt ünnepeltek velük. Együtt járták körtáncukat: lapát-, lejtő-, tipegő-táncot; egy lapockástánc szövege például így kezdődik: *Tündérek jövének*. A népi játékok „aranykapu”, „arany híd”, „sáraryany” kifejezései is a tündérekhez kapcsolódnak. Ez volt a Kárpát-medence igazi Aranykora. Az Arany-, Ezüstkor után következett a vad eldurvulás, elfajulás, a háborúk, hódítások kora hulláhegyekkel, vérpatokkal.

DIN.GIR: a sumer „istenekre” vonatkozó kifejezés, piktogramja rakétára emlékeztet. A henger alakú részben (DIN) tartózkodtak az újutasok, itt tárolták a szükséges felszerelést, útikészletet; hátulsó részében volt a meghajtó, lángok csaphattak ki belőle. Csúcsos elülső része a GIR, mely tör-szerűen hasított bele a csillagközi térbe.

L. 465. DIN: éber, vigyázó, felügyelő, őrző; igazságos, tiszta; fényesen ragyogó;

L. 10. GIR: tör, kard; villám, ragyog, tündöklök; szúr, hegyes (stb.);

L. 396. ŠÁR, 3600: teljesség, korlátlan államhatalom; – és ami nincs a szótárban: a Nibiru keringési ideje (a „teljes kör”).

Más-más eredetű istencsoportok jelentek meg a Föld különböző pontjain: sumer, görög, római, hindu, egyiptomi, germán (stb.) és a tengeren túliak istenségei. Előfordult, hogy egyik kultúra átvette a másiktól isteneit, legfeljebb csak a nevek változtak. Ahol megvetették lábukat, általában kultúrát teremtettek, és a választott népnek nemzeti istenei lettek. A földi ember számára elérhetetlen volt nagy tudásuk, ezért tisztelték és félték őket, de voltak közöttük tömeges emberáldozatokat követelő, érzéketlen, kegyetlen istenek is, akik, hogy megtartsák hatalmukat a nép fölött, rettegésben tartották őket; a félelem pedig egy életre és még azutánra is szólt (mint ma). Ahol segítettek és tanítottak, máig hálával őrzik emléküket, mint például a hopik (kacsinák emlékét), akik nagyon elégedettek voltak isteneikkel. „*Csodálatos, hatalmas férfiak voltak, akik mindig készen álltak a segítségre, és sosem romboltak.*”; „*Felsőbbrendű faj, mely a tudás birtokában volt*” (*Hopik könyve*).

Figyelemre méltó a hunok kapcsolata a gótokkal és az ó-germán néppel. A gótokkal Északkelet-Európa területén érintkeztek. Hagyományok szerint a „*húnok a gót Aliorumna bűvös nőktől veszik eredetüket, akik ősanák voltak.*” A mondák többször említik, hogy tündérnők (istennők) királyfiakkal házasodtak; a leszármazottak pedig félisteni hősök lettek. A mondai összefüggések az eposzokban is előjönnek (Edda, sagák, nemzeti történeti regék, hitregék). A hun-germán kapcsolatot igazolja – ha a történet igaznak vehető –, hogy Etele/**Attila**, „**neje, Krimhild** hercegnő” is csatába szállt Aladarius fia oldalán az Attila halála utáni trónutódlási háborúban Csaba serege ellen (egyikük sem maradt a Kárpát-medencében). A hunok ezt a háborút Krimhild csatájának nevezték. Ha Aladarius azonos személy volt Aladárral, akkor viszont Aladár – az Attila által meggyilkolt Buda fia volt, Attila unokaöccse, és az Óreges Tanácsa őt jelölte ki Attila utódául (*Arvisura*). (Ipolyi Arnold: *Magyar Mythologia*; – Kézai Simon *Magyar Krónikája*).

A SUMER ISTENEK VILÁGA

A ŠÁR valószínűtlenül hosszú uralkodási ciklusokat jelöl, így a nagy Özönvíz előtti mezopotámiai királyok esetében is:

Alulim/Enki uralkodott 8 ŠÁR-on keresztül, mintegy 28 800 éven át;			
Alagar	10	36 000	;
Enmenluanna	12	43 200	;
Enmengalana	8	28 800	;
Dumuzi	10	36 000	;
Enzipaziana	8	28 800	;
Enmendurana	6	21 600	;
Ubartutu	5	18 000	. (Ubartutu talán már félisten volt).

Nyolc király 120 ŠÁR-on át, azaz 432 000 évig uralkodott a Folyamköz első nagy városainak élén. Az első hét nagyváros:

ERIDU, itt maga Enki/Alulim volt az istenkirály;
LARSA, majd NIPPUR városok következtek Enlil számára felépítve;
BAD-TIBIRA főistene Enzu/Nanna;
LARAK volt a következő város, itt Pabilszag/Ninurta uralkodott istenként;
SZIPPAR Utu napisten városa lett; végül
ŠURUPPAK várost Ninhurszag kapta. Az Aranykor idején Tilmun volt az istennő „Boldog Szigete” (a mai Bahrein).

„Azt követően, hogy a vízözön áradt el fölöttük, a királyság alászállt az égből” idézi Komoróczy Géza a 22. [A hajdankor királyai] c. sumer történeti hagyományok alapján fennmaradt Királylista második részének bevezető szövegét.

A királyság Kiš-ben kezdődött, de miután a földi királyok nem voltak alkalmasak uralkodásra, ismét istenkirályok kerültek trónra. „Kist fegyver verte le; királysága az E'annába került” (azaz Urukba), majd Ur-ba.

A nagy évszámokon senki nem tud eligazodni. Sir Leonard Woolley (Ur városának, királysírjainak feltárója) javasolta, hogy a 3600 év helyett 360-at kellene számolni. Az így kapott nagy Özönvíz előtti időt, a fent felsorolt isteni uralkodók idejét, a 24 120 évet akár el is fogadhatnánk, bár még így is egy-egy uralkodóra (vagy dinasztíára) átlagosan mintegy 3015 év jutna. Ūrutazásnál az időeltolódás, az „idődilatáció” nagyon megnöveli a közben eltelt földi évek számát. Például egy ūrhajó esetében a jármű haladásának 30 éve alatt a Földön 3100 év telne el.

KIK VOLTAK AZ ISTENEK

„...a hajdankor távoli évében, midőn a sors sorssá vált,
midőn ég a földjétől elvált:
a föld isteneinek neve létrejött,
az ég isteneinek neve létrejött,
az istenek az istennőket elvették feleségül,
az istenek az istennőkkel osztottak égen, földön,
az istenek az istennőkkel nemzettek, szültek.”

4. [Enki és Ninmah] – A sumer irodalom kistükre. (Sumer eredetiből fordította, az előszót és a jegyzeteket írta Komoróczy Géza. – A számmal jelölt idézetek a továbbiakban is ebből a kötetből valók.)

A költeményből kitűnik, hogy az istenek „ember-módra” éltek, szerettek vagy gyűöltek, harcoltak a hatalomért (stb.). A férfi istenségek mellett az istennők is hatalmat élveztek. Nevük DIN.GIR: a rakéták nagyhatalmú lényei, ők voltak az „Őrzők”. DIN.GIR. ŠÁR.ŠÁR: „a mindenség, teljesség istenei”; a dingir-t (isten) felső index jelöli a nevek előtt: ^dKUR.GAL: „a Nagy Hegy Istene”. A Nibiruról származtatják őket, a **bolygó fő piktogramja az egyenlőszárú kereszt**, mely, ha bárhol megjeleNIK, tudnunk kell, hogy eredete a sumer istenek világához kapcsolódik. A pantheon nagy Anunnái egy család, egy dinasztia tagjai voltak. AN (akkád változatban Anu) volt a családfő, az Ő nevét viselte a dinasztia, később a kisebb sumer isteneket is így nevezték. Viszont az „Anunna” név nem alkalmazható más kultúrák istenségeire.

An földi városa Uruk, „háza”, azaz temploma az É.AN.NA az „Ég Háza”, „egyes részeit maguk a Nagy Istenek építették; párkányzata rézből készült”. Majd miután AN átruházta az „Istenek királya” címet idősebb (?) fiára, Enlilre, az „égben” lakott, de fontos események alkalmából lelátogatott a Földre. An és családja idősebb tagjai még az „égben” születtek.

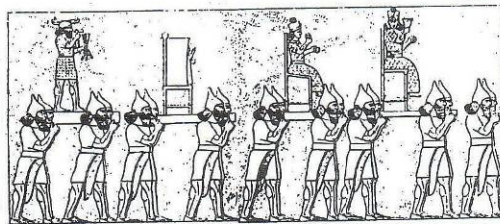
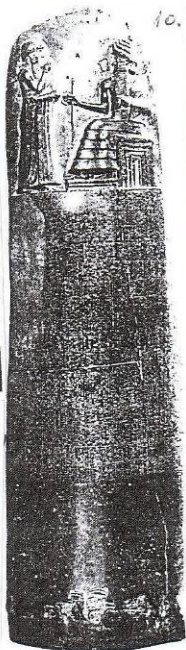
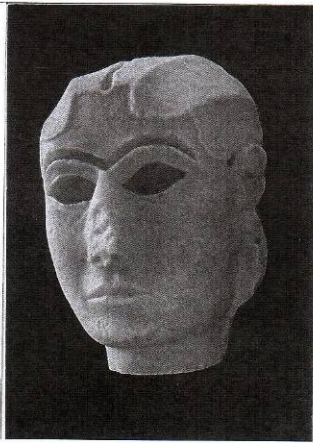
An első két fia közül Enki Nammu fia volt; Enlil Uras fia; így féltestvérek voltak. A régi népeknél az anya kiléte volt a döntő tényező. Az istenek szakrális hármassága továbbra is megmaradt, így emlegették őket: An-Enlil, Enki, Ninhurszag.

An égi palotája előtt állt a „tudás”- és az „igazság” fája. A palota csodálatos volt, kert vette körül, a földi „aranykertek” előképei, a fákon drágakő gyümölcsök; aranyból, ezüstből, drágakőből készült állatkák mozogtak „maguktól”.

A részletes istenlistákból kiderül, hogy huszonegy istenpár előzte meg Ant égi trónusán. Hivatalnok csapat vette körül: miniszterelnöke; rendfenntartó parancsnokai; „az **Írott Tudás két mestere**”; pénzügyminisztere; „a két legfelsőbb bíró, két hivatalnok, kik hangjukkal keltettek csodálatot; két főírnok és öt segédírnok” (Z. Sitchin: A Tizenkettedik Bolygó).

A palota trónterme volt az istenek gyülekező helye, amikor ügyes-bajos dolgaik miatt felkeresték az égi hajlékot.

Ant és a Nagy Anunnákat, a Pantheon istenit szimbolikus számok jelölték. An száma a 60-as volt, a sumer számrendszer legnagyobb száma. Jelképe egy csillag, mely az „Ég” jele volt és jelölte magát az „isten” fogalmát is.

ISTENEK, URALKODÓK ARCKÉPCSARNOKA

1./ Ninhurszag anyaiatennő „teremtényeivel” és két oldalán attribútumával, az omega-alakú szülőkövel.
2./ Inanna koronája nélkül, márványból való istennői fej. A kor divatja: az összeérő szemöldök. – 3./ Ur-Nammu király Enzu/Nanna isten előtt. Az enszi az életfát ápolja, közben Nanna építkezésre szólítja fel; ezt hangsúlyozza a feltekert mérőzsinór, rúd, bár ez együtt uralkodói attribútum is volt; itt a kép alsó sávjában viszont már fel is vonulnak az építkezéshez az istenséggel az élen. – 4./ Ereskigal istennő úruhában. – 5./ Gula istennő. – 6./ Ba’u/Bawa istennő, Ningirsu isten hitvese.
7./ Ningirsu egy stilizált szögmozaik csapszöggel. – 8./ Gudea Lagaš állam enszije volt, de nevéből ítélve Enki elkötelezettje is: „Ea hőse”. Az edényből víz áramlik, halakkal, Enki csillagképeit szimbolizálva. – 9./ Hammurápi átveszi Utu/Šamaš rendelkezéseit, rituális kartartással áll az isten előtt. A Napisten attribútumaival ül trónján; vállából fénysugarak törnek elő. – 10./ Hammurápi teljes törvényoszlopa. – 11./ Az asszírok több méter magas bika-kolosszusainak egyike. A bikák fejeként mindig egy férfi isten-fejet ábrázoltak. – 12./ Az előkelő hölgy szobra valószínű Gudea hitvesét ábrázolja. – 13./ Gudea imádkozó kéztartással, térdén a Nindubától kapott tervrajzzal; az eredeti tábla rajza egykor az isten kézjegyét viselte! 14./ Egy isten a szokásos szarvkoronával. – 15./ Istennők vezetnek egy előkelő földi embert Enki isten elé (Z. Sitchin). – 16./ Istenek utaztatása, vállra emelt trónszékeken. – 17./ Egy isten portréja, áldozó edény díszje lehetett.
Az 1, 2, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14-es képek Komoróczy Géza: *A sumer irodalom kistükre* c. kötetből valók. A 3, 7, 11, 16, 17-es képek M. Roaf: *A mezopotámiai világ atlasza* c. könyvből. A 4, 5-ös képet Bíró József: *A szabir-magyarok őstörténete* című könyvéből vettem.

HONFOGLALÁS A FÖLD NEVŰ BOLYGÓN – ENKI OTTHONT TEREMT AZ ISTENEK SZÁMÁRA

„Amikor a Földre szálltam, tetőzött az ár...” – mondja el Enki Földre érkezése körülményeit;

6. [Enki és a Világrend].

Enki/EN.KI: „a Föld Ura” (EN: úr; KI: föld) vezette az első ötvenes létszámú csoportot kb. 445 000 évvel ezelőtt (Z. Sitchin). A következő leszálló egységek 3600 évenként érkeztek a Nibiruról (amikor jöttek). Az Arab-tengerben landoltak tengeralattjáró-szerű kabinokban. Ekkor a Föld a pleisztocén második jégkorát élte, és a szárazföld egyharmadát jégtakaró borította. A Perzsa-öböl északi oldalán, az Idigina (Tigris) és Buranunna (Eufrátesz) torkolatvidékén szálltak partra (a két nagy folyó akkor még külön-külön ömlött a Perzsa-öbölbe). Egész Dél-Mezopotámia rendkívül vizenyős, mocsaras táj volt, de a hőmérséklet megfelelően bizonyult számukra. Fontos volt a könnyen kinyerhető üzemanyag; itt a Folyamközben a kőolaj, bitumen, kőszénkátrány, földszurok szinte magától tört felszínre.

Enki a Folyamköz (Mezopotámia) déli területének óriási átalakító munkájába kezdett. Elsőként elrendelte a mocsár lecsapolását, hatalmas sziklatömböket hordatott, töltéseket, magaslatokat emelt. Kikötortatta a kisebb folyók medrét, halat telepített beléjük, nádat honosított. Csatornákkal kötötte össze a két nagy folyót, kikötőket építtetett; könnyűjárású-, később tengerjáró hajókat tervezett, ilyen volt a „Tilmun-járó hajó”, mely kereskedelmi ügyleteket bonyolított. Saját hajója: a ^{gis} MÁ.GUR („ami megfordul”), egy kerek „guffa”; (^{gis} : „fából való”); ^d MA₂ GUR Enki egyik melléneve volt. A név ismerős lehet számunkra a 21 **Magura** hegy és város miatt a Kárpát-medencében; lehet, hogy a korai időkben maga a **Kárpát-medence neve** is ez volt.

Enki másik kultikus hajója az „Abzu vadkecskéje”; harmadik: a 6. eposzban említett „fensőbb erejű korong”, mely levegőben közlekedő masszív jármű lehetett. Az É.AB.ZU: a „Mélység Háza”; de lehetséges más értelmezése is: a sokoldalú Enki a tudás ura (is) volt, ezért a név értelme szerint lehetett: a „TUDÁS ATYJÁNAK HÁZA”: [ZU (L. 6.): tudni, tanulni; bölcsesség, okosság, tudás; É (L. 324.): ház; AB (L. 128.): atya]. Az „apsu” másik jelentése valóban „óceán”; de jelenti „a föld mélyébe fűrődő üreget” is. – É.NUN.GAL: a „Nagy Herceg Háza”; – Enki lett É.EN.GU.RA: „az Óceán Házának Ura”.

Enki Hold-jelképű isten volt, jele egy fölül majdnem összeérő holdsarló. Három csillagjegyen uralkodott: a **Halak/Pisces** korán; ekkor érkezett a Földre. Papi rendjének tagjai hal-álcát viseltek; templomának szentélyében hal-áldozat maradványokat találtak. További zodiákus jegyei: **Vízöntő/Aquarius** és a **Bak/Kecske-hal/SUHUR.MAŠ/Capricornus** (utóbbi L. 403.), képjele egy három-szirmú stilizált tulipán három vízszintes vonalkával a szirmokon. Az Enkit ábrázoló rajzokon *alakját mindig hullámszó víz (Vízöntő)* veszi körül, benne *halak* láthatóak (**Halak** csill.j.), és általában ott látjuk a *bak/kecske-hal (Bak)* rajzát. A fő istenek személyét csupán attribútumaik igazolják.

Negyven volt Enki szimbolikus száma, ezért negyven nevet viselt, a felsoroltakon kívül pl. (L. 473.) ^d NIMIN: a „Negyven Istene”. – Ő volt DAR.MAH: a „hatalmas, fenséges Szarvas”; – (L. 100.) ^d DARA: „Szarvas Istene”. További nevei: NUN.GAL: „Nagy Herceg”; – IGL.GAL.LA: „Nagy leleményességű”; – NU.DIM.MUD: „Aki formál és alkot”, „Az alkotás, feltalálás Ura”; – NUN.IGI.KU: a (mindent látó) „Tiszta szemek Ura”; – A.LU.LIM: „a Csillag víz Kecskéje” (stb.).

További intézkedései: téglavető-formát készített, elindította a nagyarányú építkezéseket. Elsőként Eridu („a Távolság indulás helye”); UD.NUN.NA: a „Holdherceg városa” épült fel. Eridu lett és maradt Enki kultikus fővárosa, az őskor kulturális központja. Ősi ziqqurátja közelében „19 lakott szintet tudtak elkülöníteni” a régészek (D. Oates). Ősi szentélyét 16 rétegből tárták fel. Az újjáépülő templomokat mindig ugyanazon helyen, a romokat elegyengetve, egymás fölé építették, ez volt a „tell” építkezési forma. A legelső, XVI. szinten találták meg az első kis szentély maradványát mindössze pár négyzetméteres területen, de már megvolt benne a két későbbi állandó berendezési tárgy: az áldozati asztal és az oltár. A bejáratnál (oldalt, kívül) egy kis kerek kemence állt. A mindig ugyanoda, az eredeti terveknek megfelelően épített templomok azt a célt szolgálták, hogy isteneik – nem találva „házukat” – ne hogy megsértődjenek, és elköltözzenek.

„Az örökkévaló alaprajz,
mely a jövőben is meghatározza az építkezést [követésre talált].
A hajdankor rajzait, ábráit
s a Felső Ég írását ez őrzi.”

(Layard régész talált rá a feliratra.)

Eriduban alakult meg az első pantheon, Enkivel az élen. Közben testvéreinek, Enlilnek épült Larsza, majd Nippur. Enki volt az ember megalkotója (az elgondolás tőle származott), majd védelmezője, segítője, jótévője és pártfogója még Enlillel szemben is. Enki volt a szó megalkotója a földön, a bőség ura, a naptár, időszámítás feltalálója; a szerszámkészítés, kézművesség, fémművesség, téglavetés, építészet fortélyainak átadója; a kertgazdálkodás, csatornázás ismereteinek tanítója. An Enkit nevezte ki a bányászat elindítására. Központja a Zambézi-medence, Rhodesia, a mai Zimbabwe volt, nevezték Arali földjének is. Egy idő után Enki Ereški galra bízta az irányítást, férje Nergal, Enki fia. ^d ERES.KI.GAL: „Eres földjének nagy istennője”, An lánya volt. Eligazításul Enki ott hagyta számukra a „Bölcsesség tábláját”, mely szakmai útmutató lehetett. A térség északi oldalán folyt a bővízü Zambézi folyó, mely az Indiai-óceánba torkollott; ez fontos volt számukra, mert hajókkal szállították Bad-Tibirába, a fémművesség központjába a kitermelt nyersanyagot. A teherhajó neve MA.GUR UR.NU AB.ZU, „az Alanti Világ fémérceinek hajója”. Platinafémekből Enki készítette elsőként (a Földön) az életet meghosszabbító, mindent gyógyító „fehér port”, amiből az „Élet kenyere”, „Élet itala” készült. Korunk kutatói ragyogó mérnököknek, műszaki zseninek tartják, de Ő volt a bölcsesség, a tudományok Ura, a művészetek mestere, a gyógyító varázselemek szerzője is. A magával hozott, évezredek alatt kifinomult kultúra ízlésével és igényével építette fel „házát”, azaz templomát Eriduban:

*„Házát ezüstből építette,
lazurkővel ékesítette,
arannyal gazdagon kirakta:
a Házat Eriduban, a parton építette...
Lant, fuvola, hárfa, dob,
csörgődob, kelet meg nyugat zeneszerszámai,
zengésük a Házat betölti;
édes szavú ének, hárfa dallama
hangozzék fel a magasztos ünnepen;
a fuvola, Enki kedveltje,
szóaljjon meg a magasztos ünnepen ...”*

7. [Ének Enki templomára, az Óceán házára Eriduban].

Érzékenyen érinthette, hogy átfogó teremtő-tevékenysége ellenére mindig neki jutott a második szerep. Ez az érzése nyilvánul meg a 6. eposz soraiban, ahol a szerző egyes szám első személyben mondatja el Enkivel:

*„An elsőszülött fia én vagyok,
a nagy fény, a nagy földnek felkelő, én vagyok,
az Ország nagy ura én vagyok;
uralkodók között az első én vagyok,
minden országok atyja én vagyok,
az istenek idősebb testvére én vagyok,
a bőség tökéletessé tevője én vagyok ...”
ég, föld könyvelője én vagyok,
minden országok bölcsessége, esze én vagyok...
a fénylő An elsőszülött fia én vagyok.”*

6. [Enki és a világrénd]

Micsoda titok lappang itt, hogy ennek ellenére nem Ő, hanem testvére, Enlil lett „Ég és Föld Királya”. Enki hivatalos felesége Ninki/DAM.GAL.NUNNA: „a Nagy Herceg Hitvese” volt. Elsőszülött fia: Aszárluhi (tehát nem Marduk), továbbá Nergál, Enbilulu, Dumuzi (?). Általában az első három fiút szokták megnevezni, ők kerültek a fontos posztokra. Enlilnek és Enkinek is hat-hat fia volt.

ENLIL FÖLDRE ÉRKEZÉSE

Valamikor 400 000 körül megérkezett **Enlil** is (Sitchin), „háza” (temploma) még nem készült el, első otthona Larsza, eredeti nevén AR.AR.MA (MAgyAR név!) volt. Enlil hosszú ideig élt Larszában, mire végre felépült Nippur, a főváros, mely az Ország kulturális központja lett. Új testület alakul: a Legfelsőbb Pantheon hat férfi és hat női istenséggel:

An	Antu
Enlil	Ninlil
Enki	Ninki
Enzu/Nanna	Ningal
Utu	Inanna
Iškur/Adad	Ninhurszag.

Enlil felszólítja Enkit, ossza ki a tisztségeket az istenek között, és iktassa be őket hivatalukba.

A 6. [Enki és a világrénd] c. elbeszélő költemény erről is szól, a versszakok végén mindig ott vannak a beiktatás záró sorai:

„Enbilulut, a folyók víz-biztosát
Enki ott szolgálatba állította.”

„Enkimdut, az árok, csatorna emberét
Enki ott szolgálatba állította.”

„Kullát, az Ország téglavető emberét,
Enki ott szolgálatba állította.”

„a bírót, ki az istenek döntését meghozza,
a lazurkó szakállat viselőt, ...
Utut, Ningal szülöttét,
Enki ég, föld Mindenségében szolgálatba állította.”

Enki lánya vagy unokája, Uttu istennő részére szövőbordát készített. A borda a földön feküdt, egy gödör a szövőnő lábai előtt arra szolgált, hogy oda lógtak le a felvetőfonalat feszítő súlyok, és oda nyújtotta lábait szövés közben a szövőnő. Szárnyéket állíttatott a feje fölé a Nap gyilkos sugarai ellen.

„Uttut, a szép nőt, akit csodálnak,
Enki ott szolgálatba állította.”

Ninhurszág, az Anyaistennő is szerepel a beiktatásban:

„Nintu, a hegység úrnője,
a fénylő szülőkövet, hatalma jelét kapta,
a köldökzsinór-ollót, a kenetet és növényeit kapta...” (a felsorolás folytatódik).

Nintu/Ninhurszág Anyaistennő egyik attribútuma az omega-alakú szülőkő.

Larsza/L.AR.SA/AR.AR.MA-val kapcsolatban jegyzem meg, hogy a korai időkben számos turáni vonatkozású név bukkant fel Mezopotámia-szerte, sőt az egész Közel-Keleten: az AR, SU, SUBAR, HUN(-GÁ) nevek utalnak rá; azaz a turániak: magyarok, szubarok/kusok, hunok jelen voltak az alakuló, majd virágzó sumer civilizáció életében. A ^{kur}SU.BIR₄/BIL^{ki} subartu = Mésopotámie (L. 7.). Eridu, eredeti nevén ARI.DU (az Arik által létrehozott); ARbela; AR.MA.vir; ARAM (anyajogú AR-ok); AR.MA.ni; AR.AR.át (stb.). Fő oka az lehet, hogy a nagy Özönvíz (i. e. 9500 k.) elől a déli területek felé menekült a Kárpát-medence népe. (L. 536.) HUN(-GÁ) agáru, ^{mul}li HUN(-GÁ) ^{kakkab}agru. A Kos volt Enlil egyik csillagképe, a másik a Bika (^{mul}kakkab = csillag; ^{lu} = ember). Megjelenik a karpatu kifejezés (L. 309.: edény, váza, szent kehely), egyáltalán a „karpát” szó honnan került a sumer szavak közé, amiből kialakulhatott az AR.PA (az „AR-ok fője, vezére”); AR.PAD (az „AR-ok felkentje”) és a Kárpátok név? Ős Árpád (i. e. 3800 k.; félisten volt) adott nevet az Árpád városoknak Mezopotámiában, és róla nevezték el a **hatalmas Árpád-királyságot** Aleppo közelében!

AZ ÉMBER „TEREMTÉSE”

Még ha érkeztek is közben 50-es csoportok, mégsem voltak elegenden a nagyarányú építkezésekhez, a bányamunkákhoz, az árokásáshoz és a földeken való gürcöléshez. Mindezeket az Anunnakik, a kis istenek végezték. 4. [Enki és Ninmah]:

„Mindegyikük dologra kényszerült:
a nagy istenek a munkát felügyelték,
a kis istenek a kosarakat cipelték.
Az istenek mind csatornát ástak,
Haraliban földet túrtak,
hangosan siratták sorsukat.”

A sok ezer éven át tartó robot után fellázadtak, eldobták szerszámaikat, elégették kosaraikat és Enlil háza elé vonultak, itt hangos szóval harcra buzdították egymást: „És most kiáltunk ki a harcot, ütközetbe – bocsátkozunk hát csatába!”

„**Nammu, a legelső anya,**
a számtalan sok isten szülőanyja (!),
az istenek könnyeit fia elé vitte.”

Nammu ötlete volt:

„alkoss helyettest az isteneknek,
hogy eldobhassák a kosarakat.
Enki, anyját, Nammut hallva, nyoszolyájából kikelt...” (idézet u.o.)

Gyorsan összeül az istenek tanácsa, Enlil üzen Annak. Enki a tanácskozáson anyja, Nammu javaslatát tárja a gyűlés elé: **teremtsek lulu-t, embert, aki dolgozik majd az istenek helyett. Enki kiegészíti: „a lény létezik, a teremtményre kötözzétek rá az istenek képmását!”**

A „teremtést” hosszadalmas kísérletezés előzte meg, sajnos, sok torz keveréklény született közben (domborműveken látjuk a kreatúrákat, akik néha hosszú ideig is túléltek, olykor agresszívvá váltak; és az isteneknek kellett harcolniuk ellenük).

Végül Enki rátalált az egyedüli járható megoldásra. Az ötlet megvalósítása Ninhurszág Anyaistennőre hárult, Ő volt az istenek orvosa, genetikus. Munkájában Enki anyja: Nammu; Enki hitvese: Ninki és a szülő istennők segítettek.

Az őslény a **Homo-erectus** volt, a legfejlettebb hominida; aki ebben az időben régóta taposta már Etiópia, Kenya, Tanzánia szavannáinak földjét, sőt távolabbra is eljutott. Hosszú utat tett meg elődeivel az emberré válás terén; a természetes evolúciós fejlődésből nem sok hiányozhatott az „emberig”, legalábbis Enki kijelentését figyelembe véve.

A Homo-erectus agyterfoga 950 cm³ körül mozgott, magassága 163–170 cm volt; már tudott tüzet csiholni; szervezeten vadászott nagyvadakra, az elejtett vad húsát megsütötte. Volt érzélemvilága, kis közösségen belül gondoskodott a többiekéről. 1,75 millió évvel ezelőtt kezdetleges hajlékot készített magának (nyomait az Olduwai-szurudokban találták meg).

A „teremtés” – félretéve a misztikus körítést – úgy történetelt, hogy egy nőnemű erectus petesejtjét egy (férfi) isten (ivar-) szaporító sejtjével egyesítették, az így nyert élő embriót aztán egy szülő istennő méhében ültették. Ninki, Enki hitvese hordta ki az első lényt. A kísérlet sikeresnek bizonyult, így a műveletet sokszor ismételték. Vegyesen születtek fiú-, illetve leánygyermek. Később kísérleteztek még klónozással is, de ezek a lények nem tudtak szaporodni.

Így született meg i. e. 250–200 000 körül a **Homo-sapiens**, a gondolkodó, lélekkel bíró lény, aki már munkára fogható volt, de még sokáig segítségre szorult. Sok esetben mutatkozott visszaütés, mutáció, akceleráció, retardáció (fizikai és mentális rendellenességek), szimbolikusan: az **életfa** sérülései. Az elfajulások, a szerzett betegségek gyógyítására, a szellemi képességek fejlesztésére irányult az istenek és az apkallu-bölcsek (AB.GAL: „Nagy Atyák”) gyógyító tevékenysége, amikor az „**életfát gondozták**”. Kis edényekben hozták az „élet italt” vagy a „fehér port” (később részletesen tárgyaljuk); de az emberek még sokáig alárendelt, kiszolgáltatott körülmények között éltek, és sokat éheztek. Felnéztek isteneikre, lenyűgöző volt számukra a belőlük áradó szellemi erő, tudás. „*Természetfölötti és félelmet keltő sugárzás, illetve fénykör veszi (körül) őket, ami az istenségek és minden isteni dolog jellemzője*” (Oppenheim). A sumerek a „**melammu**” (L. 532.) szóval fejezték ki: „*félelmet keltő ragyogás*”. Áldozataikat a jó termés és saját egészségük érdekében mutatták be templomaikban, de soha nem tekintették isteneiket vallásos imádat bálványainak. A halált az élet részének vették, tárgyilagosan fogadták. Vallási hiedelmekből hiányoztak a sámánista felfogások, viszont kíváncsiak voltak jövőjükre, ezért az ómengyűjtemények, álmokönyvek, jóslásfajták és a szerelmi tárgyú mágiikus ráolvasási szövegek nagy népszerűségnek örvendtek.

Ki kell térnünk egy fontos körülményre. A sumer istenek már a patriarchátus eszmeisége szerinti államhatalmat gyakorolták, mint istenkirályok Mezopotámiában – először An-nal az élen. A Pantheon istenei, istennői még hatan-hatan voltak, nagyjából egyenlő jogkörökkel felruházva – valószínű a matriarchátus utóhatásaként; de mi volt előtte? Az ismeretlen szerző nem véletlenül fogalmaz így a 4. [Enki és Ninmah] c. eposzban: „**Nammu, a legelső anya**”. Dr. Kovács Sándor foglalkozott Nammu ősi korával. Ő írta: „nem is An, Enlil vagy Enki volt a legnagyobb isten, hanem **Nammu istennő!** Ő volt a Fenség, a „Világmindenség Szülőanyja, a „Nagy Öregasszony”, „az élet és halál istenasszonya, a sorsot, istentörvényt megszabó; magát a létezést jelentő **Egyetemes Uralkodó**”. (NAM: -ság, -ség; MU: a magasan lévő, magasztos, fenséges.)

Elsőként matriarchális hitvilág alakult ki minden történelem előtti, vagy ősi kultúrában. A neolitikum-kori Kárpát-medencében is a lehető legtovább ragaszkodtak ősi anyaistennő-hitükhöz, formázták kis agyag-istennő szobraikat, öltöztették őket, énekeltek nekik, lakásaik áldozó medencéin tartották. A történelem folyamán a kis szobrok mutatták az utat mindenfelé, ahol az ősmagyarság megfordult és letelepedett.

Enlil érkezése után a fő istenek sorsot húztak. Ekkor osztották fel egymás között az ég három sávját. A sorshúzás (színjáték) után változott meg EN.KI neve és státusza. Ettől kezdve lett **Éa**: „A víz háza”, „Akinék víz a háza”, mert neki jutott a „Mélység fölötti uralom”, a tenger. A középső sávot a 12 zodiákus házzal An uralta.

Enlil/EN.LIL, „a Levegő Ura”. Végre felépül fővárosa, Nippur, NIBRU^{ki}, URU AZAG.GA, a „Szent Város” (^{ki}; URU : föld; város). Szentélykörzetében állt az É.KUR.GAL, „A Nagy Hegy Háza”; Enlil legáltalánosabban használt mellékeve ugyanis: ^{dingir} KUR.GAL, „A Nagy Hegy Istene”. Az istenek „háza” a templomok voltak, melyek lakásul is szolgáltak számukra.

Az É.KUR.GAL magasított, mesterséges teraszra épült. Központi csarnoka, a Ki’ur volt az Anunnák tanácskozó helye. „*Gyűlésbe gyűltek az Anunnakik, meghányi-vetni ország dolgait*” (Etana mennyei útja; – ford. Rákos S.). Enlil volt az EN.TEMEN.AN.KI, „Ég-Föld kötelék Ura”. (Jelképes Ég-Föld kötelékek voltak: az obeliszk [rakétákat is szimbolizáltak], minaretek, templomtornyok.) Hasonló funkciót tölthetett be a DUR.AN.KI: „Ég-Föld kapcsa”. Segítségével kommunikáltak az igiggik-vel, akik nem jöttek le a földre, űrhajóikkal cirkáltak körbe-körbe a bolygót. Ők voltak „akik fönről figyeltek”.

Ásatásoknál felszínre került Nippur agyagtáblára karcolt térképe, mely körülbelül Ur-Nammu idejéből (i. e. 2112–2095) való. Mérvadó lehet, mert a szakrális épületek mindig ugyanott épültek fel. A térkép szerint (is) Nippur szentélykörzetében állt még az É.KI.UR: a „Föld-alap Háza” és a ziqqurát.

*„Amint Enlil a Ki’uron áthaladt,
a nagy istenek, ők ötvenen,
a sorsot megszabó istenek, ők heten...”*

2. [Enlil és Ninlil].

Az Anunnák Nagytanácsa tehát ötven tagból állt, mely magában foglalta a Pantheon tizenkét istenét; a tizenkét isten pedig a „sorsot megszabó” Hét Nagy Anunna Istent (3, 7, 12, 50: szent számaik voltak). A Nagy Anunnák hozták meg a legfelső bíróság megmásíthatatlan, lezárt ítéleteit, a „ditillákat”, döntésük végén kimondva a „haem” záró szót („úgy legyen”! Ebből lett az „ámen”). Az istenek fő bírója UTU napisten volt, az igazság/igazságosság ura.

A Ki’ur egyik sötét, koronászerű helyiségében, a DIR.GA-ban őrizték a Sorstáblákat. A két tábla: DUB.NAM.TIL.LA: az „Életet Megszabó Tábla” és DUB.NAM.TAR.RI: a „Végzetet Megszabó Tábla”. (Dr. Kovács Sándor: A Sorstáblák sorsa.)

Enlil földi időszámítás szerint i. e. 3000 körül került trónra, előtte AN volt Ég-Föld Ura, uralkodásának központja Uruk. Enlil szimbolikus száma az 50, egy pár név az ötven közül: ^{dingir} MAH, „Magasztos Isten”; – LUGAL KUR.KUR.RA: „Országok Királya”; – GULA: „Főúr”; – NU.NAM.NIR: „a Tekintélyes” (stb.). Két zodiákus jegyen uralkodott: a **Kos/Alim/Aries** és a **Bika** jegyeken, korszakain. Jelképe: hétágú csillag vagy hét pont. Hatalmának szimbólumai: sarvkorona, lazúrkó jogar, olykor íj, „kötözött kapa” vagy kettősbalta (Ég-Föld egysége), csuklóin a rozetta. További attribútumok: keresztpántok a mellén és az egyenlőszárú kereszt, hangsúlyozva a Nibiruról való származásukat.

Mint említettük, a fő isteneket: An-t, Enlil-t, Enki-t csak sematikus, általános arcvonásokkal lehetett ábrázolni. A 6. eposz megemlékezik Enki hajviseletéről: „*ő, a vadkosként rejtélyes, akinek hátára csüng haja*”.

Egészen fantasztikus, hogy Enkinek a hátát verő hajviseletére utal egyik csillagképe: L. 403. ^{mul} SUĪUR-MÁŠ Caprikornus = Bak csillagkép. A névben a SUĪUR jelentése: haj, hajzat, dús hajkorona.

A magyarok ott voltak Mezopotámiában, a Közel-Keleten, Egyiptomban (és máshol). Valószínű Enki dús hajzatáról nevezték őket Curetes Argivus-oknak: „üstökös magyarok”-nak. Héroszként maradt fenn magyar vagy Lybiai Herkules, más néven „Üstökös Magyar Herkules” emléke. Ismert volt az „üstökös magyar törvény”; valamint a „Magyar Óriás Nemzetségek” megjelölés; közöttük említhetjük az Arba családot. Testmérték két méter fölötti volt, sumer rajzok szerint kb. 2,5 méter.

Az istenek a templomok szentélyeiben laktak. Legszemléletesebben Woolley írta le EN.ZU/NANNA és hitvese, NIN.GAL, „Nagy Úrnő” fő-templombeli isteni lakosztályát Ur város feltárása kapcsán. A városállamok és dinasztiai kialakulása idején ugyanis az istenpár Ur város védőistenei lettek. Lakásuk a templom hátsó részét foglalta el, melyet vastag fal választott el a templom-résztől, ahova a hívek a lábukat sem teheték be, de a szétárt ajtókon keresztül kintől betekintettek, és láthatták az oltárt és az állványra helyezett fő istenük szobrát. Természetbeni felajánlásaikat a szolgál-istenek, később a papok vették át, és vitték be egy külön terembe.

Az istenek lakrészében a sütő-kemencétől, a tűzhelyig, edényekig, az udvari medencéig, a hivatalnokok/írnökök részlegétől az istenpár ágyasházáig, a fürdőszobáig (kiégetett agyagmedencékkel, WC-ekkel, kivezetett lefolyókkal) Woolley mindent részletesen ismertetett. Woolley még azt hitte, a királyok laktak a templomokban. (A templom neve ma is „Isten háza”!)

ENLIL, A „SZÁNTÓVETŐ”

Amikor Enlil árpatermesztéssel kezdett kísérletezni fent az északi, északkeleti Zagrosz hegyvonulat lankás, nyugati oldalán (a terület a „Termékeny-félhold” része volt; itt esett valamennyi eső is), az emberek jóformán még ki sem emelték fejüket az állati létformából.

„Midőn az emberek még füvet ettek,...

a hajdankor napján a Gabonát

An az ég mélyéből leküldte.”

„Az emberiség a hajdankor napján

a kenyeret, táplálékát, nem ismerte még,

a ruhát, öltözkését, nem ismerte még:

a nép mezítelen tagokkal járt,

mint a juhok, szájukkal téptek füvet,

árokából ittak vizet.”

Enlil ekkor kezdte el az árpatermesztést és a vadállatok háziasítását. A vers szerint az An által küldött nemes magvakat vadfüvekkel keresztelte.

„Enlil az árpát egybegyűjtötte,

a hegységben halomba rakta;

az Ország bőségét egybegyűjtötte,

a tápláló gabonát a hegységben halomba rakta.

Majd a hegység bejáratát, mintegy kapuval elzárta” („elzárta”, hogy a nemesített árpa ne vaduljon vissza).

5. [Hogyan jött a Gabona Sumerbe].

Ninazu és Ninmada istenek lenről figyelték Enlil tevékenységét, és azon tanakodtak, hogyan lehetne lehozni az árpát, kölest az Országba, hogy az éhező nép jóllakhasson. Miután féltek An és Enlil haragjától, Utuhoz folyamodtak segítségért.

Enki határozottan utasított: „*Mi, Enki és Enlil... a Fénylő Dombról a juhok s a Gabonát hozzuk le!*”

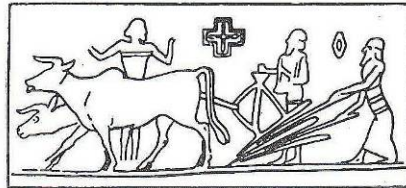
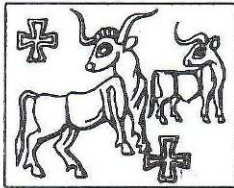
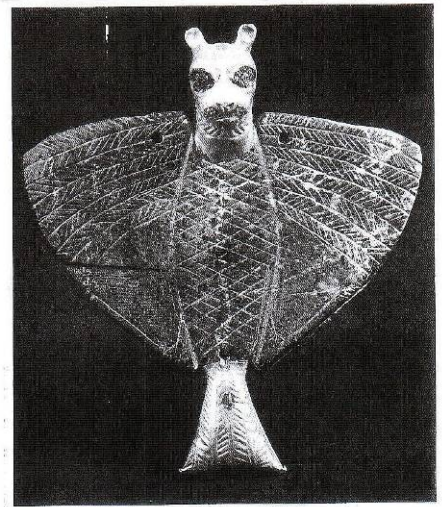
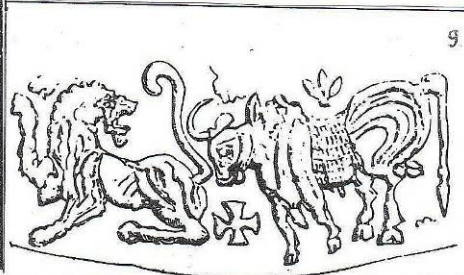
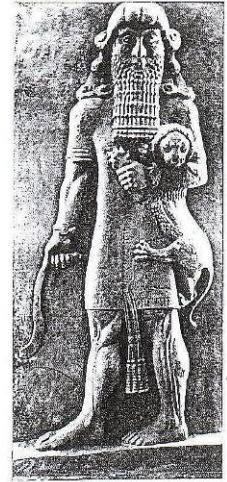
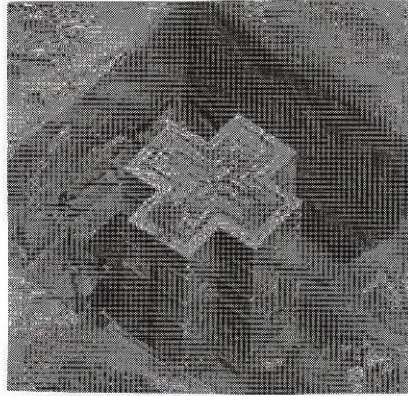
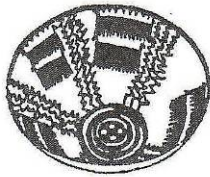
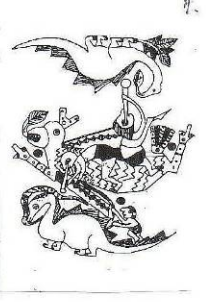
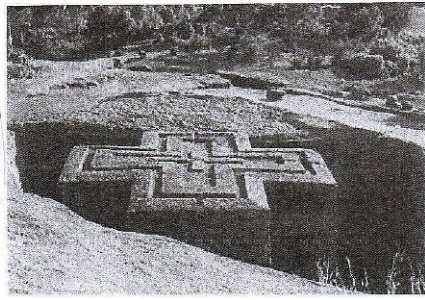
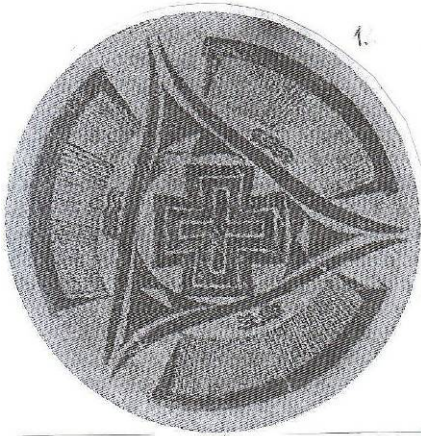
8. [Juh és Gabona].

Enlil találmánya volt a balta, kapa, a fából készített rögtörő- és sekély járású eke, valamint a járom. A szántást ökrös fogattal végezték már a legkorábbi időktől fogva. Majd i. e. 4000 körül elterjedt a többfunkciós tölcséres, magászórós vetőeke. Ennél a szerszámmal az „ekevas” már valószínű rézből készült. Érdekes módon a szántóföldet sakktabla-szerűen vetették be, egymásra merőleges sorokkal. A termés kalászait eleinte letépték, később réz-sarlókkal vágták le, a kiterített kalászon cséplőszánokat vezettek keresztül-kasul, majd szelelték.

A kapa fejét keresztbe vezetett börcsíkokkal erősítették a nyélhez, és ha a feje is fából volt, ez esetben uralkodók attribútumaként funkcionált, neve „kötözött kapa”. (Egyiptomi királysírokból is kerültek elő ilyen méltóság-jelvények.)

A növénytermesztés vívmányait, állatok háziasítását Enliltől vette át a mezőgazdasággal megbízott isten, Ezinu.

A Nibiru és a sumer istenek legfontosabb szimbóluma az **egyenlőszárú kereszt** volt.

PIKTOGRAFIKUS JEL i. e. 3100 k.									
MAGYARÁZATA:	csillag	napkorong a horizont felett?	follyó?	árpa kalász	bikafej	tál	fej+tál	láb	lepelbe csavart test?
ÉKÍRÁSOS JEL i. e. 2400 k.									
ÉKÍRÁSOS JEL i. e. 700 k. (90°-kal elforgatva)									
HANGÉRTÉKE*	dingir, an	u, ud	a	šc	gu,	nig, ninda	ku,	du, gin, gub	lu,
JELENTÉSE	isten, ég	nap, Nap(korong)	víz, mag, fű	árpa	okör	étel, kenyér	enni	menni, állni	férfi

* Néhány jelnek több mint egy hangértéke van, néhány hangalakat pedig több jel is jelölhet. Az u, például a negyedik jel a sorban, amelynek a hangértéke „u”.

AZ EGYENLŐSZÁRÚ KERESZT

1./ Egy szúzái rétegből előkerült cserépedény töredéke a Nibiru jelképevel, az **egyenlőszárú kereszt** ábrájával. A bolygón volt folyékony víz, volt légköre. – 2. 6./ Föld alól feltárt templom Lalibelában (Etiópia), az épület alaprajza egyenlőszárú keresztet formáz! A templom felülnézetből. – 3./ Gyík-arcú nő, amint gyermekét szoptatja. – 4./ Növényevő dinoszauruszok emberekkel, akik messzelátóikkal kémlelik az eget. – 5./ A szúzái kereszt-ábrázolás pontosan megismétlődik egy ubaidi cseréptálon. (Bíró József: *A szabir-magyarok őstörténete*.)
7./ Gilgames, Uruk királya; testi erejénél fogva elbírta egy oroszlánnal is. „Termete óriási” volt, bár a fennmaradt adatot (5,5 méter?!); túlzónak vélhetjük. – *Gilgames* (S. Oertwig: *Elsüllyedt városok*). – 8./ Egy istennő ábrája szíjvégen, egyenlőszárú kereszttel. Bámulatos az istennő modern öltözéke. (Mikulcice, *Moravia Magna*; Jan Dakan.) – 9./ Bika és oroszlán szimbolikus harca az istenek korában.
10./ Bikák a Nibiru-kereszttel. 11./ Szántóvetők figyelik az égbolton nappal is látható Nibirut. A szántást **vetőkekével** végzik. – 12./ Az Imdugud, az oroszlánfejű sas az Ország és Ningirsu jelképe. – 13./ Egy viharisten címerállatán, a bikán áll, kezében kettősbalatát (Ég–Föld egysége) és villámköteget tart; a Bika korszakát idézi. – 14./ A sumer írásrendszer kialakulása (Michael Roaf: *A mezopotámiai világ atlasza*). Az itt ábrázoltnál több szakasza volt az írás fejlődésének. Az eredeti sumer képpel használatát után i. e. kb. 3000-tól a 90°-ban dőlt változat következett; – majd az archaikus jelek i. e. kb. 2800-tól; – az óbabilóni jelek használatát i. e. kb. 1800-tól; – asszíriai jelek i. e. kb. 800-tól; – végül az új-babilóniai jelek i. e. kb. 600-tól.
Az 1, 9, 10-es képek Zecharia Sitchin: *Az istenek városai* című könyvéből valók; a 2, 6, 3-as képek az Internetről –; a 4, 13-es képek Várkonyi Nándor: *Szíriát oszlopai* c. könyvéből; a 7, 11-es képeket Komoróczy G.: *Agyagtáblák üzenete – Jegyzetek*; valamint *A sumer irodalom kistükré* című könyvből vettem.

AZ ISTENEK IS EGYETEMES TÖRVÉNYEK SZERINT ÉLTEK – A „SZENT” SZÁMOK

Alávetették magukat az őket is irányító sorsnak, mely mezopotámiai felfogás szerint az istenektől is független (L. 295., 532. ME, MA₆ **parsu**), „*amely így vagy úgy, de mindig érvényesül.*” A világot irányító törvények számai a mitológia, csillagászat kulcsszámai voltak. A „szent”, kultikus számokat a természet rendjének, megnyilvánulásainak tartották, köréjük csoportosult mindennapi életük, sőt egész társadalmi berendezkedésük. A sumer istenek számai, mint említettük: **3, 7, 12, 50**.

Egy-két példa a 3-as számra: az Ég három sávja. Az isteni hármasságok, a kozmikus hármasság: An, az Ég; Enlil, a Lég; Enki, a Föld, tenger. Az asztrális hármasság: Utu/Šamaš, a Nap; Nanna/Szín, a Hold; Inanna/Istár, a Vénusz.
A magyar népmesék próbatételeinél is a 3-as szám szerepel. A harmadik, a legkisebb táltos fiú (aki ismeri a titkokat) réz, arany, ezüst (Vénusz, Nap, Hold) táltos lován megy fel az „égigérő fára”, tetején, a 12. szobában a 12 fejű sárkány tartja megkötözve világszép Tündér Ilonát. Csak ő, a harmadik fiú tudja legyőzni a sárkányt és megmenteni Tündérszép Ilonát.
A Kárpát-medencében a Hármashalom. Három szirma van Enki egyik jelképe: a (stilizált) tulipánnak, benne a három vízszintes kis vonallal (𐎠𐎢𐎡𐎠 SUĪUR-MAŠ). A tulipán lett a magyar népművészet egyik alapmotívuma. Három a magyar igazság... (stb.).

A szimbolikus 7-es számra sok példát lehetne felhozni. Mindenek előtt: a „sorsot megszabó” Hét Nagy Anunna Isten a 12-es létszámú Pantheonon belül. A „hajdankor városainak” száma hét; a városok kapuinak száma hét, a kapuk zárainak száma hét; a hét bő esztendő általában hét szűk esztendő váltja fel; az isteni nász hét napig tartott; hét gonosz szellemet tartottak számon; a legmagasabb építmény a héttornyú zikkurát volt. A hétfokú diatónikus hangsor 12 félhangra bontható (micsoda fantasztikus belső törvények ezek!).
Amikor Inanna az Alanti Világban (Délkelet-Afrika) élő Ereskigal nővére meglátogatására készült, repüléséhez hét kelleket öltött magára. Ezek: a SU.GAR.RA, melyet a fejére illesztett; a mérőfüggő a fülében; az apró, kék kövekből fűzött nyaklánc; a vállára helyezett „villogó kő”; egy aranyhenger, melyet a karjára húzott; keresztpántok a mellén; végül a PALA, köntös került ruházata fölé. Mindezen tárgyakat egyenként kellett levetnie magáról Ereskigal palotájának hét kapujánál. (A Máriaiban talált, Inannát ábrázoló szobron láthatóak a kellékek.)

A szimbolikus számok más kultúrákban: „*A vogul Numi-Tarem háza 7 rekeszből áll, a háznak 7 ajtaja, 7 ablaka, 7 aranyszélű szent asztala van, az ajtókon 7 aranykilinc, 7-szeres vaslatok. A lakóház deszkás padlója aranyszélű 7 szőnyeggel van leterítve. Ménese 7 lovat számlál, 7 vadászhurokja és 7 halászszerszáma van. A Tarem fiak 7-en vannak*” (Dr. Varga Zsigmond: *Öt ezer év távolából*).
A tibetiek paradicsomi hegyét „*hét arany hegy és hét mézízű tenger veszi körül*” (Berze Nagy János: *Égigérő fa*).
A törzsek száma általában hét volt a különböző népeknél. Henoch „*hét, drágakövből való hegyről*” beszél.
A szívárvány hét színe. Kysugan Tengri egy szívárványbotot hordoz, s a boton a 7 színben a 7 isten hatalma van egyesítve (altáji monda; Berze Nagy J.). A vogul sámán „*hét fokú ezüst hágsón jut 'hétáldozatos áldozattal' a hétrétegű égbe*” (u. o.).

UL.HE, a „ragyogó nyáj”, az „állatöv” 12 zodiákus jegye; és a hozzájuk társított Hét Nagy Anunna Isten:

1. GU.ANNA, „égi bika” *Taurus*, – Enlil;
2. MAS.TAB.BA, „ikrek”, *Gemini*, – Enzu/Nanna;
3. DUB, „Csipőfogó, harapófogó”, *rák, Cancer*, – Enzu/Nanna;
4. UR.GULA, „oroszlán”, *Leo*, – Inanna;
5. AB.SZIN, „apja a bűn”, *szűz, Virgo*, – Ninhurszág;
6. ZI.BA.AN.NA, „égi sors, mérleg”, *Libra*, – Utu;
7. GIR.TAB, „karmoló és vágó”, *skorpió, Scorpio*, – Utu;
8. PA.BIL, „oltalmazó” – Ninurta; – *nyilas, Sagittarius*, – Ningirsu;
9. SUHUR.MAS, „kecske-hal”, *bak, Capricorn*, – Enki;
10. GU, „a vizek ura”, *vízöntő, Aquarius*, – Enki;
11. SZIM.MAH, „halak”, *Pisces*, – Enki;
12. KU.MAL, „a mezők lakója”, *kos, Aries*, – Enlil.

(A dőlt betűs részek: Z. Sitchin: *A Tizenketedik bolygó* c. könyvéből valók).

Sem Ninurta, sem Ningirsu nem volt tagja a 12-es Pantheonnak, viszont a nagy istenkirályok között tartják számon őket. Ningirsu volt Enlil után a trón várományosa: az „enlilség”, az ötvenes szám örököse, a tiszta isteni vérből származó, meg-támadhatatlan „jog szerinti utód”: Enlil és édestestvére, Ninhurszág fia. A sumer isteni törvények elve szerint így ötven

százalékkal több volt az utódban a „tisza isteni vér”. Ezt, a ma vérfertőzésnek számító utódlási módot több tartományban is átvették, főleg Egyiptomban. Ninurta anyja Ninlil volt, Enlil hivatalos hitvese. Ninurta és Ningirsu féltestvérek voltak.

További példák a 12-es számra: a sumer Pantheon létszáma tizenkettő (más pantheonok is hasonlóan tizenkét tagúak voltak);

A Naprendszer (MUL.MUL) „égitesteinek száma tizenkettő.

Égitesteinek állomása tizenkettő.

A Hold teljes hónapjainak száma tizenkettő.” (A K. 3558 számú mezopotámiai ékírásos szöveg átrása)

A zodiákus csillagképek száma 12; az év hónapjainak száma 12; a napot 12 kettősóra osztozták (ez volt a „beru”).

Más népeknél: a zsidók tizenkét törzse; Jézus tizenkét tanítványa. Ézsau tizenkét királysága; Izmaél tizenkét fejedelemsége.

Nem lehet véletlen egybeesés, hogy a zsidó főpap melltáskáján tizenkét drágakő ékeskedett. (Szimbolikus párhuzamot érzek a melltáska: a hősen és az asztronauták mellén ábrázolt műszerfal között.) A göcsei magyarság szerint 12 égboltozat van egymás fölött.

Az 50-es számra példa az Anunnák Nagytanácsának létszáma; az „enlilség” száma. Minden Földre érkező hajó legénysége ötven tagból állt.

„Az óceán Lahamáit, ők ötvenen, barátsággal voltak, ... Enki atyának... a nagy fejedelmek... a bőséget égen, földön létrehozták neki”
6. [Enki és a Világrend]. (A Lahamák az őskhaosz tengeri istenségei voltak, nem voltak túl barátságos lények másokhoz.)

A „SORSOT MEGSZABÓ” HÉT NAGY ANUNNA ISTEN

Tagjai: Enlil, Enki, Ninhurszag, Enzu/Nanna, Ningirsu, Utu, Inanna. Közülük Enlilről, Enkiről és Ninhurszagról sok szó esett eddig, viszont keveset tudunk a további nagy istenekről. Enzutól kezdve már a 3. és 4. generációt képviselték.

Enzu/Nanna/Szín; EN.ZU: „Bölcs, Tudós Úr”; a Nanna a Holdra utalt, a Nannar: „fényes” változata. Akkád neve: „Szín” a Zuen-ből alakult ki. A Hold-jelképű istenséget egy fekvő lapos holdsarló szimbolizálta. Száma: a 30. Enlil és hivatalos hitvese, Ninlil elsőszülött fia volt, már a Földön született.

A városok kialakulásánál Ő kapta Bad-Tibirát (jelentése: „a fémművesség alapja”), az ipari központot, a jelentős nagyvárost.

Enzu nevei: NU.GIG: „az Éji Ég Küldötte”, (L. 472.) –^d BA: a „Harminc Istene”; – Asimabbar: „A Fénylő Felkelésű”.

Később a hatalmas Ur város főistene lett. Ur, Uruk, Nippur, a három legjelentősebb város közül Ur volt az Ország gazdasági központja, Sumer éléskamrája. Ekkor már virágzott a város központjának számító templomgazdaság (később részletesebben).

A templomgazdaságok ontották magukból a mezőgazdasági-, állati-, kézműves termékeket, melyek fizetőeszköznek is számítottak; Ur hatékony cserekereskedelmet bonyolított le sikeres gazdálkodásának köszönhetően. A városállam felvirágzott a szeretve tisztelt, tehetséges isteni házaspár uralkodása alatt. Nanna hitvese NIN.GAL: „Nagy Úrnő”.

Iker gyermekeik: Utu és Inanna. Enzu két csillagképe az **Ikrek**/Gemini és a **Rák**/Cancer.

A már említett fő templom Urban az É.GIŠ.NU.GAL: a „Trón Magjának Háza”, egyben az istenpár lakása is volt.

Korábban Enlillel, Nippurral kapcsolatban említésre került a két *Sorstábla*, melyekről azt tartották, hogy annak a kezében van a hatalom, aki a *Sorstáblákat* birtokolja. Kísérlet történt azok eltulajdonítására. A „Zu madár” titokzatos név alatt EN.ZU-ra is gondolhatunk. Valószínű Nanna tapasztalt egy folyamatos hanyatlást az Ország életében, idegenek vezető pozíciókba kerülését érdemtelenül. Enlilnek többször szemére vetették, hogy „semmirekellő férfiúra bízta a királyságot” – Enlil nevezte ki ugyanis az Ország élére a királyokat, vezető embereket; – és sajnos, az erkölcsök sem voltak már a régiek.

„Bizony, Enlil szörnyű időket küldött Sumerre. Engedte, hogy élelmét idegen ország szerezze meg, s éppen ezt a majmot, aki csak most jött le a hegyekből, emelte az Ország fölé pásztorul! Enlil most a királyságot ennek az embernek, ennek a szörnyszülöttnek, Isbi-Errának adta. Bizony, szétszórta az istenek és Sumer gyülekezetét.” (Isbi-Erra sémi származású volt.)

49. V. [Ibbi-Szu'en levelezéséből].

Enzu talán meg akarta állítani a romló folyamatokat, mert úgy látta, a *Sorstáblák* és főleg az Ország vezetése rossz kezekben van – mindez csupán feltételezés lenne, ha Enlil nem számúzi fiát az északi Harránba (Hárán), amire semmi más oka nem volt. Harrán felvirágzott az istenségek odaköltözése után, Ur viszont elszegényedett. Siratók szólnak a város romlásáról. Részletek siratókból; – 51. [Sirató Ur város fölött].

*...„E napon a városban a fény kihúnyt, romokban a város,
ó, Nanna atya, romokban hever a város, jajgat a nép,
e napon az Országban a fény kihúnyt, jajgat a nép ...
az Ország összegyűjtött kincsébe tolvaj kéz markol, ...”*

„Nanna magtáraiból elfogyott a gabona.

Az istenek esti étkezései elmaradtak:

a hatalmas csarnokban nem folyt már sem bor, sem méz...

Templomának kemencéjében nem sült sem juh, sem ökör, ...

Ur folyója kihalt, nem ringanak rajta bárkák...

Nem sétál senki partján, felverte a hosszú fű.”

Bár **Ninurta és Ningirsu** istent azonosnak vélik, kétséges, hogy azok lettek volna. A Folyamköz első öt (valójában hét) városa közül Larak élén Ninurta uralkodott (a Ningirsu-név szóba sem jött). Ninurtát is Enlil fiának tartották; neki is volt egy „Szántóvető” mellékneve. Nem tudunk róla viszont, hogy lett volna szimbolikus száma, vagy állata. Nevei: ^d URAS, – NIN.UR.TA: a „Föld Ura”; termékenység- és tisztító erejű hadisten. Városnevekben neve: PA.BIL.SAG, jelentése: az „Oltalmazás Atyja”. Deimel „Sumir nyelvten” c. könyvét tanulmányozva az „istenlista” fejezetben a Szerző Ninurtát a 6. helyen tünteti fel; Ningirsut pedig a 85. helyen. Valószínű GULA, a „Nagy” volt Ninurta hitvese, más néven NIN.KAR.RA(K), a „Partvidék Úrnője”. Ő volt, „aki meggyógyítja az élőket, és feltámasztja a holtakat” (tehát orvos volt).

Ningirszu örökölte meg Enlil után az 50-es számot, az „enlilséget”. Városa Lagaš: ^{unu} ŠIR.BUR.LA^{ki}: a „Teljes Fényű Föld”; a város szentélykörzete Girszu–Tello; a két városrész összetartozott. NIN.GIRSZU templomának, az É.NINNU-nak, az „Ötven Ház”-nak, („az ötven [isteni erő] háza”), az újjáépítését fogjuk nyomon követni. Ningirszu hitvese BAU/BAWA, lagaši termékenység istennő volt. Ningirszu jelképe az Imdugud, az oroszlánfejű sas, egyben Sumer hatalmi szimbóluma is volt. A ^dImdugud^{bu} jelentése „isteni viharmadár”, „sötét viharfelhőhöz hasonló madár”.

A jelkép oroszlán feje és madár farka aranyból volt; kiterjesztett szárnyai lazurkőből; akkád névváltozata: Anzu-sas. (AN.ZU: „égi tudás”). A szimbólum egyesíti a „madár”- és az „oroszlán”-jellemet, adottságot, tulajdonságot, minőséget (stb.). Ningirszut az „oroszlán” jelképezte, mint ahogy Enlilt és Inannát is. „^dNingirszu a bőség koronájának ura, a csatorna élete, a 'sivatag oroszlánja'.” (A. Deimel: *Sumir nyelvtan*; – a sivatagot az EDIN szóval fejezték ki, ebből lett az Éden.)

Ningirszu állatövi jegye a **Nyilas/Sagittarius**. A „NIN” jelentése úrnő, uralkodónő, de a trónörökösök – ha férfiak voltak is –, viselték a címet. Szakrális örökség volt az ősi Anyaistennő-kultusz óta; maga a királyság is sokáig női ágon öröklődött.

A főisten fiaként a trón várományosa volt, de nem került trónra, mert már előtte atyját, Enlilt is megfosztották posztjától.

A „tulajdonképpen” magyarok Enki, Enzu (EN.ZU: „a Tudás Ura”, **Ikrek**) isteneik után a **tudás** képességét hordozták magukban; ha volt rá lehetőségük, szívesen és könnyen tanultak. Az ős- és ókorban a tudás, Ikrek összefüggő fogalmak voltak a magyaroknál. Letelepedve házakban laktak (több ókori kultúrában a lakóházakat ezért nevezték „makariák”-nak); főleg földművelők, kézművesek voltak; tevékenységükkel mindig csak építettek. „Beszélők”, mágusok, tanítók, gyógyítók kerültek ki soraikból, és a gyógyításba belevitték mágikus erejüket, képességüket is. Hosszú ideig kellett tanulniuk mesterségüket. Nyugaton mágus, keleten sámán volt a nevük. Nálunk elsőként a Pilisben volt egy mágusképző központ, majd Tardoson nyílt egy sámán-, táltosképző. A hunok sámánjai is komoly képzésben részesültek, tanulták az egységesített rovásjeleket, orvoslást, kereskedelmi és ipari ismereteket, a Tórem-hitet, megismerték saját mondavilágukat. Az *Arvisura* szerint öt-évenként kellett egy tehetséges ifjút küldeni az ordoszi sámánképzőbe törzsenként (12+12; 24 törzsük volt).

A sámánképzés idővel hat évre bővült, a hatodik év volt a beavató képzés; a kézműves „tárkányképzés” pedig négy évig tartott. Később szaporodott az intézmények száma, még Pusztaszer térségében is működött egy öt éves sámánképző; több helyen létesültek képző- és beavató központok. Az előkelő, fejedelmi feleségeknek szánt lányokat Ordoszba, később Turfánba küldték tanulni, utóbbiban már Mani tanításait is bevezették. A lakosság életkörülményeit a képzett sámánok és „aranyasszonyok” irányították. Településük központjában épült a kegyhely és a vörösrre festett közösségi ház. Elsősorban állattartók voltak, és sátrakban laktak. A hadsereg katonáinak – Attila mindig 1 millióra töltötte fel a hadsereg létszámát – egész élete viszont csak a harcokról szólt, állandó jöves-menésükben a tanuláshoz sem akkor, sem később nem fűlt foguk.

„Ellenben a' Szityák, kiknek kebelökben tsak a' Vitézség, nem a' tanulás szeretete (fájdalom!) forrott...” (Horvát I.: *Rajzolatok*). Ipolyi így jellemzi a két népet: „A szelíd, földművelő, ipart, művészetet s mesterséget űző polgárisodott, (falvak és) városok lakója – mellett a másik: vad dülő hadakozó, s prédáló Gog Magog-faj..., erőszakos, népeket irtó húnok” (góg, magóg: fekete-, fehér hunok).

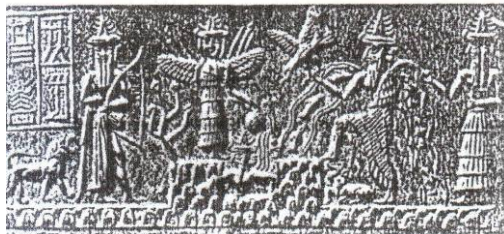
Vitézségük révén híressé váltak, de legalább ennyire jellemezte őket zsákmány iránti éhségük. Gergely, akit később szentté avattak hittérítőként ment közéjük a Kaszpi-tenger-melléki akkori szállásukra. Amikor arról kezdett prédikálni, hogy Jézus tanai tiltják a rablást, a hunok felbőszültek, Gergelyt egy ló farkához kötözték, és a vágatató ló szétzúzta testét.

Hiába is szépítenénk, a hódítások, háborúk (pláne, ha semmi értelmük sem volt) tömeges emberöléssel jártak, és a durva, gyilkos indulatok kiírtották az érzékenységet, emberi érzéseket a harcosokból. Már kisfiú kortól ezt nevelték bele a leendő katonákba. Egy-egy csata után a vértől festett folyók, patakok vízből napokig nem lehetett inni (Kézai).

A hunok elsősorban a harcias Enlil, Ninurta, Ningirszu tulajdonságait örökölték, de az istenek igényes életmódjukkal itt-ott a művészeteket is ápolták (Ningirszu kedvenc hangszere a hárfá volt; Lagaš agyagtábla könyvtárában 70 000 táblát találtak).

A vaskor még tart, viszont a régi típusú hódítások fölött eljárt az idő. Sokan várják az Aranykor visszatértét, de a nagy változások eljövetelét iszonyatos kataklizmák szokták megelőzni, sok ártatlan ember halálával.

A Prichard által közölt pecséthenger: „A Napisten felkelése” címen a „hajdankor” nagy isteneinek csoportját ábrázolja. A kép mindig mond valami újat is számunkra. Most például a kis edény Ninhurszag istennő kezében, mert jelen dolgozatunk része lesz: mit tartalmaztak az edények az istenek és papjaik, az apkalluk kezében. Jobb oldalon áll a kétarcú **Ikrek**, ^dARA **Usmu/Ős** MU; MU istenkirálya; majd Enki következik attribútumaival: vízzel, benne halakkal (**Vízöntő, Halak**), sarkában a kecske (**Bak**), előtte madár (**MAdAR**). Utu napisten ekkor emelkedik ki a hegyek közül. Ninhurszag Anyaistennőt látjuk kis **edényével**, amint **az életfát gondolja**. (Mintha lebegne: L. 401. **HURSAG**: „felszállás, emelkedés”; képjele egy stilizált rakéta.) Végül a kép bal oldalán áll Enlil. Itt, mint **Nyilas** jelenik meg íjjal, mellette oroszlán. Attribútumai alapján Ningirszu is lehetne (Nyilas, Oroszlán), de Enlil főistenként nem maradhatott ki a nagy istenek sorából.

Utu, akkád neve Šamaš; ^dUTU: a Napisten. Száma 20; városa Szippar. Csillagjegyei: **Mérleg és Skorpion** (Libra; Scorpio). Hitvese Aja istennő, közös gyermekük Gibil tűzisten. Szippari temploma É.BABBAR.RA: „A Ragyogás Háza”. A BAR jelentése: fény; világosnak lenni, a BAR-BAR (bennünket, turániakat szerettek „barbárok” nevezni), vagy BABBAR ennek fokozása: „fény-fény, ragyogás”. További nevei: (L. 379.) ^dUTU-Ē „a Felkelő Nap Istene”. Utut „felkelő Napként” tisztelték. Jelképe, egyben képe is egy fekvő félkör-ív, benne a felemelkedő napkoronggal (L. 379, 393.). Ahol elterjedt tisztelete, mint például a Kárpát-medencében (inkább naptiszteletként), kerek alaprajzú naptemplomokat építettek. „Az Árpádok korában a harcosok mellükön még kerek fémtükröt viseltek” (Magyar Adorján: *A lelkiismeret aranytükre*). Utu további nevei: (L. 379.) ^dUTU-ŠU(-A) „a ŠU (nép) Napistene”, az akkád Šamaš/Samas; (ők a turáni szubarak voltak! Már a „felkelő” is a turániakra utal). – (L. 471.) ^dUTU, BUZUR: „titok”; – (L. 329.) ^dZALME: Šamaš isten (ha akkádként vesszük a szót, már nem kellene ékjel, viszont aláhúzzuk). Szippar a mágusképzés központja lett Jézus korában.

Testvérével Inannával Enzu és Ningal iker gyermekei voltak, valószínű Bad-Tibirában születtek, „amikor még csak az istenek lakták a Földet”. Utu a törvény, az igazságosság istene volt. Az Anunnák testületében Ő volt a fő bíró. Nabú-naid amikor újjáépíti az É.BABBAR.RA templomot Szipparban, egyik alapító feliratában leírja:

*„Megkerestem ősi alapzatát,
tizennyolc könyökre ástam le a talajba.
Utu, az Ebabbara nagyhatalmú ura...
maga mutatta meg
Sarrukín fiának, Narám-Szín templomának alapzatát,
melyet háromezer-kétszáz éven át
egyetlen király sem látott énelőttem.”*

(Közli Z. Sitchin, de hogy ki fordította, nem tudjuk, a kiadó sem közli. Forrásul használja a *Bibliát*, melyet mi Károli Gáspár csodálatos fordításában ismerünk; továbbá Komoróczy Géza és Rákos Sándor fordításait, de nem részletezi, mi honnan való.)

A későbbi uralkodók vissza-visszatértek Utu törvénytábláihoz, melyek „Utu igaz szavát tartalmazzák”; például Ningirsu utasítja Urukagina királyt (i. e. 2600 körül): „állítsa vissza a hajdankor törvényeit”. Ur-Nammu (i. e. 2112–2095) saját feliratán örökíti meg: „Utu helyezte számba a szót, ítéleteimmel egyetértést teremtettem Sumer és Akkád közt” (Kalla G.). Ur-Nammu viselte elsőként a „Sumer és Akkád királya” címet.

Hammurapi (i. e. 1792–1750) is Utu törvényeiből merített; *törvényoszlopán* együtt ábrázoltatta magát a Napistennel. Szipparnak csillagvizsgáló tornya, agyagtábla könyvtára, főiskolai szintű kiépített iskolarendszere volt. (A könyvtárat az elmúlt évtizedekben tárták fel a régészek.)

Utu intelmei mintha Jézus örök érvényű tanításai lettek volna a *Hegyi-beszéd* stílusában pár ezer évvel megelőzve Jézus korát. Jézus valószínű tanult Szipparban; ott erősödött meg benne igazságra törekvése, szeretetre épülő tanítása.

*„Ne tégy rosszat ellenségeddel!
Rossz tett helyébe jót cselekedjél!
Ellenséged iránt irgalmas légy!
Igazságos légy még azok iránt is,
akik bántanak és szorongatnak!
Soha ne járj a rosszak tanácsán!
Kenyeret szelj az éhezőknek,
bort tölts a szomjúhozónak,
a szűkölködőt felruházzad,
tiszteld az alamizsna kérőt.
Segíts a segítséget-kérőn,
tégy jót mindig-örökké!*

(Részlet egy *Bölcsességtábláról*; – közli Z. Sitchin.)

Az i. e. 3800 után uralkodó királyok (vér-szerinti) atyjaként pár esetben **Utu** napistent nevezik meg a források. Három uralkodóról tudunk: ős Árpádról, valamint Meszki'aggaser és Enmerkar özönvíz utáni uruki királyokról (I. dinasztia). Árpád anyját „ismerjük”, Ő AR.AN („Égi AR”) volt, Buda fejedelem lánya (nagyatyja XII. Armagur, MU királya; – *Arvisura*). A vízözön után Kiš-ben kezdődött a királyság, a következő város Uruk. „Az E'annában Meszki'aggaser, **Utu isten fia**, úr volt, király volt, 234 éven át uralkodott” – olvassuk a sumer királylistában (kiemelések tőlem).

Az *Enmerkar versengése Aratta urával* című eposzban hét alkalommal fordul elő a szövegben: „Enmerkar, **Utu isten fia**”. A két uruki király valószínű földi anyától született. Arpac/Árpád „Az *Enciclopedia Biblica és a Dictionaire de la Bible közlése szerint a Napisten* (Utu) *harmadik fia*” volt (Bíró József). Nevében az **AR** szó utal – anyja révén a magyarokhoz fűződő kapcsolatra; AR.PA: „az **AR**-ok, magyarok, – **PA**, fő-je, vezére”.

Utu uralkodói jelvényei: a lazurkő szakáll, a karikába tekert mérőszinór és mérőrúd (utóbbiakat egyik kezükben összefogva tartották, Nanna is), továbbá a jogar, a szarvkorona, csuklóin a rozetta (12 szirma volt, a 12 bolygót szimbolizálva). Napisten lévén, vállalaiból olykor fénykőtegek törtek elő.

Inanna (IN: istennő): „Az Ég Úrnője”. Enzu és Ningal lánya. Férje **Dumuzi** „az igaz fiú”, Enki fiának mondják, de ezt vitatják. Inanna jele a nyolc- illetve tizenhat ágú csillag. Olykor a fölül összecsavart nádkéve szimbolizálja az istennőt. Az égbolton a Vénusz bolygóval azonosítják; száma 15; állatövi csillagképe az **Oroszlán/Leo**, egyben szimbolikus állata is volt.

Aratta Sumertől északkeletre feküdt a Zagroszon túl, valahol a hegyek között. Az Ország egyik felségterületének számított, ahol Inanna lett a tartomány nemzeti istennője. Aratta uralkodója: EN.SUBUR.DUMU.ANNA: „Szubur (turáni) uralkodó, az Ég fia.” Inanna kíséző követe ¹¹Ninsubur. Úgy látszik, az istennőt kapcsolat és érdeklődés kötötte a turáni szubarokhoz. Anuhoz intézi a következő mondatokat: „Anu, a sumirok szákmányát nem lenne szabad nagyon felértékelni! A szubirok annak az elhurcolását tervezik. Inkább a sumiroknak kellene onnan egész évben szákmányt hozni” (egy ős-babiloni „istenoszlopról” való szöveg; közli Bíró József). Egyszemélyes űrkabinjában repülve szeretett körülnézni a birodalomban; (a nagyteljesítményű űrjárművek a rakétameghajtású űrhajók voltak. Enki rendelkezett ilyen „fensőbb erejű koronggal” – 6.).

„E napon úrnöm
az eget járta, a földet járta,
Inanna az eget járta,
a földet járta.
Midőn Elámot bejárta, Szubir országát bejárta, ...
a jármű oda tér be, lehúzza fáradsága ...”

(közli Sitchin).

Az istennő fő temploma Urukban volt, az É.ANNA („Ég Háza”) szentélykörzetben. Urukban városfalon belül két szentélykörzet volt, egyik a Kulaba a csodálatos Fehér-templommal An-nak szentelve (több templom is volt külön-külön a körzetekben; An legnagyobb templomának alapja 53 x 83 m volt); a másik az É.ANNA szentélykörzet, melyet Inannának szenteltek. Az istennőnek épített templomokat szögmozaikkal díszítették kívülről. A külső falak nedves vakolatába nyomkodott csapszögek végeit vörös, fekete, fehér színűre festették be, így égették ki. Miután kerek csapszögekről volt szó, csak geometrikus mintázatokra voltak alkalmasak. A minták: cik-cakk vonal, háromszög és rombusz, együttes jelentésük: **Ös-Istennő** (a rombusz: Us/Ös). Inannának valójában minden nagyvárosban volt „háza”, temploma, kivéve éppen Arattát, itt úgy látszik, nem szerették, nem építettek szentélyt számára.

Uruk I. dinasztiajának második uralkodója, Enmerkar volt ekkor hatalmon, hosszantartó harcban állt egymással a két város-állam. Gilgames ötödik királyként lépett trónra. A városfalat Enmerkar kezdte építeni, Gilgames fejezte be, ez volt a lenyűgözően monumentális belső fal, mely 5 méter vastag volt, és körülbelül 5 m magas, végig bástya körtornyok tagolták, több mint kilencszáz volt a bástyák száma.

A templomok mesterséges teraszokra épültek „tell” építkezési móddal. Az áldozati asztal a templomtér végében állt, és itt vezetett fel egy lépcső a tetőzetre. Bizonyos szertartásokat a tetőn végeztek; például Ninszuna istennő a Bít-Rés (An temploma) tetején mutatott be áldozatot, mielőtt fia, Gilgames barátjával, Enkiduval útra keltek volna az északi cédruserdőbe, hogy a nagyarányú építkezésekhez nemes fát szerezzenek.

Uruk zikkuratja rendkívül romos állapotban maradt fenn. A nagy zikkuratok legfelső szintje szentély volt, berendezési tárgyai színaranyból készültek, kívülről is aranyszínűre volt festve. Tulajdonképpen az istenpár nász-szobája volt, ahol a város fő istene és hitvese eltöltötték egy-egy éjszakát. A zikkuratok alsó három szintje alulról számítva: fekete, fehér és vörös színű volt; a három szín megegyezett az egykori Atlantisz szakrális színeivel. (A sumer zikkurat, akkád-korban: ziqquratu lett.)

Inanna a szerelem és növényi termékenység istennője, férje, Dumuzi pedig az állati termékenység istensége volt. Évenkénti „Alvilág-járásuk” a vegetációs istenségek allegorikus mitológiája. „A mag elhal, majd új élet sarjad belőle”.

Nem minden alvilág-járása volt ilyen ártatlan, mert Ereskigál birodalmára, az „Alvilág” trónjára vágyott. Jelleme kettős volt: üres óráiban – mint a nő általában – szövéssel, fonással foglalkozott, de volt egy keményebb, harcos oldala is. „Enlil, a sorsot megszabó úr, téged jogarral ékesített” – mondja Enki Inannának; máshol: „Szemed nem fárad bele az emberek vizsgálatába, ó, szüzi Innin, az irgalmat te nem ismered” (6. [Enki és a világregd]).

Ábrázolásain gyakran látható, amint egyik lábával oroszlán (címerállata) háttára támaszkodik.

Az akkád kortól soha nem említik az istennőt Inannaként. Valószínű két különböző istennőről van itt szó, annak ellenére, hogy Inannát szeretik Istárral (férje Tammuz) azonosítani. Ismerte Inanna jellemét, valamint Istár nyomdafestéket is alig tűrő ledér életmódját, elfogadhatatlan az azonosság. Szerencsére léteznek írások, melyek cáfolják ezt a nézetet. Például I. Sarrukín egyesítette „az északi és déli vallási hagyományokat”, erre alkalmas volt „az uruki szerelem- és termékenységistennő, Inanna, valamint a kisi és akkádbeli hadi- és szexualitás-istennő, Istár...” (Kalla Gábor).

Bár Sarrukín személyes védőistene az akkád Istár volt, saját lányát, Enheduannát hagyományos sumer nevelésben részesítette. Egyike – az első – volt a név-szerint is ismert irodalmi személyeknek Mezopotámiában.

Enlil hatalom-vesztésével az istenek egy része elmenekült az Országból. Enlil követe hozta Inannának „az Ég üzenetét”.

„Elűztek engem saját templomomból,
menekülnöm, repülnöm kellett, ...
én, a királynő, saját városomból
menekültem, elrepültem, akár a madár.”

(Klasszikus liturgia Inninhez; – Közli S. Langdon.)

„A FÖLD ELÁTKOZÁSA”

Az otthon maradt Homo-sapiens „teremtése”, munkába állása és a kultúrák születése közötti hosszú időszakról kevés információval rendelkezünk. Az emberek az istenek szolgálaként megtervezett munkát végezhetek, alkotó fantáziára nem volt szükségük, nem voltak kihívások az életükben. Később magukra találtak, de sokáig nem voltak alkalmasak vezetésre. Többet tudunk a vándorló Homo-sapiensről, akinek életben maradása leleményességén múlt, az erőt próbáló zord körülmények csak sietteték fejlődését. A jégkorszakok alatt a Föld valóban „elátkozottá” vált, olykor nehezen túlélhető időjárásával, borzalmas földindulásaival; a talaj hullámzott lábuk alatt, orkánok pusztították a jeges vidékeket. Mégis mintha ez a zord időjárásnak kitett, otthont kereső ember mit sem törődött volna a körülményekkel, felvette a harcot a természettel, semmi

nem tudta megállítani. Már az egészen korai időktől **szimbólumokat használ** (halottait vörös okkerrel festi be; díszítésnél szintén használja a vörös színt, mely az életet szimbolizálta; rombusz-mintát, cik-cakk vonalat hagy döbbenetes, drámai szépségű alkotásain: barlangi festményein, szobrain (stb.); a szimbolika már életének részévé vált (főleg a crô-magnoni embertípus esetében). Megszervezi életkörülményeit, tökéletesíti szerszámaikat, hajlékot épít magának. I. e. 40 000 körül kezdi kialakítani kultúráját.

Emlékeztetőül: aurignaci (i. e. 36 000–32 000 között);
gravetti (i. e. 26 000-tól);
solutréi (i. e. 22 000-tól);
magdaleni (i. e. 15 000-tól).

Bár a Közel-Kelet mutatkozott a legideálisabb földrajzi területnek a korai kultúrák kialakulásához, különösen a Termékeny-félhold térsége, mely Dél-Palesztinától egy félkörívet rajzolt le Észak-Mezopotánián át keleten Elámiig; – nem ez a térség vezetett a kultúrák indításában.

a Kebara-kor kezdetét i. e. 18 000-től számítják;
a Natúf-kultúra kezdetét 11 000-től;
Jerihó kultúráját (proto neolitikum) 9300-tól 8500-ig tartják számon.

Mezopotámiában először északon alakulnak őskultúrák:

i. e. kb. 7000-től Jarmo (Dzsarmo);
6500-től Hasszúna;
6000-től Szamarra;
5700-tól Halaf-kultúra. Majd részben azonos időben kezdődnek a dél-mezopotámiai kultúrák:

i. e. kb. 5900-tól Ubaid 1;
Eridu;
5240-től Ubaid 2, 3, 4 kora, ez utóbbi megegyezett a
4190-től kezdődő Korai Uruk VI., V. ásatási réteg korával.
3100–2350-ig tartott a Korai dinasztikus-kor;
2350–2154-ig az Akkád-kor (I. Szárgon/Sarrukín uralkodásától);
2154–2000-ig az Újsumer restauráció kora (Gudea, Ur-Nammu, Utu-Hegal: Lagaš, Ur és Uruk uralkodóival);
2000– (kb.) Óbabilóni-kor; legjelentősebb uralkodója Hammurapi (1792–1750); Marduk kerül a Pantheon élére.

A sumer kultúra egyetemes fejlődésének három fontos, meghatározó kora és vívmánya volt:

i. e. 11 000-től a földművelés kezdete;
i. e. 7500-tól a neolitikum kultúráinak kialakulása, a kézművesség fejlődése;
i. e. 4000–3800 között a városi civilizáció gyors kibontakozása.

Közben két nagyobb pusztító erejű özönvíz is bekövetkezett, és szakította meg a folyamatos fejlődést. Egyik a nagy Özönvíz volt i. e. 9500 körül, amikor egy kb. kétmillió tonnás aszteroida csapódott be az Atlanti-óceánba, hegymagasságú szökőárral mosva le élőt és élettelenet a szárazföldről az óceán mindkét oldalán, és vízzel töltve meg a mélyebben fekvő területeket. Főleg a Föld északi terefét pusztította. A másik egy szintén váratlanul érkezett nagyobb áradás volt, mely elsősorban Mezopotámia déli területeit borította be i. e. 4000 és 3500 között.

A VÍZÖZÖN TÖRTÉNETE

Sumer táblákon is fennmaradt, de nagyon hiányosan, mégis ez szolgált alapul az *Atrahaszisz-eposz* kialakulásához. Az eposz akkád-kori alkotás, kiegészülve óbabilóni, újasszír, kánaánita, hettita táblák anyagával. A Vízözönt megelőző idők eseményei nem közismertek, mert az eposznak csupán a „vízözön” része került be a *Gilgames* eposzba betétként, amikor Utnapistim elmeséli Gilgamesnek a Vízözön történetét (XI. tábla).

Az eposz szinte táblánként más-más forrást használ, főleg újasszír változatokat, de közöttük vannak az óbabilóni, hettita, akkád táblák anyagai is. Az eposz eltérő változataiban a főszereplő mindig ugyanaz az uralkodó: Utnapistim, Ubar-tutu fia, akit a különböző feldolgozások más-más néven szerepeltetnek: Um-napisti/Úm-napisti-rúqu: „Az élet napja távoli”; – Ziuszudra/Zi-u(d)-sud(da); – Xisuthrosz; – Atrahaszisz. Ubar-tutu volt a Vízözön előtti utolsó uralkodó Šuruppak városban. Az óbabilóni *Atrahaszisz-eposz* meséli el a Vízözön előtti elátkozott „bűnhódéseket”, melyeket Enlil bocsátott az elszaporodott emberiségre, hogy kipusztítsa őket; ezek a „pusztulás-mítoszok”.

Enlil először járványokkal, betegségekkel tizedeli meg a népet. Az akkád, asszír változatok „fájdalmakat, szédülést, lázas hideglelést, járványt, dögvészt, pestist” emlegetnek; és a betegségek átterjednek a háziállatokra is. Atrahaszisz (Utnapistim) Enkihez könyörög, járjon közbe Enlilnél, szüntesse be a pusztító csapásokat:

„Ó Éa atya, jajgat a nép;
az istenek haragja elemészté az országot....
Úzd el hát a rontást, a bűntő göröcsöket!”

Enlilnek úgy tűnik, közben még többen lettek az emberek, ezért újabb büntetéssel, ezúttal éhínséggel próbálkozik:

*„A nép elöl zárassanak el a készletek!...
Az esőisten esőit zárják el fenn;
alant a vizek ne bugyogjanak elő.
A szél ereje perzselje a földet;
sűrűsödjenek bár felhők, eső egy csepp se essen.”...
„... a növényzet nem sarjadt...
A fekete föld fehérré változott,
a széles mezőt só borította.”*

A nép a mező fűvét ette, arcuk elkérgesedett, majd megzöldült; már csak görnyedve tudtak járni. Az anyák nem engedték magukhoz éhező gyermekeiket, akik azt lesték, nem rejtett-e el valami ételmelet előlük. Általánossá vált a kannibalizmus. Atrahaszisz sírt, könyörgött Enkihez. Ekkor egyik éjjel történt valami, megnyíltak a reteszek. Enlil dühöngött, vádolta Enkit:

*„Mi, a nagy anunnakik,
együtt hoztuk meg döntésünket...
Te pedig, Enki, **rakétáiddal** őrizd
a tenger reteszeit, a tenger lakatát.
Ám te ételmelet juttattál a népnek!”*

Enlil ekkor rájött, hogy van még egy lehetőség, ezt a küszöbön álló természeti katasztrófa fogja jelenteni, amiről ők, az Anunnák előre tudtak. Összehívta az istenek tanácsát és szigorú fogadással titok-tartásra kötelezte őket, még Enkit is. Enki elhatározza, hogy legalább az emberiség „magját” megmenti. Odarendeli Atrahasziszt egy nádfal másik oldalára, és mintha a falnak beszélne, kezdi:

*„Ó, nádfal...
Suruppak férfira, te jámbor! Ubar-tutu bölcs fia!
Bontsd le az ékes házat... és építs erős hajót helyette...”*

Enki ez után pontos utasításokat közöl, megadja a hajó méreteit; Atrahaszisz kiket vigyen magával, mikor szálljanak a bárkába, mikor induljanak (stb.).

(Az óbabilóni *Atrahaszisz-eposz* előbbi részleteit Sitchin közli: *Az istenek városai* c. könyvében, de a kiadó itt sem jelöli, ki volt a fordító. Azt viszont legalább tudjuk, hogy a *Gilgames*-t Rákos Sándor fordította.)

A most következő rész már a *Gilgames*-ből való, Utnapistim maga mondja el:

*„Akkor gondosan összeszedtem arany-ezüst marhámát s minden
mozdítható vagyonomat s szolgálóimmal reárakattam.
Egy-egy párt az élő fajokból rekeszes belsejébe zártam
s én magam is, rokonsággal s nagyszámú kedves emberemmel,
szolgákkal és kézművesekkel odaköltöztem a hajóra.
Gondom volt rá, hogy bár egyetlen hasznos ipar ki ne maradjon!”*

Drámai sorok következnek a délről érkező tomboló viharról, az emberek menekülnek a víz elől, vadul sodortatva a hegyekre kapaszkodnak, s ott tehetetlenül megrekednek.

*„Hat napon s hat éjen át tombolt a déli szél s a dühöngő ár
elmosott mindent, ami élő; elpusztította az országot.
Hetednapon elült az orkán, **a tenger vize visszagördült
medrébe** s nem hullámozott többé – végeszakadt a vízözönnek!”*

Itt pár sor következik az eredeti sumer vízözön-történet töredékeiből:

23. [Töredék a Vízözönről] – ford. Komoróczy G.

*„Midőn An-Enlil, Enki, Ninhurszag
a fekete fejűeket megalkotta...”;
„Ám az emberiség (éjszakai) lármája Enlilnek terhes volt.”*

Enki a szentély fala mellé rendeli Zi'uszudra királyt, ő maga pedig a fal másik oldalán beszél hozzá, közli az istenek „lezárt ítéletét” (a ditillát), az istenek gyűlésének szavát:

*„...ez parancsolat An-Enlil szájából;
a királyság, az uralkodás véget ér...”*

Sir Leonard Woolley Ur-i ásatásánál két és fél méter vastag üledékes agyagréteget talált az Ur-környéki mélyen fekvő területeken. Feltételezték, hogy ilyen mennyiségű agyagréteget kb. 8 méter magasan álló áradás-okoza víz rakhatott le. Az alföldi sík vidékeken valóban mindent megsemmisített. Viszont, – miután a sumerek tavaszoként hóolvadáskor kisebb-nagyobb árvíz-pusztításokat kellett hogy átvészelnének, ezért templomaikat igyekeztek magaslatokra és időt-állóbb anyagból

építeni (kiegészített agyagtéglát is alkalmazva; egyébként napon szárított vályogtéglát használtak), így azokból több élhette túl a pusztítást; és az áradás Közép-Mezopotámiában már alig érezte hatását.

John T. Hollin, a maine-i egyetem kutatója és A. T. Wilson, az új-zélandi Victoria Egyetem kutatója (utóbbi 1964-ben) egyedülállóan érdekes hipotézist állítottak fel egymástól függetlenül. Elméletük szerint a jégkorszakok szűnésével előfordulhatott, hogy a pólusok egymásra rakódott jégtömegének alja a nyomástól, súrlódástól (és talán a földréteg alulról történő melegedésétől) kásássá vált és a jégtömeg megcsúszott rajta, vagyis iszonyatos súllyal, erővel és sebességgel a tengerbe zúdult, hatalmas szökőárat gerjesztve, mely mindent elpusztított, ami az útjába került.

Az özönvíz eseményét mindig szökőár, orkánszerű szél, esőzés kíséri. Az eposz elmondja, hogy *a vihar dél felől érkezett* (az Antarktisz felől), gonosz barna felhők kúsztak fel az égre, süvített, zúgott, morajlott a szélvész, sziklákat döntött, gátakat szakított, és amikor vége lett a vízőzönnek, az áradás víztömege **visszagördült medrébe**, ahonnan jött. Valószínű, szökőár dobta fel a bárkát az Ararát- (a Noé idején bekövetkezett özönvízben), illetve a Niszir-hegyre az Utnapistim-történetben.

A nephilimek tudtak arról, hogy ez bekövetkezhet, és ráadásul számítottak a Nibiru elhaladására is. A bolygóról pedig azt tartották, hogy „*Fegyvere a Vízőzön*”. Az átmeneti időszakok eseményei a *Biblia* jóslatai szerint is megrázóak.

„*Zúgás hangzik a hegyekben*” (Ésaiás próféta).

„*És léssen ama napon, nem lesz világosság, hanem nehezede dermedtség...*” (Zakariás próféta).

„*A nap átváltozik sötétséggé, s a hold vérré*” (ez a sokat emlegetett „vérhold” jelensége; – Joel próféta).

A bolygó olyan fényes, hogy nappal is látható. Elhaladása lezár egy korszakot, egyben jelzi új kor kezdetét; most például a visszatérő Aranykor következne. Az átmenetet természeti katasztrófák, járványok, földindulások szokták jellemezni, sajnos embertömegek halálával. A Föld kifordul önmagából, majd új ég, új föld kezdődik. A beavatottak mindig előre látták az „idők eljövételét”, összeszedték tábláikat, és mentették a tudást a megsemmisüléstől. Napjainkban gyorsuló tempóban szaporodnak a pusztító természeti események, miközben az elcsigázott emberek milliói menekülnek az éhhalál elől.

„*Amikor a bölcs így kiált: Áradás!*

Nibiru isten az ('a Találkozás Bolygója'),

a hős, a négyfejű bolygó...

Az áradást hozó vihar...”

(az égitestnek először négy, majd hét holdja lett. Az eredeti sumer teremtéstörténet főhőse a Nibiru bolygó volt).

A KIRÁLYSÁG ÚJRA „ALÁSZÁLL” AZ ÉGBŐL

A Vízőzön megszűntével, a királyság Kiš-ben alakult meg (mint ahogy már említettük), de megbukott, mert a földi eredetű uralkodók szellemileg, tudásban nem voltak alkalmasak a vezetésre, így ismét isten-királyok veszik át az irányítást a Folyamközben. Elsőként Maskakatum, aki 1200 éven át uralkodott, őt követte Kullasszinaibel, 960 évig uralkodott (stb.).

Az első, földi eredetre utaló név viselője a tizedik uralkodóként trónra lépő Atab, majd fia, Atabba. Atabba/Adapa azonos volt Ádámmal. Ádám volt az első „szanga-lugal”, pap-király. Ekkor vezetik be a királyi jelvényeket: a tiarát, jogart, pásztorbotot. (Több királylista is forgott kézen; ismert volt Woolley listája is; és néha egy személy több néven is ismert volt). Atabát követte Arwi'um, „Szarvastehén fia”, aki azonos volt Qayin-nal, aki 720 éven át volt Kiš királya. Qayin után fia, Etana kerül trónra i. e. 3200 körül. Kiš trónján 23 király összesen 24 510 éven, 3 hónapon, 3 és fél napon át uralkodott. (22. [A hajdankor királyai] – itt már kisebb léptékűek az uralkodási időszakok). Az utolsó Kiš-i király az i. e. 2800 körül trónra kerülő Agga/Aka volt, aki azonos időben uralkodott Gilgamesselel, Uruk I. dinasztiájának ötödik királyával.

A kultúra soha nem látott gyorsasággal kezd fejlődni, a dinasztiák i. e. 3100-tól kezdenek kialakulni, bár Woolley Ur feltárásánál az első királyok uralkodási idejét i. e. 3500-ra teszi: „*Az első királysír Kr. e. 3500-ból származhatik*” – írja.

Az első királyok a dinasztiák indulásának kezdetén többnyire még istenek vagy félistenek voltak.

A földi királyok összekötő, közvetítő kapcsolatként szolgáltak istenek és emberek között.

Ádám teremtése i. e. 3880 körül történt (atyja valójában Enki isten, anyja Ninhurszag istennő. Ádámmal egy új korszak indult, nem bízták a véletlenre, ki indítja el. A Föld ekkorra már jóformán benépesült. Érdekes módon körülbelül ettől az időtől kezdve több földi halandó is járt az Égben. Maga Adapa/Ádám, Etana, Gilgames, Ézsaiás, Henóch/Énókh, Ezékiel, Éliás/(Illés), Türosz királya.

Az általános fejlődés közben volt egy riasztó körülmény, melyet benne élve az emberek valószínű természetesnek vettek: regresszív emberfajta kialakulása. A „regresszív” fogalom ez esetben részbeni faji elváltozást jelentett, hibridek elszaporodását. Dél-Mezopotámia óriási kiterjedésű mocsaraiban bizonyos dinoszaurusz fajok továbbéltek kb. 65 millió évvel ezelőtti nagy kataklizma után. Sőt nem csak továbbéltek, hanem tovább is fejlődtek **természetes úton az emberi faj irányába!** Főleg Ubaid, Csoga-Mami környékéről kerültek elő azok a kis terakotta szobrok, melyek arról az átalakulásról árulkodnak (még dinoszaurusz arcvonásúak, de már szoptatják gyermeküket). A „sárkányok” iránt szinte isteni kultusz alakult ki az őskortól kezdve.

Ki hinné? Az egykori dinoszaurusz-gének kísértének ma is egyes késői utódoknál, akiknél nemzedékeken keresztül észrevétlenül öröklődött át egészen napjainkig, nem kímélve akár egy-egy uralkodó családot sem. A kétes értékű örökség váratlanul ütközik ki (bár ők számítanak rá, hogy előjöhet) híres celebekben, TV-bemondókon, színészekben, államférfiakon, magas rangú állami tisztviselőknél (stb.).

Enyhébb esetekben az érintetteknek a pupillájuk szűkül függőleges vékony vonallá; de előfordulnak riasztóbb jelenségek is.

Az Internet közül képeket emberszerű, rendkívüli szépségű, kifinomult, kultúrált lényekről, és félelmetes hullószőrűekről. (Ezek a „felvételek” ellenőrizhetetlenek.) Az istenek és apkalluk valószínű rögtön észrevették az idegen gént, és a kis edényeikben magukkal hozott, platinafémekből transzmutált „fehér port” és az „élet vizét” erre is felhasználhatták: **kiiktatni a hulló gént az emlős emberi fajból.** Több dombormű ábrázolja, amint az istenek keveréklényeket üldöznek.

A Nibiru várt, de be nem következett elhaladása hozta izgalomba mostanában az embereket az istenek és az Aranykor remélt visszatéréseivel. A sumer istenek sem voltak mindenhatók, elmenekültek például az akkádok előrenyomulása elől. Itt tartózkodásuk alatt többen közülük visszaéltek az emberek tudatlanságával, pedig **évezredekken keresztül folytatták a Föld értékes erőforrásainak kiaknázását!** Főleg az arany érdekelte őket. Túl a hangzatos mitológián, tulajdonképpen **ezért jöttek;** úgy látszik, őrthoni bányáik kimerültek. Mielőtt a Földön megjelentek volna, már ismerték a bolygó adottságait; a bányászathoz megvolt a szakmai tudásuk, gépi felszereltségük. Csúcstechnológiájuk segítségével előre feltérképezték a Naprendszer bolygóinak természeti forrásait, az időjárás sajátosságait, a levegő összetételét, a vízminőséget (stb.). Szerencsére voltak közöttük emberséges istenek is, akik segítettek, tanítottak és kultúrát teremtettek.

A már általam többször idézett „*A Napisten felkelése*” című pecsétengeren oldalt képjelek láthatóak, melyek értelmezése a következő:

- L. 325. NIR: segítség, támogatás; NIR.GAL: büszke hős, félisten; királyi hatalom;
- L. 334. Á.ÍDU: kar; kappu: védőszárny, oltalom; Á.DIR: erő, erősség; Á-DAH: segítség;
- L. 314. MEZ: félisteni hős;
- L. 315. EMÉ: őrző, felügyelő;
- L. 148. IN.DI alaktu: út, utazás;
- L. 84. ZI nesu : él, élet; nishu: felemelkedés, emelkedés; šiknat napišti: igazaknak, eleveneknek, élőknek, élénkeknek lenni.

Valóban, kihasználták a Föld gazdag adottságait, de ők indították el az ember szellemi fejlődését, és a fejlődésben később is segítettek; hogy igaz törvényt fogalmaztak meg számukra, melyeket sokáig számon is kértek rajtuk. Szigorú, **magas követelményű iskolarendszert állítottak fel Sumerben** (Egyiptomban is az ottani papok) – kiépítve az elemitől a főiskolai szintig, ezzel **elindítva** egy olyan **igényes, gyors szellemi fejlődést eredményező oktatást**, mely elősegítette a Sumer civilizáció kialakulását, mely aztán hatást gyakorolt a fejlődő kultúrára.

Samuel N. Kramer sumerológus professzor összegyűjtötte, miben voltak elsők a sumerek:

„*az első iskola (É-DUBBA: „a Tábla háza”), az első kétkamarás parlament, az első történész, az első gyógyszerészeti kézikönyv, az első mezőgazdasági évkönyv, az első kozmogónia és kozmológia, az első közmondásokat és példabeszédeket tartalmazó gyűjtemény, az első irodalmi viták, az első Noé-történet, az első könyvtári katalógus, az emberiség első hősi korát elbeszélő eposz, az első törvénykönyv, az első orvostudomány és mezőgazdaság, melyeket mind, mind áthat a világbékére és harmóniára való törekvés.*” (From the Tablets of Sumer – „Sumer agyagtáblái”). A sumer nyelv százöt szót használt a hajózással kapcsolatban; és hatvankilencet, melyek a hajóépítésre vonatkoztak.

Amikor viszont elkezdődött az Ország hanyatlása, az istenek nem segítettek, messziről szemlélték az eseményeket. A földi, a hatalomba görcsösen kapaszkodók istenük elfogult elvét követték An-Enlil kijelentése alapján: „*Vagyok, aki vagyok*”; – máshol: „*Könyörülök azon, a kin könyörülök, és kegyelmezek annak, a kinek kegyelmezek*” (Mózes II. 3/14; – Pál levele a rómaiakhoz: 9/15. vers). Hol van itt az igazságra való törekvés? Így könnyen alakul ki önkényre épülő diktatúra, mely tönkre tud tenni akár egy virágzó kultúrát is. Egyik oldalon az anyagi felhalmozódás, a másikon a végletekig történő reménytelen elszegényedés, az éhezők egyre nagyobb tömegével. Hiába az ígérgetés, álságos hazudozás, soha nem történik semmi a szegények érdekében. Persze, mindenütt ott vannak a háttérbe szorított tisztánlátó, tehetséges emberek, akik a szájukat sem merik kinyitni, ha még életben akarnak maradni. A kultúrát, melyet az utóbbiak teremtettek meg, felszámolják. Sumerben is így történt, az Ország hol felvirágzott, hol elszegényedett; rontották a körülményeket a melyben munkálkodó bomlasztó erők is. Már Gilgames uralkodása idején tetemes volt a folyamatosan, alattomosan beszívárgott idegenek aránya. Mire a jóhiszemű sumerek körülnéztek és magukra eszméltek, minden anyagi hasznot hozó foglalkozás a talpnyalók és az idegenek kezében volt.

Mostanra átfogó képünk alakulhatott ki a két fő istenségről. **Enki** a mesterségek, a tudás, alkotás, tervező fantázia; a művészetek ura volt, és együttérző az emberekkel. **Enlil** tevékenysége is hasznos volt, uralma kezdetén a mezőgazdaság területén tevékenykedett; és volt tehetsége a technikai dolgok iránt is; de míg Enki arra utasítja Utnapistimet, hogy az özönvíztől megmentett táblákon lévő tudást terjessze el az emberek között; addig **Enlil ellene volt minden tudásnak**, olyannyira, hogy mindjárt a teremtés elején **eltiltotta Ádámot a „tudás fájának” gyümölcsétől** (Mózes I., 2/17; – a tiltás máig hat). A két fő isten között mindig ott volt a tehetségükből, jellemükből, tudásukból adódó óriási különbség; és mi az „adottságokat, jellemeiket” tőlük örököltük. Tömegek olvasási igénye ma is csupán „pénz-olvasási” szennvedélyükben merül ki, amit pénzhűségük táplál. Ezt a típust uralkodóként soha nem érintette meg a szegény nép sorsa, bárhogy verték a mellüket, valójában semmit nem tettek az elesettek élehetőbb körülményeinek megteremtéséért; fényes propagandájukat csupán az érdek irányította. Az istenek idővel módfelett elszaporodtak, a különböző istenjegyzékek 3000-es számokról szólnak. (Kb. 225 istennév fordul elő Deimel: *Sumir nyelvtan* c. könyvében, egyik-másik hiányosan.) Luxus-ellátásukról pedig a hívőknek, azaz a népeknek kellett gondoskodnia.

A KULTÚRA FEJLŐDÉSE SZÁRNYRA KAP SUMERBEN

A történelem folytatásaként ismét egy fellendülő korszak fordítja felénk fényes arcát. Sumer esetében „városi”, ún. „hirtelen” civilizációról beszélünk. Szinte észrevétlenül nőnek ki a földből a nagy városok, kialakulásuk megelőzi a dinasztiák kezdetét. Legyőzve minden gátló tényezőt, egy belső készítésű kisebb települések lakóit a nagy városokba vonzza, melyek elsősorban délen alakultak ki gyors egymásutánban, területileg is közel egymáshoz: Eridu, Uruk, Larsza, Nippur, Ur, Szippar, Lagaš, Šurupak (stb.). Falu és város jelölése egységesen: „uru”.

A központi települések hatalmas templomai, később a királyi paloták pompája elkápráztat, ámulatba ejt mindenkit. A fényes ünnepek is, amikor körbehordozzák a fő isten szobrát, és virágos ágakat lengető emberek ujjongó tömege kíséri a felvonulást; mindez elég ahhoz, hogy a hangulat mindenkit magával ragadjon. Már nem csak ünnepnapokon akarnak az istenek vagy az uralkodó közelségében lenni, hanem egyenesen közelebb is költöznek hozzájuk; az **előkelőség, gazdagság fokmérője, ki milyen távol lakik a templomtól vagy a királyi palotától. Ezért mind többen tartanak fenn városi házat közel a nagy intézményekhez.** Lassan beépülnek a települések közötti üres telkek, egyre növelve a központi város nagyságát.

I. e. 4100–4000-től már igazi nagyvárosokról beszélhetünk, melyek aztán városállamokká nőnek ki magukat, körülöttük sok kisebb-nagyobb településsel. Még később a városállamok is laza szövetségre lépnek egymással.

Falu és város kölcsönösen egymásra van utalva, ezért a beköltözött lakosság megtartja vidéki házát, birtokát is, ahova tavasztól ősziig hajlanként kijár gazdálkodni, óriási csőrömpölést produkálva kifelé menet a városból a kiégetett agyagtéglával burkolt városi utakon zebukordékkal, vagy szemár vontatta szekerekkel (a hajnali csendben jobban felerősödnek a hangok). Mindezekhez alapjaként járult a „noriák”, a hatalmas vízmerítő kerekek állandó nyikorgása. A ló, ha ritkán elő is fordult („hegyi számárnak” nevezték), csak az asszír kortól ültek a hátára oroszlán vadászatok és háborúk alkalmával; de mezőgazdasági munkálatokhoz még akkor sem alkalmazták. Egy ló árából állítólag ötven rabszolgát lehetett venni. A számár jól használható igavonó volt, csak nagyon falánk, ezért inkább öszvért tartottak. A szarvasmarha volt a legmegbecsültebb jószág, igába is fogták és még tejet is adott, csak végső esetben vágták le. A beköltözött lakosság – vidéki gazdálkodásának köszönhetően – a város lakóit is el tudta látni étellel.

A nagy kiterjedésű városi települések „*Melyekben hatalmas épületegyüttesek árulkodnak a társadalom nagyfokú szerveztségéről, kétségkívül léteztek már az írásbeliség megjelenése előtt*” is, – de ahogy gyarapodtak az ismeretek a földművelés, kézművesség vagy az építészet terén, úgy elkerülhetetlenné vált az írás kialakulása, vagy továbbfejlődése (David Oates: *A civilizáció hajnala*).

Sok szó esett már az írásról, a mezopotámiai iskolarendszerről, de nem tudjuk, hogyan alakult ki maga az írás.

Pecsétnyomókat, számolóköveket körülbelül egy időben kezdenek használni i. e. 7500-tól. Pecsétnyomók esetében általában valamilyen egyszerű absztrakt mintát vagy szimbólumot véstek a nyomókba. Szerződés-kötésekhez mindig volt náluk nedves agyag a pecsétnyomók használatához, hogy hitelesítsék az adás-vétel megállapodásokat, vagy a tulajdonjogot.

A pecsétnyomók szolgálták még testfestésre, kelmék díszítésére, építkezéseknél téglák megjelölésére.

Használták a Kárpát-medencében is.

A számolókövek/**tokenek** használata Mezopotámia északi területeiről terjedt a déli települések felé. A tokenek más-más formájú kis kavicsok, megformázott, kiégetett agyagfigurák voltak különböző termékek számontartására; kb. 8000 kis követ, figurát találtak. I. e. 3600-tól kezdik nedves agyag labdákbá, „bullákba” zárni. A fejlődés további szakaszában a labdák felületére nyomkodják rá a tokeneket, és pecsételőkkel hitelesítik. Majd ellapítják a nedves gömböt, felületükre kerülnek a tokenek, sőt az állat, korszó (stb.) **képet is oda karcolják**, szintén pecsételőkkel hitelesítve. Később a figurák elmaradnak, mert a **karcolt képek teljesen átveszik a tokenek szerepét, és ezzel megszületett az agyagtáblákon megörökített képjel-írás!** Megjelennek a mennyiséget jelölő ábrák: kúp: 1-et; kör 10-et jelent. A kis képek, a **képjelek** egy-szótagos szavakat jelölnek; majd az egy szótágok kezdenek több szótágos csoportokba „ligatúrákba” összeállni. A korai időszakban az írás gazdasági elszámolásokat tartalmaz, de esetenként már méltóságneveket is kifejeznek vele: LU.GAL: „nagy ember”, király. Nagyon dekoratív **pecséthengereket** kezdenek alkalmazni, itt a vésetek már bonyolultabb képeket ábrázolnak, szinte művészi igényességgel kivitelezve, értékes kőfajtákra vésvé. Használatuk nagyjából egyidejű az első írásos táblák megjelenésével. Sokat lendített a kézművesség színvonalán a lábbal-hajtott gyorsfordulatú fazekaskorong elterjedése i. e. kb. 3500-tól.

Az I. dinasztia korától összefüggő mondatokat szerkesztenek képjel-írással. Woolley Ubaidban feltárt egy mézskő táblácskát, ez állt rajta: „*A-anni-pad-da Ur királya, Mesz-anni-pad-da Ur királyának fia építette ezt úrnőjének, Nin-kharszagnak.*” A templom alapköve volt. Egy ilyen szöveghez már egy fejlett jelrendszer ismerete volt szükséges.

Michael Roaf szerint „*Az írás első példái az Urukban talált táblákról ismertek (Uruk IV. periódus). Ekkor már létezett egy több mint hétszáz különféle jelből álló teljes rendszer. Így feltehető, hogy az írás kialakulásának voltak még számunkra ismeretlen, korábbi szakaszai is*” (! M. Roaf: *A mezopotámiai világ atlasza*). Erdélyi István 1000-nyi képjelről beszél. A Labat szótárba 598 jel került bele. D. Oates így nyilatkozik az írásról: **a Folyamköz két nyelvén, a sumeren és akkádon kívül** (utóbbi a sémi nyelvcsaládba tartozott) **volt egy harmadik nyelv is, és „azok találták fel az írást, akik e nyelvet beszélték.”** L. Oppenheim írja: „*a sumerek egy már létező írásrendszert vettek át. Úgy látszik, hogy ez egy korábbi letűnt civilizáció terméke volt*” (! – *Az ősi Mezopotámia; – rendkívül fontos, elgondolkodtató megállapítás!*)

Anton Deimel, a Pápai Bibliaintézet sumir- és akkád nyelv professzora írja: „*a sumir egy, a valóságban beszélt, nem sémita nyelv volt. A sémitától nem csak a teljes szóincsben, hanem abban a szokásban és módban is különbözik, ahogy a nyelvtani elemeket a szótárhoz hozzáilleszti. Agglutináló nyelv, melyben a nyelvtani kapcsolatokat kifejező elő- és utótagok mindig elkülönülten állnak.*” A sumer agglutináló, ragozó nyelv; az írás pedig I. Gelb szerint „szótágolós írás” volt.

(Anton Deimel: *Sumir nyelvtan I-II.* – a fordítást, ellenőrzést és szerkesztést Imre Kálmán és Marton Veronika végezte).

Ádám harmadik fia, Seth (mint már máshol idéztem) értesült a várható özönvízről, de hogy a tudomány el ne vesszen, két oszlopot készített, az egyiket égetett agyagból, a másikat kőből. A két oszlopra felvéste a csillagtudományt, az égitestek mozgásának rendjét. Manethon az oszlopokról vette tudományát. Arról is olvasunk, hogy a **szent nyelven és szent jelekkel** megörökített szövegű írásokat a későbbi generációknak először meg kellett fejtenüök, majd „**rendes betűkkel közhasználatú írásra változtatván könyvekbe foglalni**”, és így elhelyezni a templomok levéltáraiban. **Volt tehát írásbeliség a hivatalosan megállapított i. e. 3500-as évek előtt is**, csak a kevés beavatott más, egy „szent” jelképrendszert használhatott. Ur-ban egyébként i. e. 3700-ból való írásos tábla került felszínre.

Berosszosz állította, hogy a kezdeti kor történelmét az Oannész/Hani után fennmaradt szent iratokból merítette, melyeket a babiloni templom-levéltárban őriztek. „Oannész emberfejű, haltestű isteni lény volt.” Vagy maga Enki volt Oannész, vagy papi testületének egyik tudós beavatott tagja, aki Enki (egyik csillagképe a Halak) papjaként rituális „hal-öltözéket” viselt; és kiszállva a tengerből tanította a népet. Berosszosz a sumer neveket görögre változtatva írta meg az özönvíz történetét. Leírása szerint Kronosz (Enki) egy fal mögül figyelmeztette Xiszuthroszt, hogy vízözön fogja elpusztítani az emberiséget. Felszólította Utnapistimet: „**minden szent írást, elejét, közepét és végét, vigye el a Napisten városába, Szipparba, s ott ássa el, ezután ácsoljon vízi járművet...**”. Miután felszáradnak a vizek „**menjenek vissza Szipparba, s amint elhatározottat, ássák ki az iratokat, és terjesszék el az emberek között.**” (! Várkonyi N.: *Szíriát oszlopai.*) (Az Utnapistim uralkodása alatt bekövetkezett özönvíz (i. e. 4000 és 3500 között) inkább lokális jellegű volt, észak-déli irányban 644 km-re terjedt, kelet-nyugati irányban 161 km-re. Zimbir/Szippar Közép-Mezopotámia területén feküdt, itt már csekély volt a víz pusztító ereje.) Assur-bán-apli asszír király azzal dicsekedett, hogy folyékonyan tudja olvasni az **özönvíz előtti** sumer írásokat.

Az oktatási rendszer sajátossága volt, hogy a „felsős testvérek” gondozták a kisebbeket, leckét adtak nekik, kikérdezték őket. Az alapképzés után a tehetséges tanulók emelt szintű képzésben részesülhettek.

A sumer felsőoktatás a következő fakultásokra oszlott: algebra, geometria, jogalkotás, a természettudományok, orvostudomány, gyógyszerészet, csillagászat, teológia, zene, hangszerismeret.

Később Babilónban a papoknak a templom mellett külön épületük is volt, a „Tudomány és művészet háza”, ahol együtt laktak az idősebb tanítványokkal; itt a szobrászatot, irodalmat magasabb szinten gyakorolták. Katalógusokat szerkesztettek, levéltári gyakorlatot végeztek, idegen nyelveket tanultak. A sumer nyelvű műveket akkádra fordították, kétnyelvű szótárakat szerkesztettek. A sumert már nem beszélték, de irodalmi nyelvként mindenütt azt használták; az írott dokumentumok, a liturgia, a szertartási himnuszok esetében is. **Rangot jelentett a sumer civilizáció műveltségének elsajátítása**, ezért kiemelt szerep jutott az iskoláknak, könyvtáraknak. A leghíresebb, a ninivei agyagtábla könyvtár a sokoldalúan művelt asszír király, Assur-ban-apli nevéhez fűződött; a könyvtárat még atya, Assur-ah-iddina alapította.

Ki is lehetett kölcsönözni könyvet szigorú megkötéssel: nem volt szabad elvinni a táblát a könyvtárból. „*Aki fél Nabú istentől (az írás istenétől), nehogy ármányos módon elvigye a kikölcsönzött táblát a könyvtár helyiségéből, mert ezzel másokat megfoszt a könyvtár használatától.*” (!) Máshol egyenesen átkot szórnak rá: „*Sújtson le (Nabú) haragja mindenkire, aki táblát vinne el a templom könyvtárából*” (J. Klíma: *Mezopotámia*). Híres volt még az uruki, nippuri, szippari könyvtár is; de még a lagaši is 70 000 táblát tartalmazott.

A XX. szd. mezopotámiai ásatásai óriási érdeklődést váltottak ki régészek, tudósok és a nagyközönség köreiben. Több nemzetközi hírű egyetem kutató-csoportja fordította az agyagtáblák szövegeit, és kereste a kulcsot a zene, a dallamok megfejtéséhez is. „*A kaliforniai Berkeley Egyetem kutatócsoportja 1974 márciusában jelentette be, hogy lekottázták a világ legrégebb ismert dalát. Richard L. Crocker, Anne D. Kilmer és Robert F. Brown professzoroknak sikerült elolvasni a hangjegyeket, és eljátszani a dallamot, amelyet egy i. e. 1800-ra keltezhető és a Földközi-tenger partján fekvő Ugaritban (Rász es-Shamra) találtak*” (Sitchin). A dallam hangkészlete (hétfokú) heptaton-diatonikus hangrendszerű.

A vers, dal, hangszeres zene közel állt a sumer ember derűs, kiegyensúlyozott lelkivilágához. Fennmaradt egy dalkatalógus Asszírbiából, melyben külön sorolják fel a „reggeli dalokat”, az évfordulókon, ünnepeken, lakomákon énekelt dalokat; a szerelmet, a férfúi bátor kiállást dicsőítő énekeket; gyászénekeket, harci- és munkadalokat, az utóbbiakat például csatornaásás közben énekeltek. Tavasszal a király ejtette meg az első ünnepélyes rituális szántást, amikor egy, erre az alkalomra szóló dalt énekelt szántás közben; a dal szövege fennmaradt. (Ma már nehéz lenne elképzelni, hogy egy „uralkodó” rituális dalokat énekeljen első „kapavágása” közben).

Assziriológusok tevékenykedtek például a Liege-i egyetemen is. Újbabilóni, urí, szippari (i. e. 1750 körüli) dallamokat vizsgáltak. A táblákon kezdeként négy sorban szöveges anyag következett, alatta külön az éneklésre és játékra vonatkozó útmutatások, jelzések. A kutatók megerősítették a hétfokú hangrendszer használatát, a klasszikus európai zene erre építette fel egyedülálló, világgraszoló művészetét. Urban felfedeztek egy módszertani témájú agyagtáblát, címe: „*A hárfajáték iskolája*”. A sumerek tehát magas színvonalon ismerték a zenei törvényszerűségeket. Közben az Ur-i hárfák mintájára elkészítettek egy 11 húros hárfát. Nemzetközi konferenciát tartottak Párizsban, ahol nagyszámú közönség előtt előadták az ugariti dalt! Fantasztikus élmény lehetett megidézni a több ezer éves zenei múltat.

Nem tudjuk, hogyan kezdődött a kottaírás Sumerben, kezdetben a kora-középkori nyugat-európai – a magyar is, hasonlíthatott rá. Nálunk a latin szöveg szótagai fölé kis vesszőket, pontokat rajzoltak magasabbra–mélyebbre; közelebbre vagy távolabbra egymástól. Egyik a hangmagasságra, másik a ritmus hullámvázására vonatkozott (neumas feljegyzések). Voltak típus-dallamok, melyeket mindenki ismert, aki a zenével ilyen szinten foglalkozott, így a „kottakép” sok esetben csak emlékeztetőül szolgált. (Ez megnehezíti a modern kutatók dolgát.)

Válogatást találunk a gazdag középkori anyagból „*A magyar zenetörténet képeskönyve*” című kiadványban, mely Keresztury Dezső, Vécsey Jenő és Falvy Zoltán közös munkája 1960-ból.

Itt jegyzem meg, hogy a hat hangot használó: ut, re, mi, fá, szol, la hexakordum, az első szolmizációs rendszer Arezzo Guido olasz zeneszerző, pedagógus találmánya 1029-ből, de Guido már vonalrendszert használt a dallam pontosabb rögzítéséhez. (Először még négy vonalra kottáztak.)

A HANGSZERHASZNÁLAT is elterjedt a sumer nagyvárosokban, főleg a templomokban, palotákban.

A fúvós hangszerek közül a fuvola emelkedett a legnagyobb rangra, lévén Enki isten kedvenc hangszere. A nemesfémekből készített fuvolákat megelőzték a nádból, fából készített, főleg pásztorok által használt furulya-szerű hangszerek; kedvelt volt a pánsíp; vannak domborműves ábrázolások a trombita, kürt használatáról. Cimbalmot is említene, az ütőhangszerek között az üstdobot. Kedvelt volt a csörgő, melyet rituális céllal ördögűzésre is használtak. Mindezen hangszerek mellett a hárfa számított a fejedelmi hangszernek. I. e. kb. 2600-ig főleg a háromhúros változatot használták; később már hathúros hárfákról vallanak a pecséthenger lenyomatok, domborművek. Ur és Uruk vezetett hárfahasználat terén, de más királyi udvaroknál is főleg a hárfa volt a kedvenc hangszer.

1922-től L. Woolley és régész csapata veszi át Ur feltárását. 1834 egyszerűbb- és 16 fejedelmi, azaz királysírt tártak fel; utóbbiaknál szembesültek először a tömeges emberáldozat látványával. A „magukat önként feláldozó” személyek száma sironként és királyonként változott, például öt, hat, tíz, huszonöt, hatvanöt, hatvannyolc nő vagy férfi holttestét találták, sorban, egymás mellett fekvéssel ünnepi öltözetekben, a nők bíborszínű ruhákban, csodálatos fejékekkel.

Az Ur-i királysírok már 11–15 húros hárfák maradványait őrizték, a húrokat minden esetben arany kulcsokkal feszítették meg. Az asszírok is kedvelték a hangszert, itt a nagy álló hárfák 15–22 húrosak voltak. Kiképzésük csodálatos: lazúrkő, gyöngyház-berakás, arany, ezüst, bronz, réz szolgált díszítésül. Hangszekrényükön gyakran állat-alakokat szerepeltető jeleneteket látunk, amint zenélnék, vagy más emberi tevékenységet folytatnak. Az értékes fémekből készült különböző állatfejek: bika, borjú/tehén, gímszarvas, gazella (stb.) nem csak díszül szolgáltak a hangszernek, hanem hangfekvést is jelöltek a basszus mélységtől a gazellát, özet ábrázoló hangszer alt magasságú fekvéséig. Woolley csodálatos lant-maradványokat is talált a királysírokban, a legszebb egy aranylant volt, melynek tíz húrja volt és hangszekrényét bronz bikafej díszítette. Legtöbbször azonban csak a helyüket hagyták ott az elporladt hangszerek, amit Woolley gipszrel kiöntött, így már előttük állt a korabeli hangszer, méretével és lényeges elemeivel. Talált egy ezüst berakásos, hajló alakú lantot, amelyet szököllő őz díszített. A hangszerek énekeseket kísértek; kisebb együttesekké, majd zenekarokká álltak össze. Assur-ban-apli udvarában katonazenekar működött. A sumerek muzikáltságáról volt tudomása a művelt világnak. Philón görög tudós kijelentése szerint: *Mezopotámia lakóiról köztudott: a zenei hangzásokban keresték a világ harmóniáját és egységét.*”

A TEMPLOMGAZDASÁGOK

Az isten és családja a templom szentélyében lakott, alsóbbrendű istenek szolgálták ki őket. A templomokat igyekeztek kiemelni a mély alföldi áradmányos területekből, így általában dombra vagy magaslatra épültek.

A templomkörzetek **templomgazdaságok** voltak. Óriási földbirtokok, gyümölcsös kertek, legelők, hatalmas birka-, juhnyájak, tehéncsordák tartoztak a gazdasághoz. Külön péksége, sörfőzdéje, szövőműhelye, gyapjú- és bőrfeldolgozó üzeme, később malma; kerámia- és szobrászműhelye volt. Ez utóbbiban faragták ki az istenszobrokat, melyeket aztán titkos éjszakai rituálékön avattak fel, azaz „éltetl töltötték meg őket, kinyitották szemüket, szájukat”; ettől kezdve a nép úgy hitte, az isten maga is a szoborba költözött.

Óriási apparátus látta el az adminisztrációs munkát, mindent gondosan feljegyezve. Az első képjeles táblák még ilyen gazdasági elszámolások voltak. Az éves össztermést, a központi magtárak termékeit az „Ország táblájára” vezették fel.

Az írkokiskolákból kikérült, kitűnően felkészült írkokok kezében volt a hatalmas létesítmény mindennapjainak vezetése. Ők felügyelték a személyzetnek munkavégzésük fejében kiutalt természetbeni juttatásokat, fejadagokat, ruházatot (stb.). Ők szedték be az adókat, beszolgáltatásokat, bérleti díjakat, a kézműves termékek eladásából befolyó összegeket.

A bevételek három forrásból adódtak: a birtokok jövedelméből; a műhelyek kézműves termékeiből és az uralkodók, hívők adományából. Három részre is osztották: az isten, családja és személyzete ellátására; – a tisztviselők, munkások bérének természetbeni juttatására; valamint a cserekereskedelem lebonyolítását biztosító javak tartalékolására.

Az írkok feleltek az építkezések megszervezéséért, melyeket aztán képzett mérnökök végeztek. Mezopotámiában egyedül az agyag volt adott; szinte minden mást importálniuk kellett, így a követ, épületfát, a nemesfémeket; a szobrászathoz például a dioritot, belső terek díszítéséhez drágaköveket (stb.). Az adminisztrációs testület szakcsoportokra oszlott, így sikeresebben tudták megoldani a szerteágazó feladatokat, mert például a cserekereskedelem lebonyolítása is a feladatuk közé tartozott.

Nekik kellett gondoskodniuk megfelelő számú munkaerőről – és akiket felvettek: betanításáról és munkába állításáról.

Az írkok testülete is rétegződött, a vezető írkokok voltak az irányítók, ők magasabb posztokat töltöttek be.

A kétkezi munkát az alsóváros népe, a környező falvak lakossága végezte, valamint a rabszolgák, bár Mezopotámiában kevés volt a rabszolga, ők is inkább magántulajdonban voltak. Nagyobb létszámú munkaerőt jelentettek viszont a „serfek”, a meghódított területekről odakerült hadifoglyok, akik jobbágyként dolgoztak a gazdaságban.

Amikor hanyatlott egy-egy gazdaság színvonala, a nép is elszegényedett. Nagy ínség idején a szülők kénytelenek voltak eladni gyermekeiket a templomnak, hogy éhen ne haljanak, sőt magukat is felajánlották a bérletek fejében; igényelhettek ugyanis kisebb földbirtokokat saját használatukra, ők voltak a „bérlőgazdák”.

A kézműveseknek és a művészeknek nagyobb rangjuk volt intézményen belül. A hatalmas szervezetek: templom, palota önállóak és önellátóak voltak, városok a nagyvároson belül.

Először fal választotta el a templomkörzetet a királyi palotakörzettől, ezt a két létesítményt együtt egy külön fal az alsóváros polgári negyedeitől; később csak az alsó fal maradt meg. Az északi, hegyekre épült „fellegvár típusú” építkezéseknél kezdetben sem különült el a két uralkodói intézmény. A város fontos része volt a KAR/karu, a kikötő. Itt bonyolították le az adásvételi ügyleteket. Idegen csak a karun belül kaphatott szállást éjszakára.

A templomkörzethez tartozott maga a templom, benne a szentély az istenek lakosztályaival; az írkokok, a szolgáltaenek szálláshelyei; a zikkurát; külön a csillagvizsgáló torony; oszlopos előcsarnokok, kápolnák. Kisebb belső falak választották el a magtárak, raktárak, a különböző kézműves műhelyek épületeit, a személyzet szállásait a fő épületektől. Sok esetben körzeten belül volt a templomi szolgálatot ellátó magasabb rangú papok, papnók lakása is. Továbbá fontos intézmény volt a papnevelde és az É.DUBBA, „a Tábla háza”, azaz iskola. Urukban működött a fő templomhoz tartozó É.GIPAR, mely egy bentlakásos elit nevelőintézet lehetett, itt nevelkedtek a trónörökösök. Urukot a királynék városának nevezték.

Idővel, ahogy szilárdult a királyi/világi hatalom, a templom és a palota (É.GAL: „nagy ház”) folyamatosan távolodott egymástól, a palotakörzetek pompájukat tekintve mind fényűzőbbekké váltak. A városfalak kapuinak megnőtt a szerepük. Egy-egy városnegyedhez más-más kapu tartozott. Egyre nagyobbak, díszesebbek lettek, hogy elkápráztassák a városba belépő idegent. A kapukra kifüggesztették a város „kiváltságait” jelző táblákat: ha a város „kidinnuval” rendelkezett, azaz mint „szabad város” mentesült a kötelező közmunkáktól, egyes adóktól, katonai szolgálattól. A városnegyed polgárai a kapuhoz tartozó belső tágas téren gyűltek össze, hogy megtartsák **népgyűléseiket**, ahol a kerület elöljárója igyekezett orvosolni az itt előadott panaszokat. Olykor a király itt is megjelent, de tartott külön nyilvános meghallgatásokat is. Gilgames idején alakult meg a **Vének tanácsa** testület, ahol a tekintélyes nemzetségfőknek beleszólási joguk volt a város vezetésébe (bár mindegy volt, hogy ők mire szavaztak, mert minden úgy történt, ahogy Gilgames jónak látta). Külön szervezet volt a „legények”, azaz katonák gyülekezete, az **ugken** szintén szavazati joggal, jelezve a korai városállamok demokratikus törekvéseit.

Az istenek napi étkezéseinek a szolgáltaenek mindig ugyanúgy látták el uraikat. Az első, „**főétkezést reggel szolgálták fel, a másikat pedig éjszaka**” –, de volt déli étkezés is. „*Minden étkezés két fogásból állt, az egyiket 'fő' fogásnak, a másikat 'második' fogásnak nevezték.*” A mennyiség emberi mértéket mutatott (írja Oppenheim). A felszolgáláshoz először behoztak egy asztalt, majd egy tálban mosdóvizet. Különböző edényekben folyékony és pépes étkeket, italokkal telt kancsókat raktak az asztalra. Aztán külön tálakon különleges hússzeleteket táltak fel főfogásként. Az étkezés végén gyümölcsök következtek. Reggelként tejet is felszolgáltak alabástrom kancsóban. Mindezek igényes, művészi elrendezésben kerültek az asztalra. Étkezés előtt vászonfüggönyöket húztak be, az isten étkezését idegen szem nem láthatta. Úgy látszik, a családtagok külön étkeztek. A templomok kemencéiben juh, ökör, kacsa, liba sült az istenek asztalaira szárna az étkeket. Amikor Sumer hatalma végleg összeomlott (a restauráció után), az istenek folyamatosan menekültek Sumerből, ám a szentélyekben ugyanúgy szolgálták fel az ételeket (ettől kezdve már a papok) az istent helyettesítő **szobornak**, mintha istenüket szolgálták volna ki. A „maradékából”, ami lekerült az asztalról elsőként a király részesült.

A szobroknak fontos szerepük volt Sumerben, úgy hitték, hogy az istenről mintázott szoborban maga az isten van jelen.

AZ AKKÁDOK ÁTVESZIK A HATALMAT SUMER FÖLÖTT

A sumer civilizáció i. e. kb. 3800-tól i. e. 1960-ig állt fenn. Folyamatos fejlődésében többször voltak kisebb visszaesések, de a legnagyobb, tragikus pusztítást az északi akkádok idézték elő, amikor i. e. 2350 körül lerohanták az Országot, és átvették a hatalmat fölötté, kevés önállóságot hagyva meg a sumer városállamoknak. A „kad”-ok sémi nyelvük ellenére nem voltak szemita eredetűek. Sumer ellenségeiként viszont szövetségesekre találtak a nyugat felől egyre nagyobb számban, szinte észrevétlenül betelepülő sémi amurru népben.

Az **Akkád-kor** első uralkodója **I. Sarrukín/Szárgon** volt (Kr. e. 2340–2284). Anyja királylány, majd főpapnő, ezért nem lett volna szabad szülnie. Gyermekeit vízhatlan kosárban az Eufrátesz gondjaira bízta. Egy kertész találta meg és nevelte fel.

Szárgon hatalmi harcaiban mindenkit elsöpört az útjából. A háborúk következtében megrongálódott Kiš város helyett felépíttette saját fővárosát Agade/Akkád néven. Mára nyoma sem maradt Szárgon egykori fővárosának. Megtámadja Urukot, legyőzi királyát Lugalzageszit, akit népe a „Napisten kusa”-nak nevez (turáni kus eredetű volt). A királyt mélyen megalázva kalodával a nyakában Nippurba hajtja, ahol az Enlil-templom előtt közszemlére állíttatja (!).

Az északi Cédruerdőtől, Ezüsthegyől az „Alsó-tengerig”, Máritól Elámig meghódítja az egész térséget. Használja a „Kiš királya”; „Akkád uralkodója”, az „Ország királya” címeket. Elsőként tart fenn hivatásos hadsereget. Felendíti a kereskedelmet, erődöket építtet felhalmozott árucikkkel a kereskedelmi utak kereszteződésénél. Úthálózatot építtet ki „pihenő házakkal”; valamint öt kettősórányi távolságokban (50 km-enként) katonaságot állomásoztat szintén az utak mentén.

Negyedik uralkodóként lép trónra **Narám-Szín** (i. e. 2260–2223), aki „Akkád istene”-ként tisztelteti magát, viseli az istenek sarvkoronáját (ami akkor szentségtörésnek számított). Felveszi az „Akkád királya”; „A négy világtáj királya” címeket. Széleskörű lázadás tör ki ellene, ami állandósul. Uralkodása alatt viszont virágzik a képzőművészet, remekművek születnek; óriási építkezéseket is folytat. Sztéléi a megszokott öndicsőítő módon fényes győzelmeiről szólnak; talán kilenc háborúban győzött ellenségei fölött. (Őt ábrázolja a csodálatosan szép fejszobor *Az özönvíztől...* c. d. 38. old.-án.)

Tizenegyedikként egy turáni kus eredetű király, **Su-Turul** kerül Akkád trónjára, i. e. 2168–2154 között uralkodik. Az ellene indított nagylétszámú összefogást főleg az észak-keleti Zagrosz-hegység törzsei vezetik, élükön a gutik-kal; utóbbiak kis időre hatalomra is kerülnek. Végül Uruk önállósítja magát, és királya, Utu-Hegál végetvet Sumerben az akkád uralomnak.

EGY SIKERES TEMPLOMGAZDASÁG

Az Akkád-kor bukása után az Újsumer restauráció kora következik i. e. 2154-től, nevezik „sumer reneszánsznak” is.

A korszak legkiemelkedőbb első uralkodói: Ur-Nammu Ur-ban; Gudea Lagašban és Utu-Hegál Urukban.

A „Gudea” név (L. 297. GUD: hős, félisten; és Ea = „Ea hőse”) az enszit Enki/Ea isten hívének tünteti fel, bár Gudea Lagaš fő istenségének, Ningirsznak a szolgálatában állt. Az enszi egyik szobrán egy edényből kiáradó hullámzó vizet, benne halakat látunk (Vízöntő, Halak, – bizonyítja Gudea Enkihez való kötődését). Gudea volt Sumer második, név-szerint is ismert irodalmi alakja. (Első Enheduanna, I. Sarrukín lánya; a harmadik Ludingirra, „az isten embere”).

A központi városokban nagy uralkodói egyéniségek igyekeznek visszaállítani a korábbi állapotokat, újjáépíteni a szétdőlt, lerombolt szakrális épületeket; továbbá a városfalakat, zikkuratokat, a csatornahálózatot. Ur-Nammu építi újjá Ur, Eridu, Uruk és Nippur rommá vált zikkuratját; Gudea Girszuban épít fel tizenöt tönkrement templomot, közöttük Ningirszu templomát is, az É-ninnut. A visszatérő fény, pompa, ragyogás mintha meg sem szakadt volna közben. A régi dicsőség fénylik ismét mindenben, látszólag újra felvirágzik az Ország; sajnós, újbóli fellendülése nem tart sokáig. A bajok a mélyben fenyegetően vetítik előre baljós árnyékukat, előkészítik Sumer, az Ország civilizációjának végső bukását. Következő történetünk viszont még az örömről, alkotásról szól. Az Újsumer korban, Lagašban, Ningirszu isten városában játszódik.

Gudea álmodt lát, álmában egy fenséges úr jelenik meg előtte, aki felszólítja: építse újjá templomát, az É.ninnu-t: „Az Ötven Házát”-t Girszuban. Gudea nem biztos abban, hogy valóban Ningirszu lett volna az éjszakai látogató. Ezért elhatározza, felkeresi Nanše istennőt, a Szirara templomnegyed úrnőjét Nina városában. Nanše a „szent titkok őrzője”, az istenek látnoknője volt. Gudea az istennőt szeretné megkérni, hogy segítsen megfejteni a látomás jelentését. Útra kel, az Idigina (Tigris) főcsatornáján száll hajóra. Először Bagara templomában találkozik Gatumdu istenasszonnyal, akit „anyámnak” szólít: „*a szentélyben te szültél engem*”. Tovább hajózva végre Nanše elé járul. Az istennő megerősíti, valóban isteni testvérét, Ningirszut látta álmában, aki Háza újjáépítését parancsolta az enszinek. Egy Szűz szintén jelen volt kalászból font koszorúval a fején, arany íronáddal a kezében, aki Niszaba istennő volt. Nanše előtt világos az istennő jelenléte: Niszaba „*a Ház építéséhez fénylő csillagzatot rendel neked*” (Niszaba az iskolák, az É.DUBBÁ-k pártfogó istensége volt). Gudea látott még egy másik férfit is, aki „*karját maga elé hajlította*”. Férfi istenekre, uralkodókra jellemző szertartásos kéz-, kar-tartás volt. (Egyik képkönyvünkön Hammurápit látjuk törvényoszlopán ezzel a kartartással ábrázolva, amint istene, Utu/Samas előtt áll.) Az éjjeli látogató egy lazúrkő táblát tartott maga előtt, melyre a Ház alapját rajzolta. Nanše elmondja, hogy a behajlított karú férfiisten Ninduba volt, „*az Agyagtábla Ura*”, az Ő megadott terve szerint kell felépíteni a templomot. Gudea ekkor még nem tud eligazodni rajta (a tervrajz ábrája fennmaradt, Gudea egyik szobrán látható, a térdén tartja). Ningirszu később még egyszer megjelenik Gudea álmában.

Nanše javasolja az enszinek: „*törd fel kincses házad pecsétjét, mélyéből fát hozz elő...*” Gudea birodalma kerületeiben mozgósítást parancsol. Jöttek is a kerületekből és távolabbról: Magda-, Tilmun-, Meluha tartományokból; elámiak, maganiak, – Lagaš istenei is, hogy kétkézi munkával segítsék az építkezést. Megrakott szamar-vontatta szekereken, vagy hajókkal délről nyárfát és más fafajtát szállítottak; északról cédrus-, ciprus-, puszpáng törzseket úsztattak le az Eufráteszen. Érkeztek nehéz diorit tömbök, valamint réz, szurok, gipsz, arany, ezüst, karneol, lazúrkő, bronz, márvány és drágakövek.

„*A sorsot megszabó*” sarokköre az Anzu-sas kerül pecsétként.

Az „Anzu-sas” akkád névváltozat. Eredeti neve Imdugud, egyben Ningirszu jelképe. ^d Imdugud: Ningirszu isten egyik mellékneve; ismeretes a ^d Imdugud ^{hu} név, jelentése: „az isteni viharmadár”. Imdugud^{hu} formában Ningirszu „madara”, mely egy helikopter-szerű repülő szerkezet lehetett („*hu*”: madár). Máshol is találkozunk a „madárral”: Ningirszuról van szó, „*aki tiarája szerint Isten volt, oldalán (állt) az isteni viharmadár...*” (Deimel).

Éjjel-nappali szakadatlan munkával egy év alatt felépült a templom. Egy magasztaló ének írja le a Házat – (részlet):

„Az Eninnu marháinak háza
tejszint ad, vajjat;
hatalmas csordája
hosszú szarvú tehenet;
szénakazla
étket a marháknak, étket a juhoknak;
az etetés háza juhokat hízlal,
gondoskodik a szentélyről...
sörfőző házából
folyó zúdul ki, mint az Idigina árja;
kincses házában drágakő van, ón, arany...;
a hárfacsarnok: zengve bőgő bika;
az udvar: halk ima, dobok döndülése;
a Házban elterülő kő medence:
hegyi tavacska, bájos fekvésű, szép;
az ágyasházban álló ón medence...
Az Eninnu előtt galambok búgnak,
jó árnyékot vet, sűrű lombberyő,
alatta madarak édes hangja szól...”

40. [GUDEA:] Ningirszu isten házának építési éneke, hárfára. – A sumer irodalom kistükré.

Gudea felállítja az Anzu-sast és a nagy istenek diadaljelvényeit, például Utu jelvényét, mely „felkelő helyére tekint”. (A turániak is felkelő Napként tisztelték istenüket.) Az épület csodálatosan feldíszítve várta felavatását, mely az újév harmadik napján történt. Gudea ünnepélyesen bevezette istenét, Ningirszut hitvesével, Bawu istennővel. Majd sorban bevonultak az istenségek és a templomi szervezet fő vezetői. Az avatóünnep hét napig tartott.

A SUMER CIVILIZÁCIÓ BUKÁSA

A mezopotámiai uralkodók dicsekvése, hogy biztosították alattvalóik jólétét, hazug propaganda volt csupán, a magánlevelek sokasága ugyanis egészen másról tanúskodik. Nisi-inisu például ezt írja apjának, Ilu-ingurannimnak:

„Az isten és az istennő tartsanak meg téged életben, az irántam való szeretetben! Miért van az, hogy majd meghalok az éhségtől? És te meg sem kérded, hogy megy a sorom? Ki hal éhen a sorom? Ki hal éhen a családodban? Csak énnem kell éhen halnom? Magamról a gyapjút mindig oda kell adnom a kölcsön kamatai fejében! Küldj hát nekem egy kis ezüstöt, aranyat vagy legalább fél manúm gyapjút!” (J. Klíma.)

Az életszínvonal rohamosan romlik. Egyik oka a mindent kiegyező, felperzselő nyári forróság volt, hozzájárult, hogy a porviharok állandóan betemették a csatornákat, ezért folyamatos kotrásra szorultak. A tikkasztó hőség ellen az öntözés egyre hatástalanabbnak bizonyult. A termőföldek a mesterséges öntözés következtében egyre inkább elszikesedtek. A déli területeken korábban nyaranta kétszer arattak, rendkívül termékeny alluviális (áradmányos) talajának köszönhetően.

A szikszó folyamatosan tette tönkre a termést. Ha a föld 0,5 % sót tartalmaz, a búza már nem terem meg; ha 1 %-ot, az árpa sem; 2 %-nál a datolyapálma termése is visszaesik. Közben elrendelik az évenkénti egyszeri aratást. I. e. 2400 körül a gabonafélék mennyiségének 16 %-át tette ki a búza, pár évszázadra rá már csak 2 %-át. I. e. 1700 körül a búzát már nem is említik. Az árpa hozama i. e. 2400-ban hektáronként még 25 hektoliter; 2100-ban 14,5 hektoliter; i. e. 1700 körül már csak 9 hektoliter (J. Klíma).

A templomgazdaságok is kezdenek elszegényedni, a kultúrközpontok elnéptelenedni. Aki csak tehette északra költözött, itt a búza 25 %-os aránya még 8 évszázad múlva is 18 % maradt, az árpa terméshozama hektáronként 20 hektoliter; – északon esett valamennyi eső is.

A városok kezdenek lepusztulni, a nép romok között él; még a szentélyek karbantartására sincs anyagi fedezet. Az éhínség, a testi leromlás következtében felütik fejüket a betegségek. A csökkenő terméshozam ellenére a korrump, lefizethető adóbe-hajtók, uzsorások egyre gátlástalanabban igyekeznek behajtani a tartozásokat, az adót, bérleti díjakat; – kamatokat emelnek a maguk javára. A nép sóhajtva emlegeti a „hajdanvolt” tisztá erkölcsöket.

A bérlők mire kifizették bérleti hányadukat, nem maradt semmijük. Egyre aggasztóbb lett a rablóbandák fosztogatása, védekezni sem tudtak ellenük.

Az Újsumer restauráció végére állandósult a szegénység. Az azelőtt virágzó nagy városok sorban néptelenedtek el Ur-ral kezdődően. Csak erre vártak az ellenséges országok. Minden oldalról támadást indítottak Sumer ellen: keletről Elám, északról Szubartu, és a közvetlen szomszéd, Akkád, nyugat felől a sémi amurru nomádok, északkelet felől a hegyvidéki gutik; egyszerre támadtak. Az északi területekre asszírok telepedtek be. Akit szövegszerzőiknek vélték, elárulták, magára hagyták Sumert. Az ellenség megszállta a városokat, az árulók még kaput is nyitottak nekik.

Az istenek egy része elmenekült; a „hajdanvolt nagy istenek” közül többen, például Enki, Ninhurszag talán már nem is éltek, vagy ők is eltávoztak. A templomokból elűzték a Szent-dinasztiát. „Az istenek, mint vándormadarak, elhagytak bennünket. Füst borítja városainkat, mint halottat a szemfedő” (részlet egy sumer szövegből).

MARDUK LETASZÍTTJA ENLILT TRÓNJÁRÓL

Marduk fiatalabb, kezdő napisten lehetett, azelőtt senki nem ismerte. Komoróczy Géza írja: „Éa fiának csupán a babilóni teológia hirdeti, hogy ezzel is elődeinél különb voltát emelje ki.” Deimel istenlistája három nyelvjárában közli az istenek neveit: az északi EME-SAL („finom nyelv”, istennői nyelv), a déli EME-KU (a tulajdonképpeni sumer) és az asszír nyelvjárás szerint. Az EME-SAL nevek között még nem is szerepel a Marduk név; az EME-KU nevek között ott van „BI-LU-LU” formában; az asszír istennevek között találjuk meg végre az ¹¹MARDUK nevet (az „il” azonos jelentésű a sumer

„dingir” szóval). Egy korábban jelentéktelen napisten-variáns, Mardukot propaganda céllal Hammurápi emeli a Pantheon élére. Hammurápi az i. e. 2000-tól kezdődő **Óbabilóni-kor** hatodik uralkodója, nomád nyugat-sémi amurru származású; uralkodott i. e. 1792–1750 között. Hammurápi már nem, de a nomád sejkek még sátrokban laktak.

Marduk neve sumerül Amar-utuk: („*Utu [napisten] bikaborja*”), ami alárendelt helyzetére utal (Komoróczy).

L. 437. AMAR: fiú, utód, sarj;

^d AMAR-UTU: (Marduk) Isten, Utu fia (?).

Az UTU Napistennel való társítással is csak jelentőségét akarták növelni; Mardukot, mint napistent a nagy Anunna isten színvonalára emelni. Csillagszimbóluma a Jupiter; szent száma a tíz, szimbolikus állata a Mushussu: meghatározhatatlan keveréke a sárkánynak, kígyónak, oroszlánnak, sasnak és skorpiónak. Marduknak volt egy ^dŠU mellékneve is (L. 545.). I. e. 478 körül Xerxész megsemmisíttette szobrát, címei közül pedig törölte a „Babilón királya” méltóságnévet. Marduk hitvese Szarpanítu, fia Nabú, az írnokművészet akkád istene (a *Biblia* Nébo néven említi); mindkettőjüket tisztelték; maga Marduk viszont soha nem volt népszerű.

Ettől kezdve átírják, meghamisítják a himnuszokat, eposzokat, hogy Marduk egyedülálló „nagyságát” dicsőítsék. Így írták át propaganda céllal a *Teremtéstörténet* kevés fennmaradt sumer anyagát is. Az akkád változat címe: *Enúma elis*: „Midőn fönn az ég...”, így kezdődik az eposz; szokás volt a költemény kezdő szavait a mű címéül adni. I. e. 1500 körül állt össze a mű, de nem teljes. Később az Akitu tavaszünnepe negyedik napján, este kezdte felolvasni a főpap az egész művet az ünneplő gyülekezet előtt. Az *Enúma elis* hőse Marduk isten, gondolkodás nélkül, diadalmas kárörömmel hasítja ketté Tiámat, az Anyaistennő testét. Szörnyetegnek nevezi, pedig „az ős-időkben Ő volt az első Szent Háromságnak a legelső Szűz Anyja.” Hammurápi felszólítja a papságot: dolgozzák ki az új főisten, Marduk teológiáját (a történelem ismétli önmagát!). Marduknak szentelik Babilónban a hatalmas Észagila: „a Fej felemelésének háza” templomkörzetet, benne a 90 x 90 méteres alapterületű, 90 méter magas hétlépcsős zikkurátuval, melyet körzeten belül még egy belső fal is körülvevett. A templomnegyeden belül 53 templom állt, és még kisebb cellák is voltak a hívők vallásos buzgalmanak kiszolgálására; Marduk 55 ilyen szent hellyel rendelkezett szentélykörzeten belül.

Istenek, akik az Országban maradtak: Ningirsu, Niszaba, Nergal, Ereskigal, Erra (a pusztítás és dögvész istene), Assur, akit szintén politikai propaganda emelt Asszíria trónjára; Szín (Nanna), Šamaš (Utu), Istár (Inanna helyett), Nuszku. Időközben több ezerre sokasodott az istenek száma, nehéz volt eligazodni rajtuk. Megpróbálták természetük szerint csoportosítani őket. A sumer lakosság zöme elmenekült civilizációjuk összeomlása után. Ők lettek a **kimmer/gomer** néven ismert nép, akik Dél-Úrál, a Kaukázus környéke és a Fekete-tenger északi oldalán elterülő síkságot lakták. Bárhol is telepedtek le, egykori magas kulturális igényük még élt bennük, és mindenütt gyors fejlődésre készítette őket, csodálatot keltve a szomszédos népekben.

Sok fénykép jelenik meg mostanában a Kailash hegyről az Interneten; egy sávon túl senki nem közelítheti meg a szent hegyet, a hívők körmenetekkel róják le vallásos tiszteletüket. Néha, megszakítva egyenletes vonulásukat, magukkal hozott szőnyegükön csúsznak előre. Úgy tűnik, a titokzatos, messzire világító, csodálatos piramis vagy sztípa alakú fehér hegy mesterségesen megformázott alkotás. Mi lehet a titka?

ENLIL ÚJ NÉPET KERES MAGÁNAK

Ábrahám, Enlil híveként jobbnak látta, ha kivándorol Ur-ból (a *Biblia*-i Ur-Kaszdimból). Itt akár emeletes házban is lakhatott; senki nem üldözte; rendkívül gazdag, tekintélyes törzsfő volt. Névváltozata: Av-Ram; jelentése szerint a „Ram”, a kozmikus tudás képviselője. A „*Ha Qabala*” (a világosság és tudás hagyománya) sok ismeretet megőrzött; akik átvették, birtokában voltak a Ram-nak.

Egyébként a tudományos júdaizmus teret ad egy szabadabb, emberségesebb filozófiának; a felvilágosult eszméket a *Midrás*, *Qabala*, a *Zohár* és a *Talmud* tanításaiból merítik. (A neveket Laurence Gardner: *A Grál-királyok eredete* c. könyv táblázataiból vettem, megegyeznek a *Biblia*-i nemzetség-felsorolásaival, csak Gardner közli még a névváltozatokat is.)

Ádám–Éva harmadik fiától, Szat-náal/Seth-től kezdve a nemzetségek: Neóm, Kainán/Kénán, Mahalalél, Jared, Énók, Metuselah, Lámek, Noé. **Noé** fiai: Sém, „*a ki Héber minden fiának atyja*” (*Biblia*); Khám, Jáfet. A leszármazási vonal Seth-től kezdve két ágra válik. **Sém** vonalán fogunk eljutni Héberig és a sémi népig. A másik vonal az Ur-i királyokig vezet. Ebben a korban kezd erősen körvonalazódni, felerősödni, nemzeti öntudatra ébredni a héber faj. Ábrahám anyja, Jáwnu a sémi népből származott, és mint tudjuk az ókorban az anya kiléte döntő tényező volt az egyén hovatarozása szempontjából. A héberek törzsi istenségének neve Jahwe/Jehova lehetett egészen Ábrahámig. Ábrahámval kötött szövetséget az Úr, Él-Shaddai, aki viszont nem lehetett más, mint Enlil, Sumer addigi főistene. Az Él-Shaddai név jelentése: a „Nagy Hegy Istene”; – és ugyanezzel a jentéssel bírt Enlil leggyakoribb mellékneve: ^dKUR.GAL: „A Nagy Hegy Istene”.

Sém vonala:

Arpakhsár/Arpaksád

Sélah/Saleh

Abhár/**Héber**/Eber

Peleg/Pálág/Phalek

Reu/Ragau/Ragev – Reu Ur-Nammu lányát, Orát veszi feleségül;

Uri Szorógh/Szerúg

Uri Náhór/Nachor

Táré/Thara/Azer/Zarah/Athar –, hitvese **Jáwnu**/Juna/Edna; – Táré és Jáwnu fiai:

Ábrám, később **Ábrahám**; testvérei: Harrán és Náhór.

Ábrám atyjával, Táréval, hitvesével, a szép Száraival és unokaöccsével, Lót-tal i. e. 1960 körül vándorol ki Ur-ból, első útjuk az észak-mezopotámiai Harrán/Háránba vezet, le is telepednek, itt hal meg Táré 205 éves korában.

Váratlan dolgok következnek: az Úr (a trónja-vesztett Enlil?) háromszor szólítja meg Ábrámot (Mózes I. könyve 12: 7; 13: 14), – nem ismerjük ezeknek a rendkívüli eseményeknek a körülményeit. (A héberek is ismerték a „kerubim”, „szerafim” és az „Úr dicsőségé”-nek nevezett légben közlekedő járműveket.)

Az első megszólítás Háránban történik. Itt az Úr arra szólítja fel Ábrámot, hogy vándoroljon tovább (nyugat felé), arra „*a földre, a melyet én mutatok néked... És nagy nemzetté teszlek, és megáldalak téged...*”. (Az Úr a gazdag Kánaán földjét szánta a zsidóknak, ha mellé állnak.) Ábrám tovább vándorol családjával, így érnek el Kánaán földjére. Itt az Úr másodszor szólítja meg Ábrámot: „*A te magodnak adom ezt a földet...*”; máshol kiegészíti: „*ahol nem munkálkodtál*”.

Közben Ábrám és hitvese látogatást tesznek Egyiptomban, a fáraó udvarában, ahol Szárai a fáraó egyik (mellék-)felesége lesz. A zűrzavaros körülmények tisztázódnak; a fáraó gazdagon megjutalmazza a nagyvonalú Ábrámot.

A harmadik megszólításnál megerősíti az Úr, amit eddig ígért: „*Mert mind az egész földet, amelyet látsz, néked adom... örökre.*” Ábrám családjával Hebronba (korábbi neve Kirjáth-Arba, építő istenéről elnevezve), Mamré ligetébe költözik, itt oltárt emel az Úrnak, akinek utasítására „Ábrahám”-ra változik a pátriárka neve, Szárai neve „Sára”-ra.

Ábrahám nagy családjából terebélyesedik ki Izrael népe (Is-Rachel: „Ráhel Istene”; Ráhel Jákób második felesége volt – nő-ági örökség!) a hozzájuk csatlakozó, főleg Palesztina területén élő turáni és más népekkel. A két etnikum: a héber és az izraeli később összeolvad egy egységes zsidó néppé.

Mózesel Midiánban köt szövetséget az Úr a Hóreb-hegyen, egy „égő csipkebokorból” beszélve hozzá. Mózes származása bizonytalan, viszont beavatott volt, képzettségénél, tudásánál fogva kiemelkedett embertársai közül, nem véletlen, hogy az Úr Őt választja szószólójának. Őt küldi a fáraóhoz, hogy engedje eltávozni a zsidó népet a szolgaságból, bár előre tudja, hogy nem fogja elengedni őket, sőt azt is nyilván elhatározza, hogy csapásokkal fogja kényszeríteni a fáraót. Ez a válasz a „tíz csapás” volt. A kivonulás aztán mégis elkezdődik i. e. 1300 körül.

KÁNAÁN tartományait nagyon vegyes népesség lakta, de megvoltak a maguk nemzeti istenei.

Először Tešub/Īškur/Adad nevét kell említenünk, viharisten volt, Talán An fia, más változatban An testvérének, Kunarbinak a fia. Tešub a 12-es sumer Pantheon tagja volt. Jelképe a villámköteg és a sarlókard; általában címerállatán, a bika hátán állva ábrázolták. Mint nemzeti istent széles körben tisztelték:

Tešub, „a szélfúvó” néven a hurrik, szabírok, hettiták;
Tesubu néven az urartuiak;
Ragimu, „a mennyköveket dobáló” néven a kánaániták;
Ramanu, „a mennydörgő” néven az amoriták;
Burias, „a felragyogtató” néven az indoeurópaiak;
Meir, „aki fénnel árasztja el az eget” néven a sémi népek (Sitchin).

A térség Szent Istenhármassága: Tešub Atya isten, Hepet/Hebát Anya istennő és Simike a Napfiú.

A térség másik nagy nemzeti istene **Él** volt, trónját fia, **Baál** örökölte. Eredetüket tekintve a sumer istenek közé tartozhattak, mert koronájuk hasonlított a mezopotámiai istenek szarvkoronájára. A kánaáni istenekről csak az utóbbi évtizedekben lehetett ismereteket szerezni, miután az egykori kulturális központok könyvtárai, táblagyűjteményei felszínre kerültek; többek között a tengerparti Ugarit (Rász es-Shamra) nagyon értékes irodalmi, történeti hagyattal.

Él (a szó istennév, egyben „istenség”-et is jelent) és fia Baál (Úr), mindketten viselték az Eljón nevet is: (Él-Eljón: „Él, a Legfőbb”). Él hajléka a Tigris és Eufrátesz forrásvidékén volt Észak-Mezopotámiában, itt keresték fel a tanácsot kérő istenek.

Közben Él-Shaddai hatalomra tesz szert. Kemény kézzel számolja fel Él-Eljón kultuszát. Parancsba adja: zúzzák szét a „magaslatok”, szent ligetek kultuszhelyeit (a turániak áldozó helyeit is), elpusztíttatja az „asérakat” (élő fákat). Eltűnik Baál, eltűnnek az istennők: Astarte, Anat, még Sekina is, aki eddig mindig visszatért a felújított templomokba. Kiirtatja a papságot. Illés próféta 450 asztrális papot gyilkol le személyesen. Az Úr, hálája jeléül „tüzes szekéren” viteti fel az égbe. Az Úr: Él-Shaddai/Enlil megtalálta magának az új népet, a zsidóságot, melynek Ő lett a nemzeti istene.

A Biblia Teremtés könyve első versei i. e. VI. században íródtak a fennmaradt szájhagyomány és feljegyzések alapján.

I. e. VI. század és Kr. u. a II. század között állítják össze az *Ószövetséget*. Nem kis részét képezték a szájhagyomány útján fennmaradt héber tanítások, történetek, mondák; valamint az ún. Beszélők tanításai (a Beszélők voltak a nép tanítói a kőkorszaktól kezdve; később, amikor már megtehették volna, sem írták le tanításaikat, ugyanúgy, mint a druidák); melyek hosszú időn át szájhagyományként maradtak fenn, és alapját képezték például a *Példabeszédek könyvének*. Az elhurcolt zsidók sokat merítettek a babilóni könyvtárak anyagából, i. e. 586-tól ugyanis a deportált zsidók két törzse Babilónba került. Itt Ezra és tanult pap társai hozzáférhettek a sumer-akkád és más kultúrák irodalmi örökségéhez. Sumer-akkád történeti eseményeket ültettek át saját mitológiájukba; alakuló vallási filozófiájukat perzsa hatások is érték. I. e. 536-ban hazatérhetett egy 50 000 fős népesség, visszakapták a jeruzsálemi templomból elrabolt kincseket is. Otthon Zerubbábel herceg, kinevezett helytartó vezetésével újjáépítették a jeruzsálemi templomot, és tovább bővítették szent írásaik gyűjteményét.

(Kr. u.) 1947–1951 között Kumránban találtak 19 ószövetségi könyvet, 38 tekercsen maradtak fenn; leghosszabb a 7 méteres Ézsaiás/Izajás könyv. Saját forrásaik közül az ó-héber *Törvénykönyv* került elő a jeruzsálemi templomból (minden írott

hagyaték héber nyelven íródott, csak mássalhangzókat használva); továbbá pl. Dániel könyve, Ézsaiás könyve (vajon ez volt a 7 méteres tekercs?), utóbbi id. előtt 100 évvel készült. Ezekhez csatlakoztatták aztán a további próféták (stb.) „könyveit”. Az I. századra összeállt anyagot rövidesen el is kezdik héberből fordítani, először görög nyelvre. Miután hetven tudós dolgozott rajta, a könyv neve *Szeptuaginta* lett; majd Kr. u. a IV. szd.-ban Szent Jeromos elkészítette a latin nyelvű *Vulgatát*. A csillagászat, a természet szépsége háttérbe szorul; az eddigi békés harmóniát a bosszúálló Jehovától való félelem, és szolgálai engedelmesség váltja fel. Az anya, a női nem is egyre inkább gyűlöletessé válik a zsidók szemében.

Jehova könyörtelen, gyilkos indulattal söpri félre újból azokat, akik nem ismerik el egyedülálló hatalmát. Beáll a félelemre épülő sötét patriarchális-kor, mely máig tart. Sokan bigott vallásosságukban csak szent szövegeket olvasnak még ma is, kihagyva a világirodalom összes klasszikusát; csak hangszeres-, vagy liturgikus szövegű egyházi zenét hallgatnak az opera-írdalom remekművei nélkül, – **mert félnek az elkárhozástól.**

Mózes V. könyve 28. részében 53 versszakon keresztül sorolja a szörnyű átkokat, **ha** valaki megszegné a törvényeket, vagy elpártolna tőle. Az átkok szövege rendkívül változatos az elmezavartól, folyós nyavalyáktól, fekélyektől kezdve a dőghalál, tébolyodás, vakság, bomlás, romlásig, „*mígnem eltöröltetel!*”; az állandó rettegéstől az idegen földre való *szétszórás* miatt (stb.). „*Az Úr örülni fog, hogy kipusztít benneteket!*”; máshol: „*és kitörölöm Jeruzsálemet, mint kitörlik a tálat... és adom őt ellenségei kezébe* (Kir. II. könyve 21: 13, 14.). A szörnyű átkok az izraelita ellenállás, valamint Manassé miatt fogalmazódtak meg, miután aserákat és oltárt állított Baálnak. Enlilnek meggyűlt a baja új népével, akik féltek bosszúálló természetétől, mert soha nem lehettek biztosak abban, mikor fog lesújtani rájuk az „*Úr haragja*”.

A zsidó népet két hullámban deportálták. Először II. Sarrukín asszír király (uralk. i. e. 721–705 között) telepítette a tíz északi izraeli törzset az észak-mezopotámiai Hábúr-folyó mellékre. Zsidó templom is épült számukra, de ők hajnalonként templomuk előtt háttal állva, kelet felé fordulva, kitárt karokkal várták és meghajolva üdvözölték a felkelő Napot; feleségeik pedig dagasztottak és sütöttek béleseiket az „*ég Királynője*” számára (Jeremiás 7: 18).

Másodszor Kr. e. 597-ben Nabú-kudurri-uszur deportálta a két, Jeruzsálemben maradt népcsoportot: Júda és Benjamin törzsét Babilónba. Az utóbbi invázió előtt rejtette el Jeremiás a Frigyládát.

Él-Shaddai/Enlil kétarcú volt: adott és kegyetlenül büntetett. Nagyon jó, szigorú törvényeket állított fel, minden részletre kitért, és főleg a *Tíz parancsolat*-tal próbálta erkölcsösebb útra terelni választott népét. A „parancsolatok” kitélei az egyiptomi *Halottak könyve* „varázsígeire” épültek, ott kijelentő módon fogalmazva, melyeket Enlil fordított át parancsoló módba. A Salamon-i „bölcsségek” szintén egyiptomi irodalmi hagyatokon: Amenemope írásain, és a még korábbi „Ptah-hotep bölcssége” c. íráson alapultak; további források: piramisszövegek, kopsorszövegek. A (Kr. u.) 1920-tól fokozatosan feltárt egyiptomi, mezopotámiai, szíriai, kánaáni (Ugarit/Rasz-Shamra-i), kopt, etióp, arámi levéltárak lefordított anyaga tovább gazdagította a kutatók ismereteit. (Az értékes ókori szövegeket lefordítva közkinccsé kellene tenni!)

Enlil műszaki/technikai tudására vallott a Frigyláda elkészítése, melynek minden mozzanatát Ő maga diktálta le Mózesen keresztül. (Mózes II. könyv, 25: 10.) Az itt következő idézet egy részlet az utasításokból, melyek ezúttal a főpap mellétkájára vonatkoztak: hogyan készítsék el a hósent: „*azután csináld meg az ítéletnek hósenét mestermunkával... aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből csináld azt. Négyesögű legyen, kétrétű, egy arasznyi hosszú, és egy arasznyi széles* (valójában egy zseb volt). *És foglalj abba köveket; (arany foglalatban) négy sor követ ilyen sorban: szárdiusz, topáz és smaragd; ez az első sor...*” (Mózes II. 28. rész). A hósent a mellén viselte Áron, a főpap, amikor magára öltötte főpapi viseletét. A kövek elhelyezése szimbolikus jelentésű lehetett: pl. eltérő, titkos „kisugárzásuk”, egy-egy kő hogyan hatott a környező kövekre, együttes erejük milyen erőket mozgósított; még a színek is belejátszhattak az együttes hatásba.

A hósenben tartotta Áron, a főpap az Urim, Thummim köveket (férfi–női entitást hordoztak, és ezoterikus értelemben a Kozmosz egységét, teljességét voltak hivatva képviselni a polaritás elve szerint). A kövek esetleg távirányítók voltak a Láda működéséhez. Ha közelítettek velük a Frigyládához, a láda halálos kísérleteket produkált; – egyben jóskövek is voltak. Vítás kérdésekben az Urimtól kértek tanácsot.

Enlil valószínű magához vette a *Sorstáblákat*, hogy hatalomra segítse új népét; a táblákat pedig Salamon templomában a Szentek Szentjében, a *Tíz parancsolat* tábláival együtt a Frigyládaiban őrizték. A táblák túl jól működtek, mert nem csak a hatalmat „biztosították” a népnek, hanem ezzel együtt a globális pénz hatalmat is rászabadították a világra.

Valószínű a *Sorstáblákat* nevezték a *Bizonyság-tábláinak*, a zsidók pedig *Raziel könyvei*-nek (Raziel egy angyal volt), melyek keletkezése visszanyúlik a Teremtésig. Tiámat, az Anyaistennő koráig. Az *Enúma elis* eposz ismerteti az eseményeket, melyek a Naprendszer kialakulását meséli el; kozmogónia, ahogy a „csillag-istenek” (a Nap és bolygók) egymás után megszületnek; és a sorrendiségnek van is reális csillagászati alapja, bár a mítosz erősen szimbolikus köntösbe öltözteti a történéseket; – de az, hogy kik, hol és hogyan tudták több milliárd (!) éven keresztül a zafirköre vésett *Sorstáblákat* megőrizni, és egyáltalán, honnan vették hozzá a zafirkövet, amikor eleinte még a Föld sem létezett – azt elképzelni is lehetetlen! Ezek a mitológia szembeszökő nagy ellentmondásai, nem érdemes vitába szállni fölöttük.

Napjaink nagy kihívása: megtalálni a Frigyládát. Egy Frigyládát Etiópiában, Axumban, a Szt. Mária kápolnában tartanak, melyet „örzö-védő testületként” mindig egyetlen-egy öreg pap őriz, aki megközelíthetetlen, és nem jöhet ki kerítésen kívülré. Közben, a korabeli leírások alapján másolatok készültek a ládáról, melyek különböző zsinagógákhoz kerültek. Az Axumban lévő is valószínű a másolatok egyike, mert ha az eredeti lenne, egy egész hadsereg őrizné, vagy már rég biztonságosabb helyre vitték volna. Gondoljunk bele! Az Isten (egy „isten”) irányításával készült Frigyláda a *Tíz parancsolat* tábláival a világ legnagyobb csodái lennének, ha valóban léteznének.

Egy ládát annak idején Menelik, Salamon és Sába királynő fia állítólag elloptott atyjától, amit először Felső-Egyiptomba menekített, ez kerülhetett Axumba. Az eredeti Frigyládát nem tudta volna Menelik magához venni halálos elektromos kísérletei miatt (ha ugyan még működött volna akkor), Áron is csak arannyal borított különleges védőöltözetben tudta megközelíteni. Egyébként már Salamon uralkodása után megszűnt a Frigyláda kultusza Izraelben.

Hihetőbb változatban: Hilkija főpap utasítására Jeremiás, a próféta rejtette el a babilóni invázió hírére, de a Frigyláda egy külön titkos barlangba került, pontos helyét pedig Jeremiás vagy elmulasztotta, vagy nem akarta feljegyezni; és lehet, hogy a láda, – ha egyáltalán létezik, még most is ott van. Sok értékes kincset találtak a templomosok, de a Szent Frigyládát – minden ellenkező híresztelés ellenére máig keresik.

A *Zsoltárok könyve* több helyen sugallja: **Él-Shaddai** (Enlil) **csak egy volt az istenek közül** (így érthetőbb lenne a karmazsinszínű sodrott lenfonál), – bár mindig magasztalva emlegették az Úr nevét.

Az istenek, istenfiaik többszámú használata már rögtön a teremtésnél nyilvánvalóvá válik: „**Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra ...**” (Mózes I., 1/26; – de ez az isteni parancs a sumer istenektől származott, ahol valóban indokolt volt a többszám használata).

Maga az Úr jelenti ki az Istenek Tanácsában. (82/ 6.) „*Istenek vagytok ti és a Felségesnek fiai ti mindnyájan.*”

(86/ 8.) „*Nincsen Uram hozzád hasonló az istenek között...*”.

(89/ 7.) „*Mert a felhőkben kicsoda hasonlatos az Úrhoz, s ki olyan, mint az Úr az istenek fiai között.*”

(95/ 3.) „*Mert nagy isten az Úr, és nagy király minden istenen felül.*”

(96/ 4.; 97/7.) „*Mert nagy az Úr és igen dícséretes, rettenetes minden isten felett.*” „*Meghajolnak előtte mind az istenek.*”

(97/ 9.) „*...és igen felmagasztaltattál minden isten felett!*”

(106/ 34.) Miután elfoglalták kijelölt területeiket Kánaán földjén, az Úr utasítja a zsidókat, hogy irtsák ki a „pogányokat”. „*Nem irtották ki a népeket sem, a mint utasította őket az Úr.*” Ezért felgerjedt a haragja ellenük, és „angyalival” megdorgáltatta őket. Engesztelhetetlen, izzó gyűlöletet és bosszúálló indulatot táplált beléjük az idegen népek iránt, és mi is közöttük voltunk.

(Már többször kitértem rá, hogy a nagy Özönvíz i. e. 9500 körül mintegy 120 méter magasságú víztömeggel töltötte ki a Kárpát-medence legmélyebben fekvő területeit. Ez az esemény kényszerítette rá az embereket, hogy meneküljenek a pusztító víz elől. Déli irányban haladva csökkent a víz tömege és a pusztítás ereje. Népeink elsősorban dél-, délkelet felé menekültek; sokan pedig a Kárpátok hegyei között húzták meg magukat a hegyi források környezetében; nemzedékek sora itt vészelt át azt a pár ezer évet, amíg lakhatókká váltak az alföldi területek, ahol az első kultúra [a Körös–Starčevo] i. e. 5100 körül elindult.)

Az izráeliták egy része: Manassé, Efraim, Zebulon, Áser és Naftali törzseinek népei nem irtották ki, megkímélték a számukra kijelölt területeken élő őslakosokat. Manassé a ráeső öt város és több falu lakosságát is életben hagyta.

Józsue könyve 12/ 1–24. versei viszont név szerint sorolják fel a harmincegy királyt, akiket az Úr utasítására elfogtak és megölték; közöttük volt „Aradnak királya” is. Júda és Benjámin „fiai” kedvesek voltak az Úr előtt, mert mindent utasításai szerint „cselekedtek”: tízezer számra vágták le Bézekben, Sálemben (Jeruzsálem) az őslakosokat. Katonáik a nép véres kiirtásában csak azokkal nem bírtak, akiknek „vasszekereik” voltak. Ez az iszonyatos, javaikból való kiforgatás és **népirtás** volt a fizetség Kánaán szerencsétlen népének, miután „kánaánt” varázsolt Palesztina földjéből.

Moáb, Ar város, az Arnon patak környéke, Argób vidéke, Hebron, melynek neve azelőtt Kirjáth-Arba volt (névadója Arba, az istencsalád tagja) az óriások földjének számított. Óg, Bászán királya, az Arbák, Anákok, Ammon és fiaik, – mind-mind óriások voltak a városépítő óriás-nemzetségből, ők építették a monumentális erődített városokat „égig érő” falakkal, és ők készíthették óriási technikai tudásukkal a legyőzhetetlen vasszekereket is.

Nincs semmi arra utaló jel, vajon mi mozgatta a „szekereket” – ló-, vagy emberi erő? – Az akkori hadviselés számára ismeretlen, titokzatos technológia konstrukciói voltak; földi civilizációkat megelőző, beavatott tudással megépített eszközök lehettek. Főleg asszír domborműveken (ma a British Museumban) láthatóak a különös „vasszekerek”; kb. 900 volt a számuk annak idején. Voltak közöttük „faltörő kosként” funkcionálók; több szekérnek tornya is volt ablakkal. Kerekre voltak szerelve.

A fent felsorolt törzsek és Lévi-törzse kivételével, máshol nem kegyelmeztek az őslakóknak, mind egy szálig kiirtották őket, városaikat elpusztították. Így semmisítették meg Argób hatvan városát, Bászán földjét. Lévi papi törzse azért volt kivétel, mert a felosztásnál nem kapott területet, csak városokat és legelőket; egyébként az egész Kánaánt felosztották törzsek szerint, népeit megölték, elűldözték, és akiket életben hagytak, rabszolgáikká tették.

Majd eljött Jézus, hogy az erőszak, a gyilkos bosszúállás és a kéréletlen, kirekesztő gyűlölet helyett a befogadást és szeretetet hirdesse, de Őt is „*meg akarák ölni*”.

AZ „ÉLET KENYERE” – „ÉLET ITALA”

A *Titkos társaságok* c. dolgozatban részletesen ismertettem az izgalmas témát Laurence Gardner írásai alapján; a Szerző több könyvében is foglalkozik vele. A transzmutáció végső titkáat, az átalakulás pillanatát nem csak én nem értem, Ő sem értette, de azt a tanácsot kapta, ne is próbálja felfogni, mert lehetetlen.

Napjaink tudománya sem időt, sem pénzt nem sajnál a régi tudás titkainak felderítésére, így lehetséges, hogy közben rájöttek a transzmutáció titkára. A tudomány régóta kutatja a platinafémek emberi szervezetre gyakorolt jótékony hatását. A platinafémek: platina, irídium (utóbbi ritka a Földön, főleg meteoritokból nyerik), palládium, ródiium, ozmium, ruténium, arany, ezüst (a fehérarany: arany és palládium ötvözet). 1803-tól kezdik felfedezni a platinafémeket, de a régi időkben is ismerték már, akkor „tűzkőnek” nevezték.

A Bristol-Myers Squibb nevű orvosi kutatószervezet egyik csoportja ruténiummal végzett kísérleteket, eredményüket a *Scientific American* c. tudományos folyóiratban hozták nyilvánosságra. Ez a következő volt: amikor ruténium atomokat helyeztek a kettős spirál végeihez, a DNS vezetőképessége 10 000 szeresére nőtt, szupravezetővé vált, ennek köszönhetően a fertőzés jóformán el sem kezdődött a szervezetben, amikor a ruténium már akcióba lépett ellene. Ha mégis megtörtént (a kutatásokat állatokon végezték, a kísérletek része lehetett, hogy hagyták kissé elfajulni a folyamatot), a ruténium még ez után is képes volt lebontani a hibás DNS szakaszt és újra építeni!

A felsorolt fémeknek külön-külön is többirányú a gyógyító hatásuk, de például a platina, irídium, ruténium a rákos daganatok kezelésében bizonyult hatékonyabbnak más fémeknél. Rák esetében a DNS állapota megváltozik, de a fémvegyületek hatására szerkezete helyreállítható. Az irídium és ródiium öregedés-gátló tulajdonsággal bír.

„A nagy energiájú aranypornak pozitív hatása van a **tobozmirigyre** és annak **melatonin** termelésére; az irídiumpornak pedig a hipofízisre (agyalapi mirigy) és annak szerotonin termelésére” (Laurence Gardner: *A Grál-királyok eredete*).

A szerotonin pedig fokozza a tobozmirigy működését. A tobozmirigy melatonin termelése a kor előrehaladtával (45 éves kor után) csökken, majd leáll. (A tobozmirigy rosszul reagál a fényre, sötétben szeret dolgozni.)

Az intuitív látás, a gondolkodás legfontosabb szerve a mára elcsökevényesedett, megkövesedett tobozmirigy, mely az agy belső (hátsóbb) részébe húzódott, de működése feléleszthető, fejleszthető.

A **melatonin** az eddig ismert legerősebb, leghatékonyabb **antioxidáns hormon**, „kedvező mentális- és öregedésgátló tulajdonságokkal rendelkezik” (L. Gardner). Megszünteti a szabadgyököket, melyek elősegítik a rák kialakulását.

Kiküszöböli a genetikai elfajulásokat! Felerősíti a szervezet immunrendszerét, fokozza a szervezet fizikai állóképességét, aktiválja az agy azon részeit, melyek egyébként nem működnek.

Számos gyógyhatása mellett ösztönzőleg hat a szellemi tevékenységre, elvont gondolkodásra, érzékenységre. Nagy szerepe van a tanulás hatékonyságának fokozásában, egyáltalán a „tudás” állapotának kialakításában.

Itt jöttek kébbe az istenek kis edényeikkel, melyekben hozták az „élet italát” vagy a „fehér port”, mely aktiválta a tobozmirigy működését, ez által a melatonin termelődést, ezzel növelve többek között az agy felfogó képességét és megszüntetve a regresszív elfajulásokat. Egyik kezükben az edény, a másikban a jelképes fenyőtoboz. A toboz és a tobozmirigy szimbolikus párhuzama Laurence Gardner saját szenzációs ötlete, felismerése lehet. A melatonin egyik hatása, hogy fiatalítva a szervezetet kitolja az aktív életkor határát akár 100 éves kort meghaladóan is. Az „élet vizét” nevezték a halhatatlanság, vagy az örök élet italának is. Ma a melatonin, szerotonint szárított állati mirigyekből állítják elő. Itthon is kapható a Bio-melatonin a patikákban, vajmi csekély regeneráló hatása lehet, ha egyáltalán van valami.

Ókori írásokban, ábrázolásokon gyakorta látjuk az „életfát”; és a templomok chalchikuiában (medencéiben) mindig ott volt az „élet vize”, „maguk a nagy istenek is benne mosták arcukat.” Az apokaliptikus-bölcsek a különböző istenekhez tartozó papi rendek vezetői, beavatottjai voltak. Sas, hal álarcot viseltek. A sas álca Utu papjait jelképezte, a hal Enki papjait. Az apokaliptikus soha nem viseltek a szarv-koronát, innen lehet megkülönböztetni őket az istenektől; egyébként úgy, mint az istenek az „életfa” előtt tevékenykedtek a tobózzal, és edényük ott volt a kezükben az „élet vizével”, vagy a fehér porral.

A régi magyarok az emberi agyat nevezték „életfának”; – szép szimbólum; tudták, hogy „gondozni” kell.

1997-ben egy könyv jelent meg *A melatonin csodája* címmel Dr. Walter Pierpaoli és Dr. William Regelson tollából, társszerző Carol Colman. „A világ számtalan laboratóriumában kutatják a tudósok a melatonin szerepét a különféle betegségeken” (részlet a könyvből).

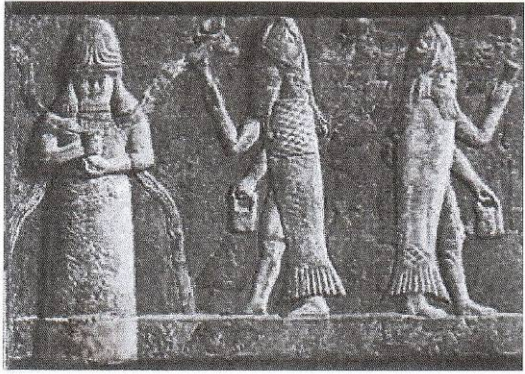
Ilyen kutatóintézet például a FIBER (Alapítvány Biokémiai Kutatásokra), vagy az Európai Tobozmirigy-kutató Csoport. Időnként nemzetközi konferenciákon kicserélik tapasztalataikat, és cikkeket jelentetnek meg tudományos folyóiratokban.

Az „élet itala” a platinafémek transzmutálás útján nyert titokzatos anyagának, a „fehér pornak” a felhasználásával készült; az „élet kenyere” esetében pedig a port belesütötték a szent kenyérbe.

Laurence Gardner: *A Szent Frigyláda elveszett titkai* c. könyve alapján próbálom ismertetni a transzmutációs eljárást.

A fémmintát kalapálják, hevítik, hűtik speciális körülmények között, különleges eljárással. Minden atommagnak van árnyékoló képessége, egy, az atommagból eredő pozitív hatás, mely körülveszi. Az atommag körül az elektronok ezen árnyékoló hatáson belül keringenek párban, egyikük előre-perdülő-, a másik hátra perdülő forgást végez. A hevítéstől, a kalapálás-okozta rázkódástól az atommagot körbevevő árnyékoló hatás (nevezik rácspotenciálnak is) kiterjed, és mindegyik elektront az atommag hatása alá vonja. Az atommag ettől kezdve „spin”, vagy „fensőbb állapotba” kerül. Az eljárás megváltoztatja a mag körül párban keringő elektronok mozgását, mind egy irányba kezd forogni egyre nagyobb sebességgel; amikor tökéletesen egybeérnek, már nem tudnának párba összekapcsolódni, a fém pedig elveszíti eredeti halmazállapotát.

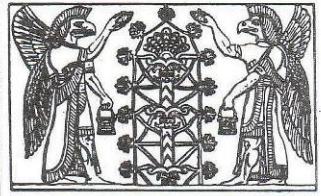
A kritikus drámai pillanat tört részében egy óriási fény-felvillanás, tulajdonképpen robbanás következik be (a fény ereje vetekszik sok ezer lámpa fényével), de *nincs lökéshulláma!* A végeredmény: az eredeti fém tömegének 56 %-a marad meg **fehér por** alakjában, a fennmaradó 44 % tiszta fénné válik, elillan, és egy másik dimenzióban rezeg tovább.

1.

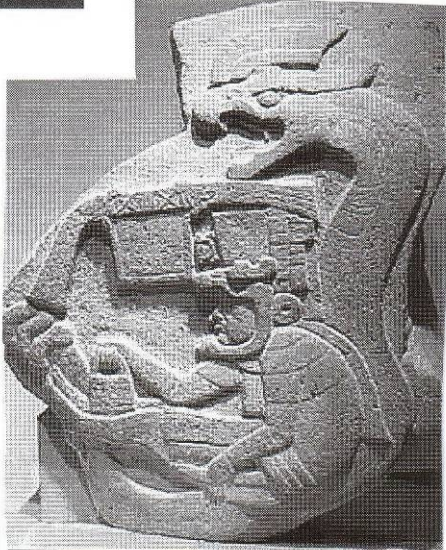
2.

3.

4.

5.

6.

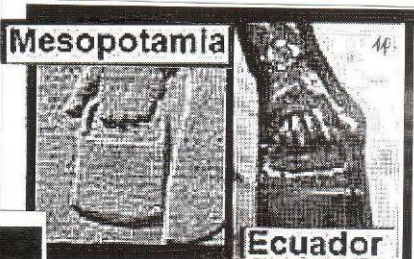
7.

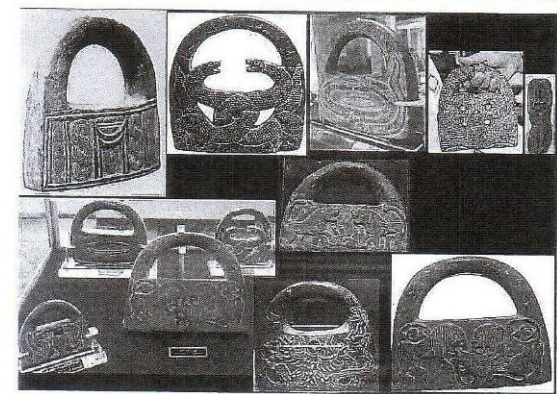
8.

10.

14.

12.

13.

14.

ISTENEK, APKALLUK KIS EDÉNYEIKBEN HOZZÁK A MINDENT GYÓGYÍTÓ ELIXIRT

A szemléltető tábla teljes anyagát a YouTube videóinak anyagából másoltam. Kiemelek egy pár képet.

1./ Enki isten, papi testületének két apkallu tagjával; a papok rituális hal-álcákban. Enkit a négy ágban szétáradó víz szimbolizálja. Ábrázolás edénnyel és a „tobozsal” igen széles földrajzi területen elterjedt. A csodálatosan szép, változatos mintázatú edényeknek valóságos kultusza alakult ki. Felváltva látunk istenségeket szarv-koronájukban, valamint hal- és sas-apkallukat saját álarcáikban, továbbá beavatottakat, uralkodókat. – 5./ Olmék relief. Majdnem minden videóban közlik ezt a szenzációs képet. Az egyszemélyes úrjárműből éppen kikészülő úrhajós nagy gonddal emeli maga elé edényét, ne hogy tönkremenjen értékes tartalma. Orra alatt légzőkészülék, mint Pacal maja király és papjai esetében is láttuk korábban. A kígyót gyakran társították szimbolikusan a repüléssel. (La Venta, Mexikó.) – 10./ Az urartui képen a cik-cakk minta istenek jelképe. Itt nem közlöm, de meg kell említenem a Göbekli Tepe szakrális (templom, beavató hely) kőköre T-alakú hatalmas oszlopainak egyikét, ahol fönn kőbe vésett edények láthatóak egymás mellett. A korábban közölt Mexikó, Tula: Quetzalcoatl-templom tetőzetét tartó, 5 méter magas istenszobrai szintén edényt „tartanak” kezükben. Olyan lapos a dombormű, hogy alig vet árnyékot, ezért nem figyeltünk fel rá eddig. Az edényekben hozott, a platinafémekből transzmutált „fehér por” és „élet vize” betegségek, elfajulások gyógyítására szolgált.

Videók: „The Handbags of Gods”; „Ancient Artifacts” (vlad9vt); „Artifacts of Sumerian civilisation”; „All Artifacts in one video” (stb.).

L. Gardner írja: az anyag rezgésszintjének változása (ezt fokozza például a kalapálás) elősegíti, hogy átkerüljenek egy más létsíkra, és „eltűnjenek az általunk ismert téridő vizuális érzékelése elől” (A *Szent Frigyláda elveszett titkai*).

Tudunk arról, hogy a nagy gótikus székesegyházak üveglakainak készítésénél vissza tudták hozni ebből az ismeretlen dimenzióból az eltávozott fényt. A templomosok fémműves mesterei, akik ismerték a hermetikus alkímia titokzatos működését, (mely tudást a Közel-Keletről hozták magukkal) más-más fémeket használtak az üveglakok csodálatosan szép változatos színeihez. A fémekből először fehér port készítettek, majd hevítették. 1100–1200 °C-nál a por üveggé alakult, és *visszatért bele* az anyagumtá korábban ellílt 44 %-a, fényt, ragyogást biztosítva az üvegnek(!). Ezt a titkos, tiszta fényt nevezték az „Univerzum kozmikus leheletének”. Az így készített üvegek a káros sugárzásokat jótékonyra tudják változtatni.

KIEGÉSZÍTÉSEK

A FEHÉR POR KÉSZÍTÉSE EGYIPTOMBAN

A Sínai-félszigeten (Nanna/Szín istenről elnevezve) Paran síkságából emelkedik ki a környék fölé a mintegy 900 méter magas Serabit el-Hadim magaslat. 1904-ben Sir W. M. Flinders Petrie brit régész és expedíciója itt végzett feltárásokat, és egy ősi templom romjaira bukkantak. A barlangtemplomot Sznofru fáraó alapította (uralk. i. e. 2575–2551 között), és Hathor istennőnek szentelte. Ez a nagy piramisépítő fáraók kora volt, a IV. dinasztia ideje (a három nagy piramist viszont nem ők építették, ők csak felújították).

A romos épület-maradványok egy barlangból nyúltak ki. A hátsó rész Hathor csarnoka (szentélye) benn volt a barlangban, melyet sziklába vájtak; az előlő épületrészeket, oszlopsorokat a felszínen homokkőből építették. Már eddig is rendkívüli a történet, és főleg az lett, miután feltárták a szentélyt. Itt ugyanis fémolvasztó kemencét, tégelyeket, tartályokat találtak, valamint a padlókövezet alatt több tonna **fehér port**. Mondanunk sem kell, hogy az alapos vizsgálatok ellenére sem tudta senki, mi lehet a fehér por. Végül a napjainkban is működő szabadkőművesek vagy más titkos szervezetek beavatottjai kiderítették. A leletnek felbecsülhetetlen eszmei értéke volt.

Petrie gondosan leltárba vett mindent. Két kúp-alakú követ is találtak, ami előtt szintén értetlenül álltak. A magyarázatot a szétszórva talált sztelék nyújtották, melyeken gyakran ismétlődött a kúp alakzatú tárgy képe a titokzatos „mfkzt” felirattal, melyet „mu fkuzt”-ként ejthettek.

A templom töredezett szteléinek domborműveit vizsgálva további információkhoz jutottak. Egyiken például IV. Tuthmoszisz fáraó látható Hathor istennő társaságában, közöttük áldozati asztal; a fáraó mögött egy férfi tart egy kúp alakú tárgyat, mely a felirat szerint „áldozati étel”, „fehér kenyér”. Egy másik sztelén Hathor istennő ezúttal III. Amenhotep fáraót fogadja, itt Szebekhotep kincstárnok tartja a kezében a kúp alakú szent kenyeret. (A fáraók a XVIII. dinasztia tagjai voltak. Ehnaton anyjáról Teje királynéról egy nagyon szép szoborfej került elő a romok közül.) Még őelőttük például a XII. dinasztia fáraóinak adeptsai is elkötelezettek voltak a titkos tudományok iránt, így tevékenyen részt vehettek a por készítésében is; egyik domborművön III. Amenemhat fáraó látható. Az egyiptomi királyok i. e. 2180-tól fogyasztották a fehér kenyeret, és „a megvilágosodott tudat elérését várták tőle”.

Hathor temploma tehát egyik fontos központja lehetett a fehér por készítésének Egyiptomban, de létrehozásához a szükséges fémeket nem itt, és nem is a közelben bányászták, hanem főleg Núbia, Középkelet-Afrika, Délkelet-Afrika aranybányáiban, vagy éppen Erdélyben.

Enki és a Nagy Vulkánok: Káin, Akalam-Dug, Abargi, Túbalkain, Cham, Melkizedek (stb.) voltak első készítői; – Egyiptomban Ptah isten volt a fő „kovácsmester”, a tekhtin. Héliopoliszban Ptah isten papjai alkímiai misztérium-iskolát működtettek, ahol beavatott fémműves adeptsok irányították a munkát; de készítése kiterjedt a gombamód szaporodó titkos társaságokra, iskolákra, beavatott csoportokra.

Így említhetjük például a III. Tuthmoszisz fáraó (i. e. 1450 k.) támogatásával működő „Gyógyító Nagy Fehér Testvérisége” szervezetet; a Rózsakeresztesek, a Terapeuták; a kumráni esszénus közösségek, Szamária alkímista mágusainak titkos társaságát (stb.).

A kutatók később rájöttek, hogy Egyiptomban évszázadokon át kúp alakú formában sütötték a „szent kenyeret”, az „élet kenyerét”, a „fehér kenyeret”, melyet a fáraók asztalára szántak.

A több tonnányi fehér por előállításához elképesztően sok nemesfémre lehetett szükségük. A fémlelőhelyek felkutatása nem állt meg Afrika keleti, déli partjainál, széles körre kiterjedt. Ereskigal istennőt is valószínű Erdély aranya vonzotta a Kárpát-medencébe.

Salamon templomában a Szentek Szentje előtti csarnokban arany asztalon álltak a szent kenyerek, melyeket csak a főpapok fogyaszthattak.

MELATONINHOZ HASONLÓ ANYAGOT KERESNEK

a Föld számos helyén. Azokat a természetes anyagokat kutatják, melyek fokozni képesek a tobozmirigy működését, vagy helyettesíteni termékét, a melatonint, melynek – mint már tudjuk – gyógyító, regeneráló hatása van az egészségre.

Az Amazonas mentén élő természeti népek a Banisteriopsis nevű növényből vonják ki a Harmalin-nak nevezett szert, mely hatásában hasonló a tobozmirigyben termelődő melatonin hormonhoz. A Harmalin gyógyszerként fokozza a tobozmirigy működését is, és ez által fejt ki igazi gyógyító hatását.

Az Internet komolyan foglalkozik a témával. Így ír a melatoninról: az erős immunrendszer és a hosszú élet hormonja. Egyike az eddig felfedezett legerősebb antioxidánsoknak. Hatékony a szabad gyökök eltüntetésében, a vírusok elleni harcban, a rákos sejtek felkutatásában és elpusztításában, a genetikai elfajulások visszafordításában. Meghosszabbítja az életet, megakadályozza az idő előtti szellemi leépülést, fokozza az egyén gondolkodó képességét, segít a tisztánlátásban (stb.).

Mitől keletkeznek szabadgyökök? Röntgen-, ultraibolya sugárzástól, elektroszommal terhelt környezettől, cigaretta füsttől (több mint 7000 káros vegyianyag van a fűszerben, pl: arzén, cianid, ólom, szénmonoxid stb.), a többszörösen telítetlen zsíroktól, a fémek (pl. a vas) felszaporodásától, kellő alvás hiányától, hordozható telefonoktól.

Antioxidánsként működnek: az E-vitamin, a glutation, szelén, C-vitamin, karotin, a B_{2,3,6}-vitaminok.

Hosszan sorolja, miben található melatonin; egy pár dolog: banán, cékla, uborka, citrom, tehéntej, vaj, túró, szezám, ananász, árpa, tonhal. Már itthon is kapható az említett Bio-Melatonin, remélhetőleg nem teljesen hatástalan.

AZ AKITU-ÜNNEP

Bít-Akitu: „a földi élet építésének háza”. Az uruki archivum egyik agyagtáblája örökölt meg egy különösen ünnepélyes Akitu-ünnepet. Azért volt rendkívüli, mert ez alkalmából An/Anu és hitvese Antu is jelen voltak.

Az Akituban a tavaszünnepet a sumerek is megtartották évenként, ezt vették át a babilóniak. A helyszín Uruk városfalán kívülre esett, attól kissé északkeletre. M. Roaf térképén egy templom-maradványt látunk, melyet csatorna köt össze a várossal. Az Akitu újévi tavaszünnep volt, Niszán hónap első napján, kb. március 21.-én kezdődött, majd folytatódott a rákövetkező tizenkét napon keresztül.

Az agyagtábla eleje hiányzik, történetünk ott kezdődik, hogy Anu és Antu helyet foglalnak a templom udvarán. A jogarvivő előtt és mögött felsorakoznak az istenek. A megtisztulás papja megszenteli a jogart, majd helyet foglalnak. Közben Anu isteni leányai előkészítik a szentély arany nácsszobáját (E.NIR) az isteni párnak. Mindenre gondolnak, megkenik az ajtó zárját is, hogy ne nyikorogjon. Készül az ünnepi estebéd, előtte előételeket és frissítőket szolgálnak fel.

Egy pap a főtemplom lapos tetején kémleli az eget, várva a „Hatalmas Égi Anu” felkelését. Ahogy feltűnik, két költeményt is elszaval feltartott kezekkel, az égitest felé fordulva: „Ahhoz, aki fényesedik, Anu úr égi bolygója” és „Felkelt a Teremtő mása” kezdetű verseket. A „csillag” a Jupiter volt, ^{mm}SAG.ME.GAR: „a keringő bolygók fője” (L. 115.); más néven: SZIB.ZI.AN.NA: „az ég igaz vezetője”.

Ez után megkezdődik a lakoma, aranytáblából „vizet hintenek a kezükre”, végül elvégzik „a száj megmosásának” szertartását. Az ünnepség közben papok, papnők kórusa énekel; költeményeket szavalnak, a hárfások zenekara játszik. Az ünnepség minden mozzanata kötött rend, szigorú protokoll szerint zajlik; mindennek szimbolikus értelme, rejtett mondanivalója van.

Istenek kísérik fel az isteni házaspárt az arany szobába, lenn az udvaron Adad, Szín, Samas és Istár, az asztrális istenek reggelig örködnek. Az itt előadott esemény már akkád-kori volt, mert a nevek akkád változatait használják, és a szöveg Mardukot dicsőíti.

Urukban és közel-távol máglyákat gyújtanak jeladésként, hogy gyűljanak ki az ünnepi tüzek, figyelmeztetve a környező települések lakóit a szent ünnepre, hogy időben elkészüljenek az ünnepi vacsorák.

Az ünnep negyedik napjának estéjén került sor az „*Enúma elis*” eposz felolvasására mind a hét táblájával. A főpap szavalt el feltartott kezekkel „imádkozva” Marduk (szobra) előtt állva. (An. Enlil szobrát már előre letakarták). A pap felsorolta Marduk ötven nevét; az ötvenes szent szám volt, az „enlilségre” utalt, melyet megszavaztak Marduknak a királyi főhatalommal együtt, etulajdonítva azt Enliltől és örökösétől, Ningirsutól. A kórusok énekei, a táncmozdulatok mintegy színdarabként, tartalmilag, hangulatilag követték a cselekményt. A felolvasás, végigvirrasztva az éjszakát, reggelig tartott. Befejezésként a résztvevők tizenkétszer elismélték fennhangon: „Marduk az Úr!” Az *Enúma elis* akkád eposz főhőse, Marduk; azonosította magát a Nibiru bolygóval, melyet a „Tizenketedik bolygó”, az „Istenek bolygója”, a „Találkozás bolygója” néven tiszteltek a sumerek.

Hogy jött ki a tizenkettes szám? Úgy, hogy a Napot, Holdat és a Plútót is beleszámolták a Naprendszer égitesteinek számába: Nap, Merkúr, Vénusz, Föld, Hold, Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz, Plútó és a Nibiru. A Nibiru szimbóluma az egyenlőszárú kereszt és a szárnyas korong.

*„A hatalmas bolygó:
megjelenése: sötétlő vörös.*

*Az Eget kettéosztja
és áll mint Nibiru.”*

*„NIBIRU bolygó:
az égben fényesen ragyogó bolygó.”*

(Z. Sitchin: *Az istenek városai*).

Folytatva és befejezve történetünket az Akitu ünnepéről: reggel elbúcsúzott az isteni pár, következett a „kezek megragadása”; közben szólt a zene. Négy-négy templomi tisztviselő vállára emelve, trónszéken, egymás után sorban haladva vitte az isteneket a kikötőhöz. A liturgia része volt az ötödik napon megtartott „szent nász” (hierosz gamosz), miközben az énekes csoportok világi szerelmes dalokra váltottak át. A sumer időkben a király és Inanna között játszódtott a rítus, később Inannát a főpapnő helyettesítette (termékenységü kultas szertartása volt). Utána hét napig tartott a világi, profán vígasság.

AZ ÍRÁS KEZDETEI – An főisten földi királysága i. e. kb. 3000-ig tartott. Előtte égi palotája udvartartásának hivatalnoki testületében volt „az Írott Tudás két mestere”; és mint hivatali beosztottak: „két főírnok és öt segédírnok”.

A mindig egymás fölé épített templomokkal egy ősi modellt követtek, „mely a jövőben is meghatározza az építkezést... A hajdankor rajzait, ábráit, s a *Felső Ég írását ez őrzi*”.

Vagy: Enki utasítja Utanapistimet, hogy az özönvíz előtti táblák írásait: „elejét, közepét, végét”..., ahogy felszáradnak a vizek, hozza elő Szippárból, és a rajtuk lévő tudást terjessze el az emberek között; tehát már kiterjedt volt az írás gyakorlata.

Óriási volt a megbecsültsége a kőbe, nemesfémekre, drágakövekre, pl. zafirkőre, vagy agyagtáblákra vésett, vagy később könyvekbe leírt tudománynak. Számtalan monda szól arról, hogy az így megőrkített ismereteket, az emberiség ősi tudását mennyire igyekeztek megmenteni a közelgő katasztrófák elől. Például: Yima iráni herceget isteni sugallat készíteti arra, hogy építsen erős várat, és ott őrizze meg a szent könyveket. Máshol: Tahmurath király várat épített Ispahán mellett, és ott őriztet

legbecsebb könyveit (stb.). Egyiptomban Saurid azért építtet piramisokat, hogy megmentse az írott emlékeket, szent talizmánokat jóval a IV. dinasztia kora előtt.

Már idéztük, hogy Ádám harmadik fia, Seth meg akarta örizni a csillagtudományt, ezért kőbe véste, de az Ő korában más volt az írás, a későbbi generációknak először meg kellett azt fejteniük, majd átírni a legújabb írásmóddal („rendes betűkkel”), és úgy elhelyezni a templomok könyvtáraiban. A korai írás általában képrással kezdődött, azaz képekből állt (ékes bizonyítéka például a maja írás), keveredve asztrológiai jelekkel, szimbólumokkal, rúnaszerű jelekkel.

Y. Daleth írja: alapvetően képrások voltak, „amelyeknek univerzális jeleivel a Föld minden nagy archaikus kultúrájának jel- és szimbólumrendszerében, ikonográfiájában és profán díszítőművészetében találkozhatunk” (! *Elveszett világok*).

Voltak nagyon korai embercsoportok, akik föld-alatti alagút rendszereket építettek ki maguknak, mert félállati hordák vadásztak rájuk. Állítólag magasszintű kultúrákat alakítottak ki maguknak földalatti városaikban. Valószínű volt írásuk is, de főleg a telepátia volt az, melyet magas szintre fejlesztettek.

TEREMTÉS – akkád címe *ENÚMA ELIS*

Eddig még nem került elő összefüggő eredeti sumer mű, mely a teremtéssel foglalkozott volna; az akkád-babilóni eposz hét táblára terjed. Mi az első négy tábla történéseivel, a Naprendszer kialakulásával foglalkozunk.

Kezdő szavai, melyek a mű címéül is szolgálnak: „*Enúma elis*” „Midőn fön az ég...”. A gyűjteményes kiadás címe: *Gilgames – Agyagtáblák üzenete*. Válogatta és a jegyzeteket írta Komoróczy Géza; fordította Rákos Sándor.

*„Midőn fön az ég nevetlen
s alatt a föld szintazonkép;
Apszu, az ő kezdet, minden
dolgok teremtő-atyja
s Mummu-Tiámat ősanánk még
vizeikkel egybemosódtak;...
név nélkül szunnyadott a sors is,
betöltetlen várt a végzet –
Apszu s Mummu-Tiámat akkor
isteneket nemzettek s szültek:
szültek Lahmut s Lahamut.”*
*„Teltek az idők, múltak az idők
s e kettőt még dicsőbben követé
Ansar isten s Kisar istennő.”*

A kezdet két főszereplője: Apszu, az édesvízű tenger; valamint Tiámat, az „Élet úrnője”, a sósvízű tenger. Az „őskáosz” kezdetén a két ősprincipium „ősvizei”, teremtő ősanagai kezdenek „összemosódni”, így kezd kibontakozni a rendezett világ. A Naprendszer első főszereplői:

Nap – *Apszu*, „a kezdettől létező”,
Merkúr – *Mummu*, Apszu bizalmasa és hírnöke,
Vénusz – *Lahamu*, „a csaták úrnője”,
Mars – *Lahmu*, „a háború istene”,
??? – *Tiámat*, „az életet adó szűz”,
Jupiter – *Kisar*, „első a földön”,
Szaturnusz – *Ansar*, „első az égben”,
Plútó – *Gaga*, Ansar bizalmasa és hírnöke,
Uránusz – *Anu*, „az égi”,
Neptunusz – *Nudimmud (Éa/Enki)*, „a leleményes teremtő”.

Párban teremtették a „csillagisteneket”: férfi és női isteneket/bolygókat, kivétel Anu/Uránusz, aki Ansar és Kisar fia volt: „Ansar nemzette saját képére”; – és Nudimmud/Éa/Neptunusz, kinek teremtője Anu volt. A bolygóistenek közül **Tiámat, Vénusz, Jupiter női ősmínőséget hordoztak magukban. Tiámat révén a Föld is ide tartozott később.** Eredetileg az eposz következetesen Ansar–Kisar sorrendben említi a két nagy gázbolygót.

Az Univerzum egyik belső rendező ereje a gravitáció. A kialakulóban lévő egyensúly új bolygó megjelenése vagy eltűnése miatt fel-felborult. Míg a kőzetbolygók szilárdan tartották a gravitáció által számukra „kijelölt” utat, addig a gázóriások nem lelték helyüket. Az Uránusz–Neptunusz is hol helyet cseréltek, hol visszarendeződtek.

Közben egy új „csillagisten” csatlakozott a bolygócsaládhoz, aki kívülről jött: „**a Mélységben, a távoli világűrben keletkezett**”. Ekkor még a Neptunusz (Éa/Enki) volt az utolsó, a szélső bolygó, melynek gravitációja maga felé, ezáltal a Naprendszer belseje felé vonzotta a jövevényt; (innen eredhet a tévhit, hogy „Éa nemzette”). Ez a „vendég” a **Nibiru** volt, akkád néven Marduk. A titokzatos Nibiru egy hosszan elnyúló ellipszis pályán kering a Nap körül. Földtávolban (apogéum) rendkívül messzire kerül a Naprendszer középpontjától.

Idővel Gaga/Plútó elhagyta Ansart, és önálló pályára állt.

A továbbiakban is az akkád eposz szerint haladunk, az idézeteket is onnan vesszük. Az eposz főszereplője Marduk.

Az új bolygó félelmet keltően jelenik meg a színen, „sugárzást bocsát ki, szájából lángos tűz csap elő”. Mérete óriási, de kisebb a Szaturnusznál, Jupiternél, viszont nagyobb az Uránusznál és Neptunusznál; az ereje is nagy, mégsem elég a nagy

bolygókkal szemben, ezért az Uránuszhoz közeledve kísérő segítő égitesteket szakít ki magából: négy holdja születik, melyek a forgástól gömb alakúvá válnak, és „forgószélként kavarnak” körülötte.

További útját a két hatalmas égitest: Ansar és Kisar „egyveti”, roppant erős gravitációs és mágneses erejükkel a belső régiók felé vonzzák. Marduk zavarja Tiámat pályáját, tizenegy darabot tép ki az istennő testéből, akik „Tiámat oldalán lépkednek” fő holdja, az elsőszülött Kingu vezetésével. Tiámat Kingut „vezérül istenek fölé állította”, és „az uralkodás minden eszközét” kezébe adta. „Átadta neki a **Sorstáblákat**, mellére erősítvén szíjjal őket”. Ez volt a dráma első része.

Az idegenként érkezett bolygó ellentétes irányban haladt a többi bolygóval szemben. A Föld, Hold még nem léteztek.

Csillagászati tény, hogy a Naprendszer kialakulásának korai szakaszában óriási volt a kavargás. A kezdet időpontja: i. e. 4,5 milliárd év (a Nap esetében 4,6 milliárd), ez után mintegy kétszáz millió évvel tetőzött a káosz, amikor számos objektum száguldozott keresztül-kasul a Naprendszeren belül minden irányban, semmi törvény nem kötötte őket valamiféle rendhez; legtöbbjük ütközési pályán haladt. Ekkor Kisar/Jupiter is letért eredeti pályájáról közelebb került a Naphoz, ment, hogy „rendet teremtsen”. Kozmikus ütközéseket idézett elő; nagy gravitációjánál fogva a kisebb bolygókat bekebelezte, vagy közelebb terelve a Naphoz, annak hőjével elégettette; nagy volt, amit kidobott a Naprendszerből. Majd visszatért a helyére.

A *Harmadik tábla* a kavargó objektumok zűrzavarával kezdődik, az idősebb csillagisteneknek nem volt nyugtuk tőlük. Tiámat szörnyeket teremtett ellenük védekezésül. Hogy mi okozta, hogy a rosszindulat feltámadt, és egyre erősödött Tiámat ellen, teljesen érthetetlen. Szervezkedés indult elpusztítására, de az idősebb istenek nem vállalták az Anyaistennő elleni lázadást. (A gyilkos indulat magyarázható esetleg a sémi népek nő-ellenes gyűlöletével.)

A mitológia szerint ekkor lép színre Marduk, immáron „Marduk” bolygóisten szerepében magára öltve Nibiru alakját. Egyedül vállalja a harcot Tiámat ellen; de feltételt szab: Tiámat legyőzésének ára az ötven név, az „enlilség”, azaz a főisteni hatalom (a felolvasott ötven név a tavaszi Akitu ünnepen). Csata előtt Marduk még három holdat teremt magából, így hetet küld Tiámat ellen. Ansar rövidesen útnak indítja Gagát, hírvívőjét, hogy toborozza össze az istenfiakat, akik megszavazzák Mardukot fővezérnek; „járnak-kelnek, hadat készítve, csapatokba verődnek”.

A mitológiát le kell választanunk a megtörtént reális kozmikus eseményekről. Minden esetre a Mardukot szerepeltető eposz ettől kezdve nem egy szép történet. Hazugságok sorából áll: hogy az embert Marduk teremtette; hogy Enki több milliárd éves korával Marduk atyja lett volna, hogy így magas korával, isteni hírnevével még nagyobb rangot biztosítson Marduknak; hogy Enki, Enlil önként mondtak le a hatalomról Marduk javára. Mindez propaganda célt szolgált. Mardukot a politikát irányító hatalom ruházta fel saját jellemvonásaival: az uralomra törő erőszak, az öntelt gög és a bosszúálló indulatok tulajdonságaival.

Mardukot „Trónra ültették, joggal, paláttal tisztelték meg s hatalmas fegyverekkel. 'Menj hát s oltsd el Tiámat életét.'”

Marduk hálót bont ki Tiámat bekerítésére, és részabadtja a szeleket. Ő maga „Viharszekérre hág, vad orkánt kavarr”. Eltűprást, legázolást kitanult két-két tüzes mént köt szekere két oldalához, így roboz Tiámat agyontiprására.

Tiámat lába beleakad a hálóba, ijedtében nagyra nyitja száját, Marduk pedig belezúdíja a szeleket. A szelek megtöltötték bensejét, szíve elakadt. „Az Úr pedig tollas nyílveszejét a Ragyogó mellébe lőtte” (egy óriási, villám-szerű elektromágneses kisülés lehetett), majd pallosával egy csapással kettészakította és kioltotta életét. „Sarka alá gyűrt tetemét taposta. Csatabárdját fejébe vágta, kegyetlenül ketté hasította.” „Majd a tetemet az Északi Széllal (az először megteremtett négy hold egyikével) **rejtekhelyre vitette**; s megtiltá, hogy a **fenti vizeket** parancsa nélkül kieresszék.”

Csata közben a támadó holdak letértek pályájukról, Marduk is ingadozni kezdett, mert Tiámat varázsigéket szórt rájuk (égi gravitációs hullámokat – Sitchin). Az összetiport darabokból lett a kisbolygó-övezet, „az Égi-karpánt” a Mars és a Jupiter közötti pályán. Kingu melléről letépte a Sorstáblákat, és a maga nyakába akasztotta. Kingut elfogatta, letépte, majd feláldozva véréből teremtette meg az embert. Az istenek lakomához ültek az Észagilában, és dicsóították Mardukot.

Felejtjük el Mardukot. Mi köze lehetne a teremtésnek a bosszúállástól, gyűlölettel hajtott embertelen gyilkoláshoz, amit Marduknak, azaz a Nibirunak tulajdonítanak. A Nibiru mögött nem működhetek ilyen elvetemülten gonosz erők. Nyilván az volt a „feladata”, hogy Tiámatot a lakható zónába taszítsa, és ennek nem volt más módja, mint az ütközés, ami valóban iszonyatos kataklizmát okozhatott. Törvényszerű volt, hogy a Nibiru Tiámat pályájára kerüljön, és szembe is haladjon vele, így nagyobb esélye volt az ütközésnek. Az eposz egy szóval sem említi, hogy a szél szárnyán elrepített fél égitestből alakult volna ki a Föld, pedig ez történhetett. A „rejtekhely” a Vénusz és Mars közötti pálya volt. **Megfontos, hogy Tiámatnak „fenti vize” voltak!** A Nibirut ábrázoló rajzokból az tűnik ki, hogy volt levegője, volt maga termelte hője és rajta folyékony víz. Erős gravitációval rendelkezhetett, amivel meg tudta tartani hőjét és atmoszféráját.

Az eposz-szerinti események véletlennek sorozatának tűnnek, de vajon azok voltak? Mintha egy Felsőbb-erő irányította volna az események sorát, hogy egy magasrendű életre alkalmas **bolygó megszülethessen**. A feltételek végül összeálltak: volt rajta folyékony víz; közelebb került az éltető **fényhez**, a **Naphoz** (a fél égitestet jó irányba repítették); és mindenek előtt, hogy **a lakható zónába került**. Ha még nem lett volna rajta szerves anyag, az ütközéssel a Nibiru vagy holdjai beoltották.

Egy eposzban a tényszerű igazság mellett ott vannak a szimbolikus utalások, és nem kell mindent szó szerint vennünk. Jelen eposzunkban az akadémikus szerzője sok-mindent átszerkeszthetett (irányítottan, propaganda céllal), és könnyedén ugrálta át a mintegy négy és fél milliárd éveket a Naprendszer születésétől az Óbabilóni-korig. „Midőn ég a földjétől elvált”: Tiámat testének kettéválása, szimbolikus. Az ütköző két nagyméretű égitestnek csupán egyike szakadhatott darabjaira, mert a kisbolygó-öv vonuló aszteroidái mind egy irányban haladnak. Az eposz Marduk-ja nem ütközött, holdjait küldte előre.

A Föld kialakulásával kapcsolatban a tudomány mást mond, úgy írja le a folyamatot, mint ahogy az égitestek meg szoktak születni: szupernova robbanások következtében sűrű, kavargó por- és gázfelhők keletkeznek, ebből, valamint a mindenütt jelen lévő űrközi porból, gázból, törmelékből, a száguldo aszteroidákból; tehát porból, gázból, törmelékből, aszteroidákból kezd összeállni egy-egy objektum. Majd ebből tömörül egy belső rész, ez lesz a mag, körülötte a por, szemcsék idővel összeroskadnak (pl. egy robbanás lökéshullámától, vagy saját gravitációjuktól). Ahogy nagyobbodik, nő a tömegvonzása, egyre több anyagot vonz magához, a nehezebb elemek (vas, nikkellal) leszállnak a belsejébe, a mag sűrűsödik, erősödik gravitációja, a forgástól pedig az objektum gömb-formát vesz fel. Az, hogy fennmaradt az élet a bolygónkon, légtérnek és

mágneses mezejének köszönhető, mely pajzsként védi Földünket Napunk halálos kozmikus sugárzásától, plazmafelfő-kitöréseitől, a napszélről. A légkör gátolja a víz nagyfokú elpárolgását.

A csillagok, így Napunk is kozmikus „csillagbölcsőkben”, molekula gáz-, porfelhőkben születnek, általában többed-magokkal. Híres csillagbölcsők: Teremtés oszlopai, Sas-köd, Orion-köd, Lófej-köd. Itt is első lépésként történik a mag kialakulása, tömörül, így keletkezik a sűrűmag; – a gravitáció beindulása, a forgási sebesség gyorsulása, hidrogén molekulák gyorsabb átalakulása héliummá, óriási hőtermelődés, majd igen magas hőfokon (kb. 15 millió °C-on) beindul a nukleáris magfúzió. Ez csupán leegyszerűsített forgatókönyve a bolygók és napok kialakulásának.

A „ZSÚFOLT” NAPRENDSZER

Nézzünk szét otthonunkban, a Naprendszerben. Manapság nagyon gyors iramra kapcsolt a közelebbi és távolabbi világok kutatása a különböző űrbe küldött szondákkal, melyekkel többek között az a céljuk, hogy távolabba lássanak a Naprendszer határainál, de sajnos, még addig sem látnak el tisztán. A szondák Földre küldött üzeneteik szerint még az utolsó „öv”-ben, az Oort-felhő milliárdnyi objektumában, az üstökös magokban is van víz/jég és szerves anyag. Becsapódáskor a szerves organizmusok nagy része elpusztul a robbanás hőjétől. A víz mindig annál több, minél távolabb van az égitest a Naptól. Egyre több az újonnan felfedezett aszteroida, kisbolygó. Kezd elfogadottá válni a nézet, hogy a Naprendszeren kívülről, a **csillagközi térből is érkehetnek idegen objektumok** látogatóba, mint ahogy nemrég ez elő is fordult (2017-ben), melyről senki nem tudja mi lehetett; 400 m hosszú, 40 m széles, szivar alakú objektum volt, színe sötétvörös. Felvetődött és van is valószínűsége, hogy mesterséges űreszköz lehetett, de erre nincs perdöntő bizonyíték. 7,3 óra alatt egyszer fordult meg hosszantengelye körül. Elnevezték „Oumuamua”-nak: „messziről elsőként érkezett hírnök”-nek. Látba hozta a tudományos világot. Mire észbe kaptak a csillagászok, a titokzatos látogató már ki is pörgött a nagyteljesítményű űrtávcsövek figyelő szemei előtt.

Három „övezet” alakult ki: elsőként említjük a Mars és Jupiter között a belső **kisbolygó övezet/aszteroida-övet**; legnagyobb kisbolygója a Vesta, melyet „törpe bolygónak” minősítettek le. Körülbelül 1 millió, 1 km-nél nagyobb átmérőjű (!) aszteroida kering az övben; az ennél kisebbek száma elérheti a több tízmilliót. Egy részük már 4,5 milliárd éve ott kering az űrben, de az (eposz-szerű) ütközéstől szaporodhatott fel az övben igazán a számuk.

A másik övezet a Neptunusz után következik kifelé: a **Kuiper-öv**, a Naptól mintegy 4 milliárd km-re. Ide tartozik a 2006-ban törpebolygóvá minősített Plútó is holdjával, a Charonnal. Hasonló méretűek még a Sedna, a Triton (utóbbi a Neptunusz egyik holdja); a Ceres (négyeszer nagyobb, mint a többi), Makamake, Haumea, Orcus (stb.), körülbelül tizenhárom nagyobb törpe-, vagy kisbolygóról tudtak mostanáig; de ezt az adatot **már megdöntötték az újabb kutatási eredmények**, mert „*ott eddig több mint ezer Plútóhoz hasonló, sok jeget tartalmazó kisbolygót fedeztek fel*” (! – Internet); és a még ennél is frissebb adat: a Plútónak 1400 hozzá hasonló testvére van. A nagyobbaknak holdjaik is vannak, a Sylvianak pl. kettő; sőt a legújabb feltételezés szerint a nagyobb objektumok 15–20 %-ának van kísérője. A kisbolygókat különböző „családokba” sorolják: Apolló-, Aten-család, Kentaurok, Plútó-család (stb.).

Végül mintegy 1,5–2 fényévnnyi távolságban (fényévenként 9460 milliárd km-t számolva) következnek a Naprendszer külső határáként a már említett **Oort-felhő**. Mint a Kuiper-öv esetében, itt is a Naprendszer keletkezésénél visszamaradt por, gáz, törmelék képezi anyagának javát, és itt várnak sorsukra igen nagy számban (2 trillióan) az üstökös magok. Az Oort-felhőnek két része van: a külső búra-szerű gáz-, törmelék-, porfátyol-felhő – és a korong/gyűrű formájú belső Oort-felhő. Utóbbinak dőlésszöge majdnem megegyezik a Naprendszer fősfijával. Az üstökös magok a gyűrű pereme mentén egy irányban haladva kerülnek a Napot. A Kuiper-övből is indulnak üstökösök. A magok átmérője 5–20 km lehet. Nyugalomban róják útjukat mindaddig, amíg valamilyen külső hatás nem éri őket, ekkor kimozdulnak és elindulnak a Nap felé.

Az üstökösök felszínét közet, fagyott gáz és jég borítja. Már a Jupitert közelítve, és kissé felmelegedve megkezdődik átváltozásuk, kezd kialakulni kómájuk (sűrű gáz-, porfelhő) és csóvájuk, mely több millió km-re nyúlik. A Föld légkörébe érve a hőtől és súrlódástól a jég felszíne elpárolog. A Nap közelében szublimálnak, a forgó és az űrben haladó üstökösök folyamatos gőz-, gáz- és por-kisugárzást produkálnak, mintha kis kéményeken eregetnék kifelé magukból az anyagot. Túlságosan megközelítve a Napot belezuhanhatnak, vagy feléfválnak és felrobbannak, vagy elpárolognak.

A tudósok megállapították, hogy az üstökösök, aszteroidák hasznosak lennének bányászat céljára: kőzetei bővelkednek vízben, értékes ásványi anyagokban, drágakövekben, nemes-, nehézfémekben stb.; de még azt sem tudják, merre kellene elindulniuk. Kérdés, hol, milyen anyag és mekkora mennyiségben fordul elő, ezt nem tudva kétséges, hogy nagy költségek árán megéri-e bányászat céljából oda menni; – és egyelőre nincs is meg a hozzávaló technológia. Az üstökösöknek, aszteroidáknak, alig van gravitációjuk, így nem könnyű feladat megkapaszkodni rajtuk. Az Európai Űrügynökség Rosetta nevű űrszondája nehézségek árán ugyan, de leszállt egy üstökös felszínén. Először még visszapattant az űrbe és elhallgatott. Aztán visszatért az üstököshöz (mely közben akár 100 000 km/óra sebességgel is száguldhatott), és fantasztikus információkat kezdett küldeni a Földre. A szokásos anyagokon kívül: **oxigén** molekulákat, **aminósavakat** talált a kőzetbe zárva; vagyis a szerves élet kialakulásához szükséges fontos elemeket! A szonda viszont azt is kimutatta, hogy az üstökösök kőzete sok „nehézzvíz” is tartalmaz, tehát nem egységesen H₂O összetételű. A számunkra életet víz inkább az aszteroidákban található, főleg a kisbolygó-öv kőzeteiben. A szétőredezett Tiámat anyaga is oda került.

Holdunk születése titokzatos esemény volt, többféle módon magyarázzák. A legelfogadottabb teória szerint egy Mars méretű bolygó ütközött a Földdel kb. 4 milliárd évvel ezelőtt. Ez az esemény a Téja becsapódása volt; a Földet is megrázta a heves találkozás. Az ütközéstől mindkét égitest sokat veszített tömegéből, mivel jelentős részük kicsapódott az űrbe; a Téját pedig majdnem bekebelezte a Föld. A két objektum anyaga részben összeolvadt, majd miután kezdett kihűlni, a Földből (a Téjából) kiszakadt egyszerre mindjárt két holdra való anyag. Először még izzó tűzgyűrűként kísérték a Földet, majd rendezték külső megjelenésüket, és a forgástól magukra öltötték gömb-formájukat. A hátul haladó kisebb volt és mindig a nagyobb „sarkában” haladt, később utol is érte és egyesültek, a kisebb anyaga beépült a nagyobb hold túlsó, sötét oldalába. Ezért van, hogy Holdunk sötét oldalán a kéreg jóval vastagabb (26 km-rel), ide épült be a kisebbik hold; – hogy Holdunk mérete aránytalanul nagy a Földhöz képest; – és ezért azonos nagyságjából a Föld és a Hold kőzeteinek kémiai összetétele.

A fiatal Föld legalább húsz kisebb-nagyobb ütközést is megélt, ennek tulajdonítják a nagymennyiségű arany és a további nehézfémek kialakulását; de nem biztos, hogy az ütközések hője elegendő volt a fémek keletkezéséhez. Nagyobb eséllyel jönnek számításba a szupernova robbanások; – két-(két) neutron csillag ütközése, összeolvadása, vagy a felfoghatatlan energiájú gamma-kitörések. (Nehézfémek: vas, réz, arany, ezüst, ólom, nikkel, irídium, króm, kadmium, ón stb.)

A tudósok a hatalmas óceánok (Csendes-óceán!), tengerek, azaz óceánok és tengerek (néhol feneketlen árkokkal), továbbá öblök, tavak, folyók, gleccserek, a sarkok jégkészletének iszonyatos vízmennyiségét aszteroidákból és üstökösökből származtatják. Persze hoztak/hoznak vízjeget főleg az aszteroidák, de sajnos, a nagyobb objektumok, pl. üstökösök inkább pusztítanak földre érkezésükkor. Ha csak azokból lenne a víz, valószínű már a Föld sem létezne, mert a becsapódó, felrobbanó égitestek rég szétzúzták volna a bolygót vizeivel együtt. A becsapódási sebesség 100 000 km/óra lehet, ennél inkább kevesebb, de néha több; számít az objektumok mérete, és hogy van-e légtere a bolygónak, ami fékezne a sebességét. A nyomokban szálguló szellőkés végigsűvít az óceánon és a szárazföldön, a vizek jó része felforr környezetükben és elpárolog. Az árhullámok főleg a meglévő vízkészletből fejtik ki pusztító hatásukat. Ha egy végítélet-szerű kataklizma most következne be, a Föld közben kialakult élővilágának nagy részét kipusztítaná. Mit jelentettek eddig a becsapódások? A védő levegőréteg részleges lesodródását; ha már volt élet, mutációk kialakulását; tömeges kihalásokat (mint 65 millió évvel ezelőtt a dinoszauruszok kipusztulását). Valóban sok víz érkezhetett a Földre, egyre gyarapítva a földi készletet, de hogy az összes víz csak onnan származna, azt nehéz elhinni. A Föld felszínének 71 %-át víz borítja!

Nem is kell mindent elhinnünk, nem árt, ha közben mi magunk is gondolkodunk. „A világűr rétegei” c. sorozat 2019. dec. 16.-i adása, valamint a 2020. júl. 30.-án sugárzott: A „How the Universe works” sorozat: „Az első óceánok” c. adása ezzel a témával foglalkozott. A csillagászok forradalmian új hipotézissel álltak elő: **a Föld vizes bolygóként született!** A víz szinte azonnal megjelent az alakuló Földön. Ráadásul a kéreg alatt kb. 480 km-től kezdődően a földköpenyben az ásványok nagy mennyiségű vizet, oxigént tárolnak. Ezek szerint a Föld elrejtette és megőrizte magával hozott vizét. Ha a belső hő felgyülemlik, a víz egy része gőz formájában felszínre tör.

Arról pedig csak mostanában hallottunk (pedig már a kétezres évek elejétől lázas kutatások folynak), hogy **Naprendszerünknek van egy kilencedik bolygója is**, mely tízszer nagyobb a Földnél. (A bolygók: Merkúr, Vénusz, Föld, Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz; – a Plútó már nem tartozik közéjük.) Mintha csak a sumer-akkád eposzokat olvasnánk: **a távoli világból érkezett, idegenként**, majd elfoglalva a Tiámat pályáját, a Naprendszer-család tagja lett! (Sajnos, a tudomány nem foglalkozik a mitológiával, így sem a Nibiruval, sem Tiámattal. Rosszul teszi.) A IX. bolygó ezerszer nagyobb a Plútónál, belső hője élteti, van vize; színe mélyvörös és igen erős lehet a gravitációja. Ellipszis pályán kering, naptávolban csillagunk fénye már alig ér el hozzá. „Superföldnek” nevezték el; kőzetbolygó lehet, anyaga rokon a Földével, – de valójában semmi biztosat nem tudnak róla. Kizártnak tartják, hogy egy ilyen óriási bolygó a Kuiper-övben született volna. Ha viszont a Naprendszer belsejében, akkor a Jupiter kipenderítette onnan, vagy magától kisodródott. Valóban, honnan jöhetett, egy szomszédos naprendszerből? Azt is felvetették, hogy kellett lennie egy ötödik kőzetbolygónak is, mely szerencsétlenül járt, és darabjai gyarapították a belső aszteroida-öv vonuló objektumainak számát; ez a bolygó pedig valószínű a darabokra tört Tiámat volt.

A másik izgalmas terület a „sötét anyag” mibenléte; nemzetközi kutatások folynak kiderítésére. Nem látható, mégis gravitációja összetartja az Univerzum objektumait. Természete nem ismert, de az űr 84 %-át kitölti. Az Ősrobbanás óta jelen van, szubatomi részecskékből állhat. Óriási gravitációjával rendezi a galaxisok, galaxis-halmazok helyét a „nagy falak” mentén, rács-, kocka-, pókháló-szerű hálózatok mintázata szerint. Ebben a folyamatban a mágneses mezők is hasonló funkciót töltenek be. A másik láthatatlan erő a „sötét energia”, mely gyorsulva távolítja egymástól a Kozmosz rendszereit, és valójában ettől távol az Univerzum.

Naprendszerünknek körülbelül 180 holdja van. A Szaturnusz 82 holdja (nemrég még csak 62 volt!) közül megemlíteném az Enceladust és a Titánt, utóbbi nagyobb, mint a Merkúr. Van légköre, mely főleg nitrogénből áll, metán tavak tarkítják felszínét. Mindkét holdon megvannak a szerves élet kialakulásához szükséges építőanyagok. Az Enceladus jég-kérgé sós tengert takar, ez táplálja a feltörő gejzíreket a déli póluson. Egyik-másik hold fölött villámok cikáznak. A Jupiter egyik holdjának, az Iónak 400-nál is több aktív vulkánja van. (A villámoknak nagy szerepük volt a szerves élet és a bolygók kialakulásában: valójában nagy erejű elektromos szikrák; valamint kisülések lökeshulláma összesöpri, egymáshoz préseli a porszemcséket, gázokat az égitestek keletkezésének első lépéseként, sőt a hője kőzetet tömöríti azokat). A Cassini űrszonda kiderítette, hogy két hold is lakható lehet a Szaturnusz körül. Csodálatos gyűrűi még rejtegethetnek kisméretű holdakat. (Érdekes kísérletet folytatott Stanley Miller kémikus a Chicago-i egyetemen. Olyan kémiai összetételű anyagokat zárt lombikba: metánt, hidrogént, ammóniát és vizet, melyek a feltételezett „ős víz” alkotó anyagai lehettek. Majd elektromos szikrát bocsátott keresztül az elegyen. Az eredmény egy hét múlva: „három aminosav, amely a protein alapját képezi. A protein pedig az élet alapanyaga” (Szepes Mária). A Föld őskorában villámlás helyettesítette a szikrát.)

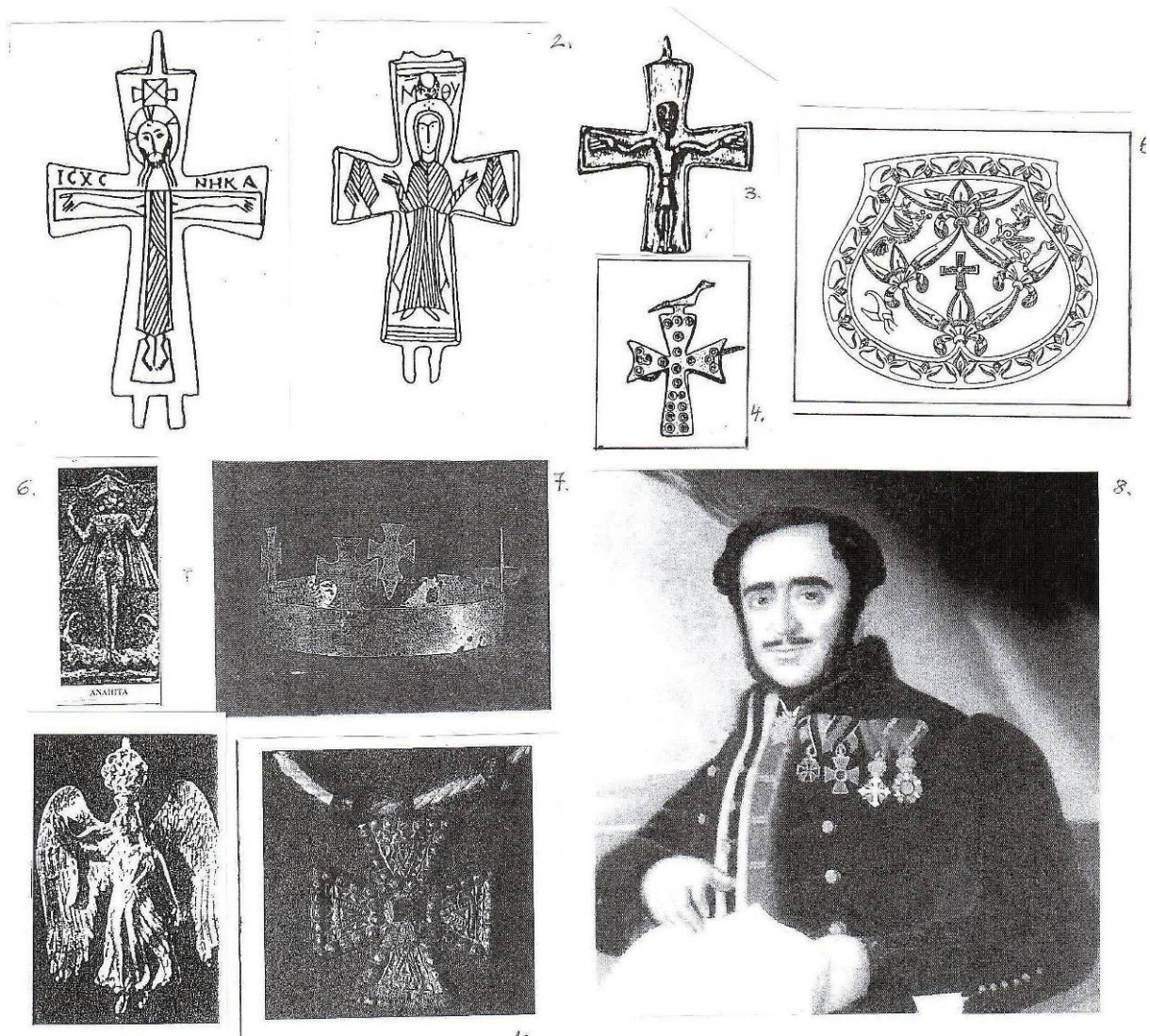
A Jupiter egyik holdján, az Európán/Europén szintén jégkéreg alatti tenger hullámozik, a vízben sót, oxigént, szenet és szerves molekulákat találtak. A Jupiter-gerjesztette ár-apály miatt a jégkéreg megrepedezik, ahol víz tör a felszínre, ezekből veszik a szondák a mintát. Mélysége 160 km körül van, melyben a molekulákon kívül esetleg primitív élőlények is létezhetnek. Laboratóriumban kísérletet folytattak: mikroorganizmusoknak olyan körülményeket biztosítottak, mint amilyen az Európa tengerében lehet, az elmondottakon kívül még teljes sötétséget és nagy nyomást. Egy idő után a mikroorganizmusok elkezdtek szaporodni, és metánt termeltek. Tervezik a leszállást az Európára, vágott nyíláson keresztül akarják vízbe bocsátani a mára már tesztelt technikai eszközöket. A Jupiternek jelen állás szerint 79 holdja van.

A tudósok figyelme újabban az exo-holdak felé (is) irányul, eddig exo-bolygókat kerestek (háromszázat találtak), ahol kialakulhatott a szerves élet; tehát Naprendszeren kívüli, **lakható, földszerű, vízzel, levegővel rendelkező bolygókat és holdakat.**

Tudományos körök szeretik hangoztatni, hogy a Naprendszer a szerves élet tárháza. Valóban, néha elképesztően ellenséges közegben is képesek kialakulni primitív élő organizmusok, de hogy mivé válnak, csak később dől el a Naprendszerek élhető zónájában.

Mára mintegy 100–800 milliárd lehet a galaxisok száma az Univerzumban, de 2 billiót is említenek. Nem csoda, hogy ennyire eltérőek a becslések, mivel nagyobb az Univerzumunk, mint eddig gondolták. A Kozmosz hatalmas rendszerei gyorsuló tempóban távolodnak egymástól („sötét energia”). Jelen pillanatban az Univerzum 93 milliárd fényév átmérőjű. Csak a mi galaxisunkban kb. 10 milliárd „fehér törpe” és 1 milliárd neutron csillag található. A „számoláshoz” szeletekre osztják a területet, külön felméri a keresett égitestek számát, majd összeadják, mivel nagyjából egyformán oszlanak el mindenütt; természetesen csak hozzávetőleges eredményeket kaphatnak. Valószínűség-számítások taglalják a rendszer objektumainak korát; múltját és jövőjét, valamint, hogy hány civilizáció alakulhat ki egy-egy galaxisban.

Frank Drake, a SETI-program vezetője, amerikai csillagász és asztrofizikus felállított egy egyenletet, ez a „Drake-formula” mely szerint galaxisonként 10 000 civilizáció is lehet (később is tartotta fiatalkori számításait). Mások még több, 50 000 élhető világgal is számolnak; ezek elrugaszkodott hipotézisnek tűnnek. Napjainkban felgyorsult a bizonyítékok utáni kutatás. A SETI-program nem volt eredményes, nem kaptak üzenetet odakintről, de a tudósok nem adják fel, mindenképpen szeretnének társakra lelni az Univerzumban. Drake 1972-ben Carl Sagannal megterveztek egy űrbe küldött üzenetet, a Pioneer-táblát, később Drake résztvett a Voyager Aranylemez összeállításában is, melyen megpróbálták ismertetni legalapvetőbb földi-emberi körülményeinket.

EGYELŐSZÁRÚ KERESZT-ÁBRÁZOLÁSOK TURÁNI NÉPEINKNÉL

1–5./ Mellkeresztek Magyarországról. – 5./ A bezdédi tarsolylemez egyenlőszárú keresztje.

Az 1, 2, 3, 4, 5. képek Bakay Kornél: *Őstörténetünk régészeti forrásai II.* c. könyvéből.

6./ A szkíták Anahita istennője. – 9./ A „Fény Szüze” a szkítáknál. – Badiny Jós Ferenc: *Jézus Király...* 7./ III. Béla király halotti koronája;

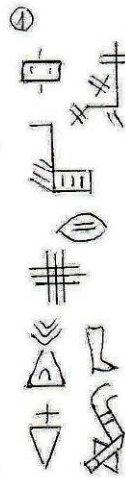
8./ Gr. Széchenyi István – *Magyar évszázadok: Az Aranybullától az ősiségig; A reformországgyűlések;*

10./ Egy egyenlőszárú kereszt, Bakay Kornél: *Őstörténetünk régészeti forrásai* címloldaláról. (A Székkutas-Kápolna-dűlő avar temetőjéből.)

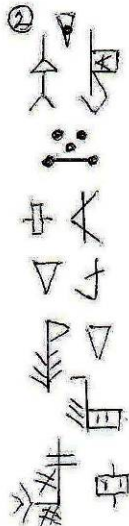

A. Deimel: Sumerische Grammatik, Bibelinstitut, Rom, 1939

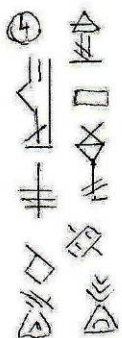
① Felső oldalon, két fa között; föntől – ; a 2-5. sorokat vízszintesen, jobbról balra olvassuk

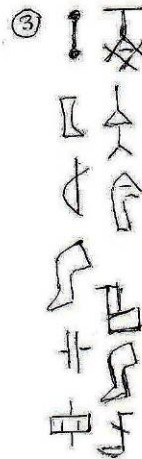
- L. 71. ŠIR = fény, bőség
- 79. NAM = szolgálat köztisztviselő
- 99. EN = úr
- 384. ŠA-TAM = felügyelő
- 318. KÜŠ = kús (hun-szubar)
- 200. ^dNANŠE = istennő
- 206. DU = megy, jár
- 230. DÜ = megcsinál
- 559. GU = rost

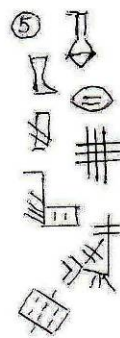
- L. 50. NITÄ = him
- 73. TI = megfog
- 425. KIŠ-i ember
- 586. ZA = ember
- 122. giš MÄGUR = guffa, kerek hajd
- 79. NAM = szolgálat
- 230. DÜ = megcsinál
- 111. GUR = megfordul (a hajó)
- 78. UŠ = teremt, létrehoz
- 230. DÜ = megcsinál
- 99. EN = úr
- 79. NAM = szolgálat
- 71. ŠIR = fény, bőség

- L. 419. SAGŠU = fejdísz
- 330. LU = ember
- 296. GIŠ = fa
- 373. ²SUD(-DA) + ¹ēqu = hosszú ideig távol lenni
- 71. ŠIR = fény, ...
- 97. AG = megcsinál
- 396. DAG = jönnek lenni
- 200. ^dNANŠE istennő

- L. 586. ZA = ember
- 373. SUD(-DA) + ¹ēqu = hosszú ideig távol lenni
- 206. DU = megy, jár
- 73. TI = megfog
- 78. U = hajón (?)
- 115. SAG = fejdísz
- 88. GÜB = rohan, siet
- 38. URU = város, székhely
- 88. ŠITA = árok, övezet
- 88. GÜB = rohan, siet
- 71. ŠIR = fény, ...
- 111. GUR = megfordul

- L. 106. ¹⁴GÜ = EN-NA = magas rangú tisztviselő
- 206. DU = megy, jár
- 384. ŠÄ = szív, minek a közepe
- 536. TÄG = követ anyag (?)
- 318. KÜŠ
- 99. EN = úr
- 79. NAM = szolgálat
- 71. ŠIR = fény, ...

A kép sumer kús **ELÖLJÁRÓT** ábrázol. A kép tartalma: a vidék, ahol történetünk játszódik a fény és bőség földje. Itt végzi köztisztviselői megbízottként szolgálatát egy KIŠ-i ember, egy kús (szubar) úr, istennője, NANŠE megbízásából. Feladata a templomgazdaságok szövőműhelyeinek ellenőrzése. A fából való ²MÄ-GUR guffa nevű hajóval utazik. Megy, jár, állandóan úton van, körútján siet egyik városból a másikba; hosszú ideig van távol otthonától. Fejdíszre valószínű előljárói egyenruhájának tartozéka. Lelkiismeretesen végzi munkáját, sikeres elvégzése örömet jelent saját maga és mindenki számára.

AZ EGYENLŐSZÁRÚ KERESZT

A Nibiru két fő szimbóluma közül a kereszt az egyik, – a másik a szárnyas korong (*nem* szárnyas *napkorong!*), utóbbiban gyakran látható az adott kultúra főistenének alakja a korongon belül, és az álló alak kinyúlik belőle. A kereszt gyakoribb, több ősi eredetű kultúrában előfordul, például a magyar történelmi szakrális tárgyakon is gyakran látható. A kereszténység korától kezd megnyúlni a kereszt alsó szára (neve „latin” kereszt). Ívelt szárakkal látjuk viszont szíriai ábrázolásokon; a dalmáciai, vagy magyar honfoglaláskori mellkereszteken is (Bakay Kornél: *Őstörténetünk régészeti forrásai II.*). (Utóbbiaknál három felső szárú még a Nibiru keresztjét mintázza). A magyar mellkereszteken Szűz Mária felemelt karú ábrázolása az őskori Kárpát-medence Anyaiszenőjének áldó-védő, könyökből felemelt kéztartását idézi!

A csodaszép bezdédi tarsolylemezen eredeti formájában jelenik meg a kereszt. Kultusza elterjedt, magyar nők tetoválták karjukra. Ott van a milánói, cividalei, a fornóvi, a calvisanoi, civezzanoi és a beinascoi arany lemezkereszteken (Bakay – 46; 60–61. o.); vagy az írek szent ábrázolásain, itt főleg körkereszt formában; középkori templomok kőbe faragott díszítésein (stb.). Magas rangú közméltóságok, uralkodók, államférfiak viselték egykor a jelképet, például II. Sándor orosz cár mellére tűzve; többek között a Romanov-koronát is díszíti. Érdemkeresztként látjuk gróf Széchenyi István díszöltözetén, ahol öt kereszt közül három ábrázolja az egyenlőszárú keresztet (*Magyar évszázadok* – sorozat, 1989.).

Az egyik legcsodálatosabb előfordulása az etióp Lalibela-i, sziklából kivájt, föld alól feltárt **kő templom, mely egyenlőszárú kereszt alapú épület**, (! a kereszt-forma csak felülnézetből érvényesül). Bár milliószámra látogatják a szenzációs templomot, vajmi kevesen lehetnek, akik tisztában is vannak az egyenlőszárú kereszt jelentésével. Az etióp papság egy kis része talán.

Csodálatot keltenek a sziklafalakba vésett egyenlőszárú kereszt (olykor kettő egymásban) Tiahuanaco ciklopikus épületein. Az egyenlőszárú kereszt látszik Jézus feje mögött a Szent Koronán. Magyar királyi koronák meghatározó jelképe.

Keresztesek, templomosok öltözetének díszítő eleme volt, utóbbiak ruhája, köpenye fehér, rajtuk a kereszt vörös.

A brit királyi ékszereken többször is látjuk. Két fő koronájukon: a Szent Eduárd koronájá-n; – ezt használják koronázáskor; és a Birodalmi állami koronán, melyet használnak koronázás alkalmából is a ceremónia végén, valamint ez utóbbit viseli az uralkodó a parlamenti ülészek megnyitásakor. Koronákon általában az ívelt szárú változatot látjuk.

Óvintézkedések közepette feltárták Jézus sírját Jeruzsálemben (film is készült a feltárásról, láttam a filmet). *Nem találtak semmit*, a sír üres volt, csupán a legalsó kőlapon látható egy egyenlőszárú kereszt kb. 1,5–2 cm mélyen a kőbe vésvé. Szimbolikus, fontos mondanivalója van! Nem lehet tudni, kik és mikor vésték oda (talán a templomosok, ők sok rejtett titkot ismertek). Az egyenlőszárú kereszt ábrázolása széles körben elterjedt. Az előfordulásuk térségében élő népek kultúrája valami módon kapcsolódott a sumer múlthoz.

A náci vezérek a szimbólumok, az ezoterikus és okkult jelenségek megszállottjai voltak, emberfeletti, „isteni” erőt vártak tőlük saját viláгурalmi törekvéseik megvalósításához. Közben megbocsáthatatlan, iszonyatos bűnököt követtek el a védtelen, kiszolgáltatott, ártatlan emberek milliói ellen.

Időnként a gonosz erők veszik át a hatalmat nem csak egyének, hanem csoportok fölött is. Nagyon erősek, legyőzhetetlennek tűnnek, végül valahogy csak legyőzettek, és tragikus pusztulást hagynak maguk mögött szellemi és fizikai értelemben.

A náci is használták az egyenlőszárú keresztet; az ősi civilizációk fekete, fehér, vörös együttes szakrális színeit. A Föld összes ókori kultúráinak hagyatékából összegyűjtötték az okkult, ezoterikus titkos írásokat, szimbolikus tárgyakat; nagy belső erőt tulajdonítva az írásoknak, ereklyéknek; az írások és tárgyak száma a százat is meghaladta. A jelképekkel próbálták hangsúlyozni fajuk – hitük szerinti – felsőbbrendű eredetét.

Ma is félelemmel, irtózással tölt el minden jóérezésű embert, amikor látja a mindenütt ábrázolt svasztikát, mely a Teremtés kezdetének jelképes kulcsa volt az alvó világ felébresztéséhez, hogy mozgásba hozza, elindítsa annak forgását, és ez által magát a földi életet is.

Lesz-e valaha is emberi hatalom, szellemi, tudati erő és szándék, mely tisztára mossa a beszennyezett szent szimbólumot; elfeledtetni a kínzókamrák borzalma, a halálra éheztetett milliók nyomorát?

IRODALOM

- Badinyi Jós Ferenc: *Jézus Király – a Párthus Herceg; Ősi Örökségünk Alapítvány*, Budapest, 1998
Bakay Kornél: *Őstörténetünk régészeti forrásai II.*; Miskolci Bölcsész Egyesület, 1998
Dr. Berze Nagy János: *Égigérő fa*; Kiadó: A Baranya megyei Tanács V. B. Művelődési Osztálya, Pécs, 1984
Bíró József: *A szabir-magyarok őstörténete*; Magyar Közírók Nemzeti Közössége, Budapest, 2000
Daleth, Yliaster: *Elveszett világok*; Édesvíz Kiadó, Budapest, 1993
Deimel, Anton: *Sumir nyelvtan*; Róma, 1939, Miskolci Bölcsész Egyesület, 1998
Enúma elis – fordította Rákos Sándor; Európa Könyvkiadó, Budapest, 1974
Gardner, Laurence: *A Grál-királyok eredete*,
A Szent Frigyláda elveszett titkai; Alföldi Nyomda Rt, Debrecen, 1999
Gilgames – fordította Rákos Sándor; Európa Könyvkiadó, Budapest, 1974
Glasenapp, Helmuth von: *Az öt világvallás*; Gondolat Kiadó, Budapest, 1977
Horvát István: *Rajzolatok*; Főnix Könyvműhely, Debrecen, 2001
Ipolyi Arnold: *Magyar Mythologia*; Heckenast Gusztáv, Budapest, 1854
Kalla Gábor: *Mezopotámiai uralkodók*; Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1993
Kézai Simon *Magyar Krónikája – Priszkosz rétor töredékeiből*; Magyar Ház, Budapest, 1999
Klíma, Josef: *Mezopotámia*; Gondolat Kiadó, Budapest, 1983
Komoróczy Géza: *A sumer irodalom kistükre*; Európa Könyvkiadó, Budapest, 1983
Labat, René: *Manuel d'épigraphie akkadienne*; Paris, Imprimerie Nationale, 1948
Magyar évszázadok – Sorozat; Reflektor Kiadó, 1988
Oates, David, Joan: *A civilizációk hajnala*; – A múlt születése sorozat, Helikon Kiadó, Budapest, 1983
Oertwig, Siegfried: *Elsüllyedt városok*; Gondolat Kiadó, Budapest, 1966
Oppenheim, Leo: *Az ősi Mezopotámia*; Gondolat Kiadó, Budapest, 1982
Roaf, Michael: *A mezopotámiai világ atlasza*; Helikon Kiadó, Magyar Könyvklub, Budapest, 1998
Sitchin, Zeharia: *A Tizenkettedik bolygó*,
Az istenek városai; Édesvíz Kiadó, Budapest, 1996
Szent Biblia – fordította Károli Gáspár
Dr. Varga Zsigmond: *Ötezer év távolából I. II. III.*; Debrecen, 1942; új kiadás: Gede testvérek, Budapest, 2000
Várkonyi Nándor: *Szíriát oszlopai*; Magvető Kiadó, Budapest, 1972
Woolley, Sir Leonhard: *Ur városa és a vízözön*; Officina Kiadó, Budapest, 1943
- A témához kapcsolódó TV-s ismeretterjesztő filmek, pl.
How the Universe works – sorozat; Spektrum; Ozone
Strip the Cosmos; egyik adása volt: *A világűr rétegei* – Spektrum
YouTube videók.

Kecskemét, 2020. augusztus

Sípos Erzsébet